

Advokat Christian F. Jensen (L)
cfj@bonnoradvokater.dk
+45 29 82 70 04

KLAGE

til

Sundhedsstyrelsen

**over myndighedens brug af inhabile rådgivere
og upålidelige kilder til faktuelle oplysninger og vurderinger
på et sundhedsfagligt område (ikke-ioniserende stråling).**

Folkebevægelsen VITA har bedt mig rette henvendelse til Sundhedsstyrelsen i anledning af styrelsens anvendelse af den private organisation ICNIRP og Christoffer Johansen som rådgivere og kilder til viden i relation til spørgsmålet om samt vurdering af den videnskabelige dokumentation for helbredsfarer og helbredsskader ved radiofrekvent, elektromagnetisk stråling, herunder fra mobiltelefoner, telemaster, 5G-systemer samt tidligere generationer af kommunikationssystemer, m.v.

Ledelsen af Folkebevægelsen har endvidere bedt mig rette henvendelse på dennes vegne personligt i samme anledning. Ledelsen består af Tine Maud Kurtsen Mansfield, Stellalucia Esperanza Aagaard og Jeanette Pedersen.

Indholdsfortegnelse

Pkt.		S.
1.	Reglerne for saglighed, sandhedspligt og habilitet i den offentlige forvaltning. Folketingets Ombudsmands praksis.	4
1.1.	Det offentligretlige saglighedsprincip og sandhedspligten.	4
1.2.	Det offentligretlige habilitetsprincip.	6
1.2.1.	Sundhedsstyrelsens retningslinjer for habilitet.	11
1.2.2.	ICNIRPs egne retningslinjer for habilitet.	12
1.2.3.	Forskningsmiljøets syn på finansiering som kilde til inhabilitet.	14
1.3.	Betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8.	19
1.3.1.	Den danske stat har et selvstændigt ansvar i henhold til EMRK, herunder når den implementerer EU-retten og/eller ICNIRPs retningslinjer.	19
1.3.2.	Art. 2 – Retten til livet.	20
1.3.3.	Art. 8 – retten til respekt for privat- og familieliv, hjemmet, m.v.	23
1.4.	Sundhedslovens § 212.	25
2.	Faktiske oplysninger om den konkrete inhabilitet og upålideligheden af anvendte oplysninger.	28
2.1.	ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection).	28
2.1.1.	ICNIRPs interessekonflikter indenfor området for radiofrekvent elektromagnetisk stråling.	29
2.1.1.1.	Bilag A, Buchner og Rivasi: <i>“The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest , corporate capture and the push for 5G”</i> .	30
2.1.1.2.	Bilag B, Hardell og Carlberg: <i>“Health risks from radiofrequency radiation, including 5G, should be assessed by experts with no conflicts of interest”</i> , offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift <i>Oncology Letters</i> .	54
2.1.1.3.	Bilag C, italiensk dom af 12. oktober 2012.	58
2.1.1.4.	Bilag D1 og 2, to domme fra Appelretten i Torino, Italien.	59
2.1.1.5.	Bilag E, Det Europæiske Råds rapport af 6. maj 2011 - <i>“The potential dangers of electromagnetic fields and their effect on the environment”</i> .	61
2.1.1.6.	Bilag F, kommentar med tilhørende dokumentation af Hardell, Nilsson, Koppel og Carlberg: <i>“Aspects on the International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) 2020 Guidelines on Radiofrequency Radiation”</i> .	61
2.1.1.7.	Bilag G – Nordhagen og Flydal: <i>“Self-referencing authorships behind the ICNIRP 2020 radiation protection guidelines”</i> .	63
2.1.2.	Delkonklusion – ICNIRPs inhabilitet.	65
2.2.	Den sundhedsfaglige rådgiver for Sundhedsstyrelsen er og har været inhabil.	67
2.3.	SSM (den svenske “Strål Säkerhets Myndigheten”).	70

3.	Dokumentation for, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling er helbredsfarligt og -skadeligt, dels ved eksponering for strålingsniveauer under de af den danske stat anvendte grænseværdier, dels på andre måder end anerkendt af den danske stat.	71
3.1.	Retspraksis fra Italien (arbejdsskadesager og oplysningspligt i henhold til EMRK art. 8) – tilføjelse til denne klages bilag C samt D1 og D2.	82
4.	Afsluttende bemærkninger.	95

1. Reglerne for saglighed, sandhedspligt og habilitet i den offentlige forvaltning. Folketingets Ombudsmands praksis.

I dette afsnit opsummeres de grundlæggende regler for saglighed, sandhedspligt og habilitet i den offentlige forvaltnings virke, herunder således som Folketingets Ombudsmand anvender disse regler.

1.1. Det offentligretlige saglighedsprincip og sandhedspligten.

I kravet om saglighed ligger bl.a. et forbud mod, at myndighederne ved skønsmæssige beføjelser forfølger ulovlige formål, jf. f.eks. Folketingets Ombudsmands udtalelse i FOU 2019.3, pkt. 4.1.

Eksempler på ulovlige formål kan være at forfølge samfundsøkonomiske formål, hvor myndigheden har til opgave at beskytte folkesundheden.

Usaglighed kan eksempelvis komme til udtryk ved at præsentere inhabil rådgivning som habil, eller at undlade at fastsætte tilstrækkelige administrative rammer og regler til at sikre imod overtrædelser af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8¹, evt. med henblik på at forfølge økonomiske mål i stedet for sundhedsfaglige.

Der er tale om et almindeligt forvaltningsretligt princip, som både finder anvendelse når en myndighed skal træffe afgørelse i en konkret sag, såvel som ved myndighedens udøvelse af faktisk forvaltningsvirksomhed (f.eks. vejledning af andre myndigheder), o.s.v.

Folketingets Ombudsmand har således f.eks. henvist til dette retligt bindende princip i sager om myndigheders afbestilling af avisabonnementer og kommunikation med journalister som "straffeaktion" imod bestemte medier, jf. f.eks. FOB 1984.156 og FOU 2020.42. Ligeledes finder princippet anvendelse i sager, hvor myndigheder selv udtaler sig til offentligheden, jf. f.eks. FOU 2020.46, pkt. 5.1.

Ombudsmanden har også henvist til princippet som "*det almindelige forvaltningsretlige princip om saglighed*" i forbindelse med skattemyndighedernes indhentelse af de såkaldte "Panama papers" til brug for skattevurderinger, jf. FOU 2018.30. I den forbindelse udtalte ombudsmanden, pkt. 4.3, 1. afsnit:

"Det forvaltningsretlige officialprincip forpligter myndighederne til at tilvejebringe det faktiske og retlige materiale, som er nødvendigt for at kunne træffe en afgørelse. I forbindelse med beslutninger om oplysning af en sag gælder derudover bl.a. det almindelige forvaltningsretlige princip om saglighed."

Ligeledes omtales princippet som generelt bindende i FOU 2018.14, jf. pkt. 3.2, 1. afsnit²:

"Offentlige myndigheder er ved udøvelsen af deres opgaver underlagt almindelige forvaltningsretlige grundsætninger om bl.a. saglighed og lighed."

I kravet om saglighed ligger bl.a. et forbud mod, at myndigheden forfølger ulovlige formål. Den pågældende forvaltningsafgørelse skal være båret af sagligt vedkommende hensyn og præmisser..."

Nært beslægtet og uadskilleligt fra det offentligretlige saglighedsprincip er offentlige embedspersoners og myndigheders sandhedspligt. Det turde være åbenbart, at en myndigheds handlinger ikke kan være saglige, hvis de er baseret på en fremstilling af faktum, som

1 Uddybende om relevansen af EMRK art. 2 og 8 for nærværende henvendelse henvises til pkt. 1.3.

2 Enslydende formulering i bl.a. FOU 2017.25, pkt. 2.2.

myndigheden ved eller burde vide ikke er sandfærdig, eller af myndigheden må befrygtes ikke at være det pg.a. inhabilitet hos den, der fremkommer med oplysningerne. Nærmere om inhabilitet pkt. 1.2 nedenfor.

I FOU 2015.63 statuerede Folketingets Ombudsmand med henvisning til DJØFs betænkning af 1993 om fagligt etiske principper i offentlig administration s. 147, bl.a.:

"Hvad enten en forvaltningsmyndighed er forpligtet til at meddele oplysninger til offentligheden eller ej, vil der gælde et krav om, at de oplysninger, der meddeles, ikke er urigtige eller ufyldstgørende."

Samme sted i betænkningen anføres endvidere:

"Udgangspunktet er enkelt. Den offentligt ansatte må ikke, bevidst eller uagtsomt, videregive oplysninger, der er urigtige eller, eventuelt på grund af fortællinger, vildledende, eller medvirke til, at andre gør det."

Denne forpligtelse til sandhed følger af tjenesteforholdet, og pligten gælder derfor principielt i alle forhold, hvor de pågældende optræder i deres egenskab af offentligt ansatte. Sandhedspligten gælder således i forhold til andre offentligt ansatte, ministre, kommunalpolitiske organer, Folketinget, Folketingets Ombudsmand og de kommunale tilsynsmyndigheder. Og den gælder i forhold til organisationer, borgere, pressen og offentligheden i al almindelighed."

I samme udtalelse (FOU 2015.63) samt en række yderligere har Folketingets Ombudsmand også tilsluttet sig den beskrivelse af embedsmænds sandhedspligt, der fremgår af betænkning nr. 1443 af 2004, pkt. 5.1.4.2. Heri anføres af betydning for nærværende henvendelse:

"Offentlige myndigheder er underlagt et almindeligt princip om sandhedspligt. Princippet betyder som en almindelig regel bl.a., at der ikke kan ydes en bistand, der indebærer, at embedsværket videregiver oplysninger, som er urigtige. Det samme gælder med hensyn til oplysninger, som ikke kan anses for urigtige, men som i den givne sammenhæng må anses for vildledende, f.eks. på grund af fortællinger af andre, væsentlige oplysninger."

Tilsvarende er det en almindelig regel, at embedsværket heller ikke kan medvirke til, at ministeren selv videregiver oplysninger, som er urigtige eller vildledende."

Det anførte gælder både i forhold til Folketinget og andre offentlige myndigheder samt i forhold til private og offentligheden."

..."

Sandhedspligten gælder således både, når Sundhedsstyrelsen rådgiver andre myndigheder om helbredsaspekter vedr. radiofrekvent, elektromagnetisk stråling, såvel som når den vejleder offentligheden på sin hjemmeside om baggrunden for dens anvendelse af et bestemt sæt grænseværdier, og hvorvidt der er grund til at forvente helbredsskader eller helbredsfarer som følge heraf.

Finansministeriet har i sit *"Kodex VII – Syv centrale pligter for embedsmænd i centraladministrationen"* fra 2015 anført bl.a. følgende under pligt nr. 2, sandhedspligten (s. 26 – 27):

"...

Embedsmænd har som led i deres tjenesteforhold en sandhedspligt. Den gælder for deres rådgivning og bistand til ministeren. Den gælder i forhold til andre medarbejdere internt i ministeriet. Og den gælder i forhold til alle uden for ministeriet: Folketinget, tilsynsmyndigheder, andre myndigheder, organisationer, presse, borgere, virksomheder og

offentligheden i al almindelighed.

...

- *Embedsmænd må ikke selv videregive – eller medvirke til, at ministeren videregiver – oplysninger, som er urigtige eller i sammenhængen er vildledende, f.eks. i ministeriets publikationer, på ministeriets hjemmeside, til pressen eller til borgere.*
- *...”*

Folketingets Ombudsmand har anset og anvendt dette kodeks som udtryk for gældende ret i FOU 2015.63.

1.2. Det offentligtretlige habilitetsprincip.

Inhabilitetsreglerne varetager to grundlæggende formål.

Det ene formål består i at sikre, at personlige og uvedkommende interesser ikke har indflydelse, når Sundhedsstyrelsen f.eks. træffer afgørelser eller yder råd og vejledning til andre (saglighedshensynet). Det er således et grundlæggende forvaltningsretligt princip, at offentlige myndigheder og personer skal være upartiske, og at de alene skal træffe beslutninger og afgørelser ud fra saglige hensyn.

Det andet formål består i at sikre, at offentligheden har tillid til afgørelsernes saglighed (tillidshensynet).³

Reglerne om inhabilitet gælder også for eksterne rådgivere, som en offentlig myndighed måtte ønske at benytte indenfor et bestemt område. En offentlig myndighed kan således ikke benytte sig af en rådgiver, der har uvedkommende interesser i en sags udfald eller stillingtagen til et spørgsmål af generel karakter, da dette er klart egnet til at fremprovokere usaglige afgørelser eller usaglig vejledning af offentligheden eller andre myndigheder, ligesom det selvsagt vil have væsentlig betydning for, om offentligheden har tillid til rådgiverens og dermed myndighedens saglighed (tillidshensynet). Der henvises herom som eksempel til FOU 1992.334, hvor det i punktet *”Inhabilitet”* hedder i 1. afsnit:

”Ved bedømmelsen af spørgsmålet om, hvorvidt (G) burde have undladt at deltage i sagens behandling p.gr.a. inhabilitet, opstår for det første et spørgsmål om, i hvilken rolle kommunen har ønsket at inddrage ham i sagen: Som uvildig sagkyndig eller som en sagkyndig, der bistod eller repræsenterede moderen. Såfremt kommunen har ønsket at anvende ham som uvildig sagkyndig, kan der rejses spørgsmål om inhabilitet.” (understreget her)

Habilitetsreglerne gælder, uanset om der er tale om en fysisk person eller en juridisk person (f.eks. en virksomhed, forening, o.s.v.).

Reglerne gælder, uanset om rådgivningen indgår direkte i egentlige afgørelser, eller om den anvendes i forbindelse med myndighedens udøvelse af faktisk forvaltningsvirksomhed, jf. f.eks. FOU 2019.13, pkt. 4.5:

”For så vidt angår faktisk forvaltningsvirksomhed findes der ikke lovfæstede regler om inhabilitet, men det er almindeligt antaget, at forvaltningslovens kapitel 2 suppleres af uskrevne retsgrundsætninger om inhabilitet uden for forvaltningslovens område.

Indholdet af retsgrundsætningerne om inhabilitet antages at afspejle de udtrykkelige regler i forvaltningsloven. Indholdet beror på den praksis, der har udviklet sig hos domstolene og hos ombudsmanden, og som baserer sig på de samme hensyn, som ligger bag forvaltningslovens enkelte inhabilitetsregler og bag reglerne generelt.

³ Jf. i det hele f.eks. FOB 2019.13, pkt. 4.1.

Inhabilitetsreglerne gælder både for konkrete og generelle sager. Efter forvaltningslovens forarbejder er der dog ikke samme behov for at statuere inhabilitet i generelle sager som i forhold til konkrete sager. Jo mere generel en sag er, jo stærkere skal en interesse være for at statuere inhabilitet."

Se tillige FOU 2014.11, pkt. 3.2:

"Det er almindeligt antaget, at forvaltningslovens regler om inhabilitet suppleres af en uskrevne retsgrundsætning om speciel inhabilitet uden for forvaltningslovens område. Den uskrevne retsgrundsætning kan f.eks. finde anvendelse i forbindelse med faktisk forvaltningsvirksomhed, men også i forbindelse med procesledende beslutninger, udarbejdelse af indstillinger fra en myndighed til en anden, udarbejdelse af udtalelser og redegørelser mv.

Om der foreligger en situation, hvor den uskrevne retsgrundsætning om speciel inhabilitet finder anvendelse, beror på en konkret vurdering af karakteren af den virksomhed, der udøves. Det er imidlertid almindeligt antaget, at forvaltningslovens regler om inhabilitet har en vis afsmittende betydning for fastlæggelsen af, i hvilke tilfælde en offentligt ansat person i medfør af den uskrevne retsgrundsætning om speciel inhabilitet bør afholde sig fra at udøve en bestemt faktisk forvaltningsvirksomhed.

Navnlig i tilfælde, hvor den faktiske forvaltningsvirksomhed kan stå i forbindelse med en afgørelse i forvaltningslovens forstand, eller hvor der er tale om beslutninger, der ligger i grænseområdet op til forvaltningsretlige afgørelser, kan der foreligge inhabilitet. ..."

Forvaltningslovens regler om habilitet findes som nævnt i lovens kapitel 2, og er sålydende:

"§ 3

Den, der virker inden for den offentlige forvaltning, er inhabil i forhold til en bestemt sag, hvis

- 1) vedkommende selv har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er eller tidligere i samme sag har været repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,*
- 2) vedkommendes ægtefælle, beslægtede eller besvogrede i op- eller nedstigende linje eller i sidelinjen så nær som søskendebørn eller andre nærstående har en særlig personlig eller økonomisk interesse i sagens udfald eller er repræsentant for nogen, der har en sådan interesse,*
- 3) vedkommende deltager i ledelsen af eller i øvrigt har en nær tilknytning til et selskab, en forening eller en anden privat juridisk person, der har en særlig interesse i sagens udfald,*
- 4) sagen vedrører klage over eller udøvelse af kontrol- eller tilsynsvirksomhed over for en anden offentlig myndighed, og vedkommende tidligere hos denne myndighed har medvirket ved den afgørelse eller ved gennemførelsen af de foranstaltninger, sagen angår, eller*
- 5) der i øvrigt foreligger omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om vedkommendes upartiskhed.*

Stk. 2. Inhabilitet foreligger dog ikke, hvis der som følge af interessens karakter eller styrke, sagens karakter eller den pågældendes funktioner i forbindelse med sagsbehandlingen ikke kan antages at være fare for, at afgørelsen i sagen vil kunne blive påvirket af uvedkommende hensyn.

Stk. 3. Den, der er inhabil i forhold til en sag, må ikke træffe afgørelse, deltage i afgørelsen

eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af den pågældende sag.

§ 4

Bestemmelserne i § 3 gælder ikke, hvis det ville være umuligt eller forbundet med væsentlige vanskeligheder eller betænkelighed at lade en anden træde i den pågældendes sted under sagens behandling.

Stk. 2. For medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gælder bestemmelserne i § 3, selv om en stedfortræder ikke kan indkaldes. Bestemmelsen gælder dog ikke, hvis myndigheden ville miste sin beslutningsdygtighed eller det af hensyn til myndighedens sammensætning ville give anledning til væsentlig betænkelighed, dersom medlemmet ikke kunne deltage i sagens behandling, og behandlingen ikke kan udsættes uden væsentlig skade for offentlige eller private interesser.

Stk. 3. Ved kollegiale forvaltningsmyndigheders valg af medlemmer til hverv kan et medlem uanset bestemmelserne i § 3 deltage, selv om medlemmet er bragt i forslag. Bestemmelserne i § 3 gælder ikke for regionsråds eller kommunalbestyrelses beslutninger om vederlag mv. til medlemmer.

§ 5

Vedkommende minister kan efter forhandling med justitsministeren for bestemte områder fastsætte regler, der fastlægger den nærmere rækkevidde af bestemmelserne i §§ 3 og 4.

§ 6

Den, der er bekendt med, at der for den pågældendes vedkommende foreligger forhold, som er nævnt i § 3, stk. 1, skal snarest underrette sin foresatte inden for myndigheden herom, medmindre det er åbenbart, at forholdet er uden betydning. For så vidt angår medlemmer af en kollegial forvaltningsmyndighed gives underretningen til myndigheden.

Stk. 2. Spørgsmålet om, hvorvidt en person er inhabil, afgøres af den i stk. 1 nævnte myndighed.

Stk. 3. Vedkommende må ikke selv deltage i behandlingen og afgørelsen af spørgsmålet om inhabilitet, jf. dog § 4, stk. 1 og 2. Dette gælder dog ikke på områder, hvor andet er fastsat i henhold til lov."

Som nævnt andre steder i nærværende pkt. 1.2. gælder der almindelige offentligretlige principper om habilitet ved siden af de lovfæstede, som fremgår af ovenstående kap. 2 i forvaltningsloven. Disse ulovfæstede principper er bl.a. beskrevet i Østre Landsrets præmisser i U 2007.679 Ø:

"Landsretten finder imidlertid, at denne bestemmelse må suppleres med almindelige offentligretlige principper om inhabilitet, således at der foreligger inhabilitet i den foreliggende situation, hvor der foreligger omstændigheder, som er egnede til at rejse tvivl om hegnssynsformandens upartiskhed."

De relevante omstændigheder var, at formanden for den myndighed, der skulle træffe afgørelse, havde en økonomisk interesse i sagens udfald. Sagen drejede sig om hegnssyn vedr. bl.a. et "ikke-ubetydeligt" stykke jord, som hegnssynets formand dyrkede.

Landsretten fandt, at hegnssynets afgørelser var ugyldige, med følgende begrundelse:

"Idet der ikke kan bortses fra, at hegnssynsformandens inhabilitet kan have påvirket hegnssynets afgørelse, er denne kendelse ugyldig, og hegnssynets efterfølgende fuldbyrdelseskendelse må som konsekvens heraf også tilsidesættes som ugyldig."

Dette er en afspejling af helt almindelig, forvaltningsretlig praksis, hvorefter udgangspunktet er, at en afgørelse er ugyldig, hvis myndigheden har overtrådt en regel ved sagens behandling, og det ikke kan udelukkes, at afgørelsen havde fået et andet resultat, hvis reglerne var blevet fulgt.

Nærværende henvendelse vedrører eksterne rådgiveres inhabilitet i forbindelse med Sundhedsstyrelsens oplysning og rådgivning og vejledning af offentligheden samt andre myndigheder. Når andre myndigheder benytter sig af denne rådgivning fra Sundhedsstyrelsen, vil de af styrelsen anvendte eksterne rådgivere reelt ofte have afgørende indflydelse på udfaldet af forvaltningsretlige afgørelser truffet af f.eks. Energistyrelsen for så vidt angår visse former for udnyttelse af frekvensbånd og Planklagenævnet for så vidt angår tilladelser til opførelse af telemaster. Disse habilitetsregler kan ikke omgås ved at en anden myndighed forestår den inhabile "oplysning" af en given sag. Reglerne og principperne, som er afspejlet i forvaltningslovens kap. 2 finder således fuldt ud anvendelse for så vidt angår Sundhedsstyrelsens eksterne rådgivere.

Derudover finder de ulovbestemte principper om habilitet anvendelse, når Sundhedsstyrelsens vejledning og rådgivning ikke umiddelbart skal indgå i en afgørelsessag, men når der i stedet er tale om faktisk forvaltningsvirksomhed.

Offentligt ansatte må som det helt klare udgangspunkt ikke modtage gaver i kraft af deres stilling, jf. vejledning nr. 10285 af 15. december 2017, pkt. 6, 1. og 2. afsnit:

"Offentligt ansatte må som det klare udgangspunkt ikke modtage gaver eller andre fordele fra borgere eller virksomheder i forbindelse med deres arbejde.

Begrebet gaver og andre fordele skal forstås bredt, dækkende både fysiske ting, som fx chokolade, vin og bøger, og ikkefysiske ting, som fx tilbud om rabatter, rejser, kurser eller forplejning. Der kan også være tale om pengegaver, fx i form af begunstige ved testamente."

Hvis en offentlig myndighed ønsker at gøre brug af en ekstern rådgiver, må denne rådgiver (hvad enten det er en fysisk person eller en juridisk person) følgelig ikke modtage gaver, som er foranlediget af eller har tilknytning til det hverv, vedkommende har påtaget sig at udføre for den offentlige myndighed.

Folketingets Ombudsmand problematiserede i FOU 2017.15 Rigspolitiets retningslinjer for modtagelse af gaver, hvorefter ansatte i politiet bl.a. kunne deltage i eksternt finansierede faglige seminarer.

Ombudsmanden bad bl.a. Rigspolitiet udtale sig om:

"– hvorvidt det var i overensstemmelse med de almindelige forvaltningsretlige principper og vejledningen "God adfærd i det offentlige", at ansatte i politiet som udgangspunkt havde adgang til at deltage i eksternt finansierede faglige seminarer mv."

Ombudsmandens noterede sig bl.a. følgende i anledning af Rigspolitiets svar:

"Det fremgår, at Rigspolitiet efter en gennemgang af sine retningslinjer for gaver af 16. februar 2016 finder, at retningslinjerne kan give det indtryk, at ansatte i politiet kan modtage gaver i videre omfang end det, der følger af vejledning nr. 9472 af 1. januar 2007 om god adfærd i det offentlige og af Moderniseringsstyrelsens supplerende notat fra maj 2010.

Det er jeg enig i. Jeg foretager imidlertid ikke videre i sagen, idet det fremgår, at Rigspolitiet vil præcisere retningslinjerne.

Jeg har således noteret mig, at Rigspolitiet vil tydeliggøre, at der som det helt klare udgangspunkt hverken kan modtages taknemmelighedsgaver fra borgere eller ske deltagelse i eksternt finansierede seminarer mv., at der ikke fremover vil være mulighed for at dispensere fra retningslinjerne..."

Udtalelsen viser, at det ifølge ombudsmanden ikke er i overensstemmelse med habilitetsreglerne, at offentligt ansatte modtager gaver i form af eksternt finansierede seminarer, o.lign.

Offentligt ansatte eller en myndigheds eksterne rådgivere må ikke have økonomiske interesser i en sags udfald, jf. særligt ang. afgørelsessager ovennævnte § 3, stk. 1, nr. 1 til 3 og 5.

I sagen U 1989.753 H statuerede Østre Landsret, at et kommunalbestyrelsesmedlem havde været inhabil i forbindelse med vedtagelsen af en kommuneplan, som bl.a udlagde et stort jordareal ejet af kommunalbestyrelsesmedlemmet og hans hustru, til centerformål, hvorved dets værdi steg væsentligt:

"...Efter dette køb var sagsøger og hans hustru som reelt eneejere af selskabet blevet ejere af en areal- og værdimæssigt meget stor del af det udlagte centerområde.

Først den 22. december 1981 tog kommunalbestyrelsen endelig stilling til kommuneplanen, hvorved afgrænsningen af og den maksimale bebyggelsesprocent for centerområdet blev fastlagt. Selv om kommuneplanen foreløbigt og mere generelt regulerede mange forskellige forhold og områder i hele Gentofte kommune, indebar planen en betydelig benyttelses- og udnyttelsesmæssig regulering af det omhandlede område. Herefter finder landsretten, at sagsøger ved kommuneplanens behandling og vedtagelse den 22. december 1981 havde en sådan særlig personlig økonomisk interesse i kommuneplanen, at der ud fra en generel vurdering var en risiko for, at han ville kunne lade sig påvirke heraf ved sin stillingtagen til planen. Da sagsøger herefter har været inhabil ved kommunalbestyrelsens vedtagelse af planen, tages de sagsøgtes frifindelse påstand til følge."

Højesteret stadfæstede landsrettens dom med følgende konstatering:

"Højesteret tiltræder, at appellanten ved erhvervelsen i august 1981 af de omhandlede 4 ejendomme i centerområdet fik en forøget, aktuel og væsentlig økonomisk interesse i kommuneplanens gennemførelse. Højesteret finder herefter, at Indenrigsministeriet ikke har været uberettiget til i sin vejledende udtalelse af 22. september 1986, som Tilsynsrådet har lagt til grund, at give udtryk for, at appellanten var inhabil ved den endelige vedtagelse af kommuneplanen den 22. december 1981. Højesteret stadfæster derfor dommen."

Offentligt ansatte selv, og det offentliges eksterne rådgivere, må således ikke yde rådgivning om et område, indenfor hvilket de har uvedkommende interesser, som kan drage rådgivningens saglighed i tvivl. Der må således ikke med rimelighed kunne stilles spørgsmålstejn ved rådgiverens neutralitet og objektivitet. Det vil i givet fald ikke være muligt at have tillid til de oplysninger, myndigheden baserer sig på i sin sagsbehandling og vejledning af andre, o.s.v.

Statens Luftfartsvæsen har af habilitetshensyn f.eks. anvendt den fremgangsmåde ikke at lade sine luftfartsinspektører arbejde med sager, der vedrører "...luftfartsforetagender, hvori de har været ansat direkte eller ydet konsulentbistand til, de første 2 år efter deres ansættelse ved

SLV.⁴ Tidsbegrænsningen i 2 år anvendtes således i et tilfælde, hvor vedkommende ikke længere var ansat i en luftfartsvirksomhed, og er derfor på dette punkt anderledes, end i tilfælde, hvor en myndighed anvender ekstern bistand fra en rådgiver, som fortsat har tilknytning til (f.eks. i form af fast tilbagevendende konsulentvirksomhed) udbydere af produkter, som rådgivningen af myndigheden direkte eller indirekte vedrører.

Når en offentlig ansat eller ekstern rådgiver tidligere har rådgivet en af parterne i en sag, må denne ikke bagefter medvirke til at træffe afgørelse i sagen, jf. f.eks. U 1990.847 V, hvori Vestre Landsret statuerede:

"I de tilfælde, hvor Bjarne Overmark som sagsbehandler hos sagsøgeren forud for sagens indbringelse for huslejenævnet eller under sagens behandling ved huslejenævnet har ydet en lejer rådgivning, findes der at foreligge sådanne omstændigheder, som er egnede til at vække tvivl om hans fuldstændige upartiskhed under behandlingen af den pågældende sag ved huslejenævnet og ved huslejenævnets afgørelse af sagen, og Bjarne Overmark skal derfor i medfør af retsplejelovens § 62, stk. 1, i disse tilfælde vige sit sæde i huslejenævnet.

Af de grunde, der er anført vedrørende retsplejelovens § 62, stk. 1, findes Bjarne Overmark endvidere under de nævnte omstændigheder ikke at burde deltage i afgørelsen af eller i øvrigt medvirke ved behandlingen af sådanne sager, jfr. forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1, jfr. Stk. 2."

I sager, hvor der ikke træffes afgørelse men i stedet ydes vejledning og rådgivning, er resultatet det samme, uanset om der alene er tale om, at vejledningen og rådgivningen anvendes i den faktiske forvaltningsvirksomhed eller om den modtagende myndighed skal bruge oplysningerne i en konkret afgørelsessag.

For så vidt angår anvendelse af sådan rådgivning til at oplyse offentligheden gør de samme principper sig gældende, jf. tillidshensynet i habilitetsreglerne.

1.2.1. Sundhedsstyrelsens retningslinjer for habilitet.

Sundhedsstyrelsen har selv udarbejdet retningslinjer for habilitet, der foreligger i opdateret udgave af 3. februar 2020⁵.

Det fremgår af retningslinjernes s. 19, pkt. 7:

"Helt lejlighedsvis undervisning eller helt enkeltstående foredrag på kurser eller arrangementer, som er helt eller delvist sponseret af lægemiddel- eller medicoindustri, kan ud fra en konkret vurdering være foreneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen på det pågældende område. Men i det omfang, der er tale om omfattende og tilbagevendende engagement, er det uforeneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen."

Under reglen angives bl.a. følgende eksempel:

"Eksempelboks: Tove er overlæge i gynækologi og holder jævnligt foredrag på lægemiddelsponserede kurser i medicinsk behandling af blødningsforstyrrelser m.v. Hun kan derfor ikke være forfatter på artikel til Sundhedsstyrelsens månedsblad 'Rationel Farmakoterapi'." (understreget her)

Om yderligere retningslinjer for Sundhedsstyrelsens egne medarbejdere gælder endvidere, jf. s. 20, pkt. 8:

4 Jf. FOU 2006.480, udtalelse af 27. juni 2003.

5 <https://www.sst.dk/da/Nyheder/2020/Vi-laegger-vaegt-paa-aabenhed-og-gennemsigthed>

"Ved invitationer til konferencer, anmodninger om deltagelse i debatarrangementer og lignende er det også nødvendigt at overveje habilitetsforholdene og tilknytningen til kommercielle interesser. Sundhedsstyrelsen har således et fast og generelt princip om, at styrelsens medarbejdere som udgangspunkt ikke medvirker aktivt eller blot deltager ved enkeltfirmaarrangementer helt eller delvist sponsoreret af lægemiddel- og medicoindustrien. Det gælder uanset om selve arrangøren – f.eks. en patientorganisation eller en fagligt selskab – ikke selv er en del af industrien, men alene får finansiering til afholdelse af det pågældende arrangement.

Det er som udgangspunkt ikke et problem, at arrangøren i andre sammenhænge bliver sponsoreret af industrien f.eks. gennem annoncer i medlemsblade, sponsering af årsmøder m.v.

Princippet omfatter ikke arrangementer i regi af brancheforeninger, erhvervsorganisationer m.v. f.eks. Lægemiddelindustriforeningen (LIF), Dansk Industri (DI), Dansk Erhverv (DE) eller Medicoindustriforeningen."

Disse retningslinjer vil blive sammenholdt med de interesser, Sundhedsstyrelsens rådgivere har indenfor feltet radiofrekvent elektromagnetisk stråling. Det har selvsagt væsentlig betydning for vurderingen af, om en ekstern rådgiver er inhabil, om rådgiveren lever op til myndighedens egne retningslinjer på området.

Der vurderes ikke at være nogen tilstrækkelig grund til, at styrelsens princip i pkt. 8 alene skal gælde for styrelsens egne medarbejdere. Uanset om vedkommende er fast ansat i myndigheden eller myndigheden ønsker at anvende vedkommendes sagkyndighed som ekstern rådgiver, er Sundhedsstyrelsens forpligtelse til at sikre sig, at rådgivningen (belysningen af faktum) er habil og dermed ikke påvirket af uvedkommende interesser. Denne forpligtelse må anses for at være særligt tungtvejende indenfor et område, hvor folkesundheden og individuelle borgers helbred kan lide betydelig skade, og i værste fald afgå ved døden som følge af f.eks. kræft, p.g.a. inhabil rådgivning indenfor dette område. Ligeledes kan offentlighedens tillid til Sundhedsstyrelsen påvirkes på samme måde, uanset om det er styrelsens egne ansatte eller det er dens rådgivere, der ikke lever op til kravene i pkt. 8 i retningslinjerne.

1.2.2. ICNIRPs egne retningslinjer for habilitet.

Det er ikke afgørende for en vurdering efter de danske regler om saglighed og habilitet i forvaltningen, hvorledes ICNIRP selv definerer inhabilitet og behandler spørgsmål herom.

Dog kan organisationens regler have indflydelse på, om der må antages at foreligge inhabilitet, dersom de f.eks. må anses for klart utilstrækkelige til at hindre inhabilitet.

Det skal vedtages af mindst tre fjerdedele af ICNIRPs medlemmer, førend et dokument kan offentliggøres, jf. statutternes § 10, nr. 1, 2. afsnit.

I organisationens statutter⁶ (vedtaget i seneste udgave d. 13. - 14. oktober 2008) fremgår af præambelen følgende:

"The Commission is established as an independent and neutral scientific commission, which writes its guidance and recommendations on the basis of established scientific principles only. This independence must be preserved."

Sådanne hensigtserklæringer kan have betydning for, hvorledes statuten i øvrigt skal fortolkes, hvis der er uklarhed herom, men den angiver ikke, hvorledes f.eks. spørgsmål om

⁶ Jf. bilag 20 og <https://www.icnirp.org/cms/upload/doc/statutes.pdf>

habilitet konkret skal afgøres, eller hvad der i den forbindelse skal og ikke skal lægges vægt på.

I statutterne er reglerne ang. habilitet at finde i § 6, nr. 2⁷:

"No member of the Commission shall hold a position of employment that in the opinion of the Commission will compromise its scientific independence. No one shall be eligible if retired at the time of election.

When a change occurs in a member's employment which, in the opinion of the Commission members, may compromise the Commission's scientific independence, the Commission shall decide whether this member can continue to serve.

The Scientific Secretary shall be advised immediately and in written form of such a change. The Commission decision shall be taken by a simple majority vote, either by a formal letter ballot, at a special commission meeting called for that purpose, or at its Annual General Meeting" (understreget her)

Det følger heraf, at det er ICNIRP selv, der tager stilling til, om et medlem eller potentielt medlem af inhabilt. Det fremgår ikke, at foreningen følger et bestemt sæt retningslinjer i denne forbindelse, eller hvilke kriterier der tillægges vægt i forbindelse med habilitetsvurderingen.

Beslutninger herom træffes ved simpelt flertal, jf. tillige statures § 9, nr. 6:

"Decisions of the Commission shall be made by a vote during meetings of the Commission or by a letter ballot. With the exception of decisions regarding publications (see § 10 para 1), the vote is by simple majority. A minority opinion may be appended to the minutes of a meeting if so desired by any member upon submission of this opinion in writing to the Scientific Secretary."

Statutternes regler om habilitet vedrører kun ansættelse ("employment"), og dermed er det ikke hjemlet i foreningens regler at anse et medlem for inhabilt som følge af andre former for interessesammenblanding, herunder f.eks. sponsorater, arbejdsopgaver der udføres som selvstændigt virkende tredjemand i forhold til hvervgiver (f.eks. som fast tilbagevendende underviser eller gennemførelse af "forsknings"projekter betalt af kommunikationsindustrien, o.s.v.).

Foreningens habilitetsregler opstiller således i sig selv en formodning for, at organisationen ikke foretager en habilitetsprøvelse, som er forenelig med de regler, der er gældende i den danske forvaltning, jf. pkt. 1.2 og 1.2.1. ovenfor. Individer, der ikke ville kunne rådgive Sundhedsstyrelsen direkte, vil således kunne være medlemmer af ICNIRP. Sundhedsstyrelsen er og har været forpligtet til at foretage en relevant undersøgelse af ICNIRPs medlemmers habilitet, forinden den benyttede sig af organisationens retningslinjer som grundlag for fastsættelse af grænseværdier gældende i Danmark.

Det fremgår uddybende af ICNIRPs nuværende formular til erklæring af personlige interesser, s. 1, 5. afsnit, bl.a.:

"...The general principle of ICNIRP's approach is that neither the personal, nor the professional life, of its members should depend on NIR-relevant commercial entities or any other NIR interest groups. It is recognized that scientific expertise implies a wide range of professional and academic experiences and activities, called personal interests, which however do not per se automatically lead to a conflict. The evaluation of personal integrity is very complex and might be difficult to achieve to the satisfaction of all parties. It is the responsibility of the ICNIRP Board and Commission to carefully consider and decide if the declared interests

7 ICNIRPs oprindelige charter fra 1992 indeholdt ingen bestemmelser om habilitet.

potentially constitute a conflict of interest.” (understreget her)

Denne formulering er bredere end organisationens egne statutter giver hjemmel til.

Den angiver, at et kriterium for inhabilitet er, hvis et medlems personlige eller professionelle liv "afhænger" ("depend") af kommercielle aktiviteter indenfor området. Dette er en snævrere afgrænsning af inhabilitetsbegrebet, end hvad der følger af danske regler, jf. pkt. 1.2 og 1.2.1. ovenfor.

Formuleringen om, at "en bred vifte af professionelle og akademiske erfaringer og aktiviteter, kaldet personlige interesser, ikke per se fører til, at der foreligger en konflikt" er så bred, at den er reelt indholdsløs, og ikke bidrager til en nærmere afklaring af INCIRPs forståelse af inhabilitetsbegrebet, og hvad der udgør en interessekonflikt, som hindrer vedkommende i at blive medlem.

Ovenstående afsnit i ICNIRPs formular om erklæring af personlige interesser ændrer ikke på den ovenfor anførte konklusion, som følger af foreningens statutter.

1.2.3. Forskningsmiljøets syn på finansiering som kilde til inhabilitet.

Det er anerkendt i forskningsmiljøer som sådan, at det kan påvirke og reelt også påvirker udfaldet af forskningsresultater, hvem der finansierer forskningen.

Videnskabelige undersøgelser af et produkt, såsom en mobiltelefon, eller teknologi, såsom trådløs kommunikation, kan dels designes så de slet ikke vil finde de "undersøgte" effekter, dels udlægge de faktiske fund mere eller mindre fordelagtige for den producent, der helt eller delvist har betalt for studiet.

Også andre former for honorering af de involverede forskere, såsom betalte seminarer o.s.v. (jf. også pkt. 1.2.1. ovenfor) er åbenlyst egnet til at påvirke forskerens habilitet.

I 2009 udgav fire forfattere, heriblandt Anke Huss og Martin Rösli som siden hen er blevet medlemmer af ICNIRP, en opdatering (**bilag 1**) af et af dem tidligere udført studie, og opdateringen viste bl.a. følgende, jf. 1. afsnit i diskussions-delen⁸:

"We examined whether source of funding was associated with the reporting of results suggesting health effects in experimental studies investigating mobile phone use. We found that studies funded by industry were less likely to report results suggesting exposure effects, in line with our previous review. In contrast, studies which did not report on source of funding were much more likely to report effects compared to public funded studies. Very few of the publications had included a conflicts of interest statement and all such declarations stated the absence of conflict of interests. Thus, in none of the industry funded studies nor any of the publications that listed authors affiliated with commercial bodies' were conflicts of interests declared." (understreget her)

Inden Huss og Rösli blev medlemmer af ICNIRP, konstaterede de altså dels at industrifinansierede studier var mindre tilbøjelige til at vise eksponeringseffekter, og at der var et klart mønster i, at ingen af disse industrifinansierede studier erkendte, at der var interessekonflikter.

Følgende studie (**bilag 2**), også behandlet i vedlagte responsum, omtaler også korrelationen imellem effektfund og finansiering:

Prasad et al (2017), "Mobile phone use and risk of brain tumours: a systematic review of

⁸ Nierop m.fl. - "Source of funding in experimental studies of mobile phone use on health: Update of systematic review", Offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift "Comptes Rendus Physique", vol. 11, pp. 622 – 627.

association between study quality, source of funding, and research outcomes.”⁹, p. 808 (konklusion):

“In our review of the literature and meta-analysis of case-control studies, we found evidence linking mobile phone use and risk of brain tumours especially in long-term users (>10 years). We also found a significantly positive correlation between study quality and outcome in the form of risk of brain tumour associated with use of mobile phones. Higher quality studies show a statistically significant association between mobile phone use and risk of brain tumour. Even the source of funding was found to affect the quality of results produced by the studies.”

Det pågældende review fandt, at de studier, der havde den bedste videnskabelige kvalitet, var de samme, som dem, der fandt den pågældende sammenhæng, og at finansieringskilden også havde spillet en rolle i studierne kvalitet.

I afsnittet *“Discussion”* anføres bl.a.:

“...We found that Government funded studies were generally of higher methodological quality than phone industry funded or mixed funded.

However, one qualitatively similar finding in both government funded as well as mixed funded studies is that long-term use ([10 years or[1640 h) is associated with increased risk of brain tumour.

Our analysis based on study quality also explains why the results of various meta-analyses differ in their conclusions [34–39, 45]. Meta-analyses that did not take into account the methodological quality of the studies showed no overall increase in risk of brain tumours [39, 45], whereas those which took this into consideration showed results similar to that of our meta-analysis [34, 35].

...”

Fhv. medlem af ICNIRP, prof.emeritus, ph.d. i electrical engineering, James Lin, skriver i én af sine kommentarer (**bilag 3**)¹⁰ til det såkaldte NTP-studie (omtalt nedenfor pkt. 3), p. 20, v. sp.:

“The FDA should be applauded for initiating and the NIEHS/NTP praised for having sponsored the research and conducted the cell-phone RF radiation studies. It’s important for the U.S. government to step in and conduct such research programs and not leave the matter entirely to the cell-phone industry. The wireless industry has had nearly free reign to develop and distribute cellular mobile phones and related RF devices as they see fit.(...)”

I en undersøgelse (bilag A, omtales pkt. 2.1.1.1. nedenfor) foretaget af to medlemmer af Europa-parlamentet, Buchner og Rivasi, henvises til flere udtalelser om konkrete, bevidste forsøg på manipulation fra kommunikationsindustriernes side.

1. Bilag A, s. 15:

“Scarato and EHT claim that ‘Just as the Tobacco Industry created a ‘Playbook’ to defend cigarettes and manufacture doubt about the health effects of cigarettes, the Wireless Industry seems to have a fine-tuned the ‘Playbook’ of advertising, public relations and industry-funded science to defend wireless products and falsely reassure the public that cell phones and wireless products are safe.’

‘Key to this public relations effort are industry created resources, websites and materials that

9 Offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift ”Neurological Sciences”, 2017, vol. 38, pp. 797 – 810.

10 Offentliggjort i IEEE Microwave Magazine, september/oktober 2018, p. 16 - 24.

communicate the myth of no proof of harm from wireless products. These are all part of the Playbook to manufacture doubt that a problem exists. Examples of such propaganda range from glossy brochures, Questions and Answers on Hot Topics such as 'children and cell phones', websites on EMF and Health and research forums.'

And according to Scarato, 'these materials are paid for, designed and prepared by 'non-profit' organisations that are created by telecom and wireless companies pooling money together. When citizens raise concerns about a particular product or when research comes out indicating a health risk, companies can simply pull from these materials to respond as if there are no concerns'."

Der er henvisning i bilag A til:

<https://ehtrust.org/key-issues/wireless-industry-brochures-lead-public-misinterpret-wireless-safe/>

2. Bilag A, s. 16:

"...US researcher, Norm Alster, in his report 'Captured Agency' describes what this kind of corporate capture can lead to by referring to the workings of the FCC (Federal Communications Commission), which is the main official US institution that deals with Telecom issues, and is sometimes mentioned in critiques of ICNIRP: 'That is a term that comes up time and time again with the FCC. Captured agencies are essentially controlled by the industries they are supposed to regulate. A detailed look at FCC actions—and non-actions—shows that over the years the FCC has granted the wireless industry pretty much what it has wanted'.

'As a result, consumer safety, health, and privacy, along with consumer wallets, have all been overlooked, sacrificed, or raided due to unchecked industry influence. (...) Most insidious of all, the wireless industry has been allowed to grow unchecked and virtually unregulated, with fundamental questions on public health impact routinely ignored. (...) Industry control, in the case of wireless health issues, extends beyond Congress and regulators to basic scientific research. And in an obvious echo of the hardball tactics of the tobacco industry, the wireless industry has backed up its economic and political power by stonewalling on public relations and bullying potential threats into submission with its huge standing army of lawyers. (...) Industry behaviour also includes self-serving public relations and hyper aggressive legal action. It can also involve undermining the credibility of, and cutting off funding for, researchers who do not endorse cellular safety. It is these hardball tactics that recall 20th century Big Tobacco tactics.'"

Der er henvisning i bilag A til:

https://ethics.harvard.edu/files/center-for-ethics/files/capturedagency_alster.pdf

3. Bilag A, s. 15:

Om en doktorafhandling i filosofi af forsker Don Maisch:

"...according to scientific researcher Don Maisch (in his PhD thesis 'An examination of the manipulation of telecommunications standards by political, military, and industrial vested interests at the expense of public health protection'): "In an ever increasingly globalised world the reliance on international organisations to set standards to protect public health seems inevitable. Proposed internationalised standards such as ICNIRP's recommendations act as an aid to economic development by not hindering trade that might conflict with stricter national standards (such as the Russian Federation, the Czech Republic's former standard and China for example). In the delicate trade-off between economic benefits and adequate health

protection, international organisations should ideally be "eternally vigilant" to ensure that their tasks are not co-opted by vested interest groups that are the producers of risks to be regulated."

Det fremgår af afhandlingens konklusion (s. 347 – 350) bl.a.:

"This thesis has shown that the creation and maintenance of the thermal paradigm in RF standard setting for the past half century has not been one of a straight forward case of advancing scientific knowledge, but one of convenience in order to facilitate the unfettered development of technology free of regulatory restraints. ...

...

The marginalisation of criticisms of the validity of the thermal approach to RF standard setting has been an important issue raised in this thesis and is what I call the Procrustean Approach, where all scientific evidence not in conformity with the thermal bed of knowledge is simply cut off from consideration. Such a state of affairs has been maintained by the creation of restricted risk assessment methodologies, conflicted peer review and expert committees constituted primarily by individuals who have a vested interest in maintaining the status quo. This has been illustrated in this thesis by the analysis of the IEEE's peer review processes for accepting research papers for consideration in RF standard setting, the IEGMP / ICNIRP's risk assessment committees and the case study of the Australian RF standard setting process. In all three cases the problem of conflict of interest can be more accurately described as a majority shared interest in maintaining the status quo in standard setting for vested interest considerations.

The extent of the problem for public health

...If there are deficiencies in the telecommunications risk assessments conducted by RF standard setting organizations, both on a national and international level, the sheer number of people exposed to even a slightly increased risk that is ignored by the standards can equate to a significant risk for society. This was pointed out by the U.S. National Toxicology Program on the inadequacies in the existing thermally based RF standard. ...

...

This thesis argues that the current data is insufficient because for too long the investigation has been hampered by a Procrustean Approach that has cut off avenues of research that were considered inimical to the maintenance of the existing thermal paradigm.

This should no longer be acceptable given the implications for global society if the standard setters have it wrong.

Future directions

There is obviously an immense problem in recommending how to reform an existing RF standard setting process that has been controlled from the start by individuals who have staked their scientific credibility, and careers, on defending the existing thermal paradigm for standard setting. There is also the problem of whether or not biologically relevant standards that address chronic low-level nonthermal exposures are even compatible with the continuing wireless revolution. These are problems, however, that urgently need addressing due to the possibility of a significant adverse global public health impact of the technology. This calls for an international re-assessment of the biological relevance of the existing RF standards: IEEE's C95.1 and ICNIRP's guidelines. ..."

Afhandlingens titel er *"The procrustean approach: setting exposure standards for telecommunications frequency electromagnetic radiation"*, og den vedlægges som **bilag 4**.

I den fagfællebedømte artikel *"A critical analysis of the MOBI-Kids study of wireless phone use in childhood and adolescence and brain tumor risk"*,¹¹ offentliggjort d. 5. maj 2022 i tidsskriftet *Reviews on Environmental Health* anfører dr. Lennart Hardell og ph.d. Joel M. Moskowitz følgende om en række af forfatterne til et EU-finansieret forskningsprojekt (kaldet "MOBI-Kids"):

Om Joe Wiart, jf. artiklens s. 9:

"Wiart was employed from 1997 to 2015 by Orange/France Telecom and was during 2009–2015 head of Whist Lab Paris funded by Orange. Orange/France Telecom is a telecommunications company with obvious economic interests in the outcome of MOBI-Kids [42]. This lab developed the exposure measurement tools for the study, another potential conflict of interest [58]."

France Telecom was from the start part of the MOBI-Kids consortium, as shown by project leader Elisabeth Cardis in a presentation of the research project [59]. Obviously J Wiart was employed by France Telecom/Orange during the planning, design and performance of the study. He was one of the principal investigators on dosimetry in the study concluding that "To maximize the statistical power to detect a risk related to RF dose if it exists, tumors originating in the middle of the brain, where little RF energy deposition from wireless phones is expected (Cardis et al. 2008), were excluded." Joe Wiart from France Telecom was coauthor of the study referred to as the basis for this exclusion.

Further "... absorption of RF energy from mobile phones is highly localized (Cardis et al. 2008; Lee et al. 2019, 2017; Wiart 2016; Wiart et al. 2008),." [38–42]. This statement is not quite correct and is not in agreement with other studies on dosimetry on the child's brain. The statistical power would certainly increase by including all brain tumors regardless of anatomical localization. Furthermore including central tumors such as pituitary tumors in the sella would increase the possibility to analyze exposure gradients, i.e. ipsilateral, central and contralateral tumor localization. Of concern is also that tumors of interest were thereby excluded from the study, not only based on anatomical localization but also specific types, e.g. pituitary tumors. In 2010 a study concluded that "The exposure of regions inside the brains of young children (e.g. hippocampus, hypothalamus, etc.) can be higher by more than 2–5 dB in comparison to adults (Section 3.2). This should be considered in the design of volunteer studies" [35]. That fact was not applied in MOBI-Kids."

Om fire andre ansatte hos det franske telekommunikationselskab Orange (ibid.):

"In addition four other Orange employees, were also involved in the MOBI-Kids study "consortium" mentioned in the study protocol publication 2014: "Orange – Joe Wiart, E. Conil, N. Varsier, T. Sarrebourg, and Abdelhamid Hadjem" [14]. Only Joe Wiart appears in the "Conflicts of interest" section; "J Wiart has no conflict of interest to declare" [1]."

Om Ae-Kyoung Lee og H.-D. Choi (ibid.):

"Furthermore, according to the study protocol Ae-Kyoung Lee and H.-D. Choi from Electronics and Telecommunications Research Institute (ETRI), from Korea were also members of the "consortium". Although Ae-Kyoung Lee is a coauthor of the final study, there is no mention of the conflict of interest in terms of being employed by ETRI. This is a Korean national institute which focuses on developing communications and AI technologies. Among its listed achievements is the development of the "world's first 4-generation mobile communication system LTE-Advanced." Furthermore on May 8, 2015 "at Samsung's Seocho office the ETRI signed a Memorandum of Understanding (MOU) with Samsung Electronics to cooperate on the

11 Jf. bilag 21 og <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/reveh-2022-0040/html>

Internet of Things (IoT)" (https://www.etri.re.kr/engcon/sub1/sub1_03.etri;https://readwrite.com/opensource-etri-samsung-forge-partnership-for-iot-standards/)."

I samme artikels s. 5 til 9 konstateres seks metodiske fejl i de offentliggjorte resultater fra MOBI-Kids studiet, ligesom det konstateres, at studiets konklusioner afviger fra det videnskabelige stade, og at afvigelserne konsekvent er til fordel for teleindustrien.

1.3. Betydningen af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions art. 2 og 8.

Konventionen (herefter også "EMRK") blev inkorporeret i dansk ret ved lov nr. 285 af 1992, og kan påberåbes direkte af mennesker, der befinder sig under dansk jurisdiktion, hvilket f.eks. omfatter territorie ejet og kontrolleret af den danske stat.

Særligt to bestemmelser i konventionen har betydning for forståelsen af Sundhedsstyrelsens forpligtelse til at basere sig på habil rådgivning og en troværdig, objektiv fremstilling af faktum i spørgsmål, der vedrører menneskers sundhed: art. 2, om retten til livet, og art. 8, om retten til respekt for privatliv og familieliv, hjemmet, m.v.

De forpligtelser, som i henhold til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols (herefter også "EMD") praksis flyder fra disse to bestemmelser, er umiddelbart bindende for danske myndigheder, herunder Sundhedsstyrelsen, og beskrives overordnet i de følgende punkter.

1.3.1. Den danske stat har et selvstændigt ansvar i henhold til EMRK, herunder når den implementerer EU-retten og/eller ICNIRPs retningslinjer.

Det fritager ikke den danske stat for at efterkomme de retlige forpligtelser, den har påtaget sig ved at være part i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), at et brud på disse forpligtelser sker med henblik at implementere f.eks. EU-lovgivning (eller ICNIRPs retningslinjer via EU-regulering eller direkte).

Dette fremgår klart af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis, jf. bl.a. storkammerdom af 30. juni 2005 i sagen Bosphorus Hava Yollari Turizm ve Ticaret Anonim Sirketi mod Irland, præmis 154, som bl.a. lyder:

"...establishing the extent to which a State's action can be justified by its compliance with obligations flowing from its membership of an international organisation to which it has transferred part of its sovereignty, the Court has recognised that absolving Contracting States completely from their Convention responsibility in the areas covered by such a transfer would be incompatible with the purpose and object of the Convention; the guarantees of the Convention could be limited or excluded at will, thereby depriving it of its peremptory character and undermining the practical and effective nature of its safeguards (see M. & Co., p. 145, and Waite and Kennedy, § 67, both cited above). The State is considered to retain Convention liability in respect of treaty commitments subsequent to the entry into force of the Convention (see mutatis mutandis, Matthews, cited above, §§ 29 and 32-34, and Prince Hans-Adam II of Liechtenstein v. Germany [GC], no. 42527/98, § 47, ECHR 2001-VIII)"
(understreget her)

Afgørelsen er særligt fremhævet i Domstolens praksisnotat af februar 2020 om EU-rettens forhold til EMRK, s. 3.

Også i andre sager har Domstolen statueret, at det ikke fritager medlemsstaterne for ansvar i henhold til EMRK, at de implementerer EU-retlige regler. Der kan f.eks. henvises til dom af 15. november 1996 i sagen Cantoni mod Frankrig, præmis 30, som lyder:

"The fact, pointed to by the Government, that Article L. 511 of the Public Health Code is based

almost word for word on Community Directive 65/65 (see paragraph 12 above) does not remove it from the ambit of Article 7 of the Convention (art. 7)."

Og i storkammerdom af 18. februar 1999 i sagen Matthews mod Storbritannien, præmis 32:

"The Court observes that acts of the EC as such cannot be challenged before the Court because the EC is not a Contracting Party. The Convention does not exclude the transfer of competences to international organisations provided that Convention rights continue to be "secured". Member States' responsibility therefore continues even after such a transfer."

Tilsvarende fremgår af Domstolens FAQ af 1. juni 2010 om EU's pligtige tiltræden direkte til EMRK, s. 4, at:

"Since the EU is not a Party to the ECHR, applications cannot be brought directly against it. The European Court of Human Rights may, however, hold member States responsible for the effects of EU law in their domestic legal orders. In the Grand Chamber judgment Bosphorus Airways v. Ireland of 30 June 2005, the Court held that States parties remain responsible under the ECHR even if they merely execute or implement EC legislation. In some cases, however, EU protection of fundamental rights will be presumed equivalent."

Den danske stat har således pligt til at forholde sig til, om en evt. fortsat anvendelse af ICNIRP og Christoffer Johansen som rådgivere og/eller basis for nationale grænseværdier vil kunne indebære, at Danmark forbryder sig imod sine retlige forpligtelser i henhold til EMRK. Hvis svaret vurderes at være "Ja", skal anvendelsen ophøre med øjeblikkelig virkning.

Det fremgår endvidere (korrekt) af § 4, nr. 2, af ICNIRPs statutter, at den private organisation "overlader" det til myndigheder at fastsætte reguleringen af området:

"In preparing recommendations the Commission considers the principles upon which protection measures can be based while leaving to the various international and national authorities/institutions the responsibility of formulating appropriate regulations and codes of practice."

1.3.2. Art. 2 – Retten til livet.

EMRK art. 2, stk. 1, lyder:

"Ethvert menneskes ret til livet skal beskyttes ved lov. Ingen må forsætligt berøves livet undtagen ved fuldbyrdelse af en dødsdom, afsagt af en domstol i tilfælde, hvor der ved lov er fastsat dødsstraf for den pågældende forbrydelse."

Det er således alene stk. 1, 1. pkt. samt 2. pkt., 1. led, der har betydning for nærværende henvendelse.

EMD har i sin praksis fortolket bestemmelsen således, at den rummer en række materielle, positive forpligtelser (d.v.s.: handlepligter), bl.a. under visse betingelser at hindre, at mennesker dør som følge af forurening, der har været tilladt eller ikke hindret af staten.

Forpligtelserne i henhold til art. 2 skal – henset til vigtigheden af den rettighed, den skal beskytte – fortolkes strengt, jf. f.eks. Storkammerdom af 27. september 1995 i sagen McCann m.fl. mod Storbritannien, præmis 147:

"147. It must also be borne in mind that, as a provision (art. 2) which not only safeguards the right to life but sets out the circumstances when the deprivation of life may be justified, Article

2 (art. 2) ranks as one of the most fundamental provisions in the Convention - indeed one which, in peacetime, admits of no derogation under Article 15 (art. 15). Together with Article 3 (art. 15+3) of the Convention, it also enshrines one of the basic values of the democratic societies making up the Council of Europe (see the above-mentioned Soering judgment, p. 34, para. 88). As such, its provisions must be strictly construed."

Der henvises endvidere til sagen Öneriyildiz mod Tyrkiet, Storkammerdom af 30. november 2004¹².

Sagen drejede sig om en dødelig eksplosion på en losseplads, der kostede i alt 39 mennesker livet, inkl. flere af klagerens nære familiemedlemmer.

Det blev bl.a. statueret, at staten har en positiv forpligtelse til at opstille retlige og administrative rammer, som er designet til at medføre et effektivt værn imod livsfare. Derfor vil inhabile rådgivere, uanset om det er en fysisk eller juridisk person, heller ikke efter reglerne i EMRK art. 2 kunne anvendes indenfor områder omfattet af denne bestemmelse. Sådanne rådgivere må forventes at modvirke, at staten efterkommer sin forpligtelse til at opstille effektive retlige og administrative rammer. Der er således tale om en særskilt retsregel, som virker i tilgift til de almindelige, forvaltningsretlige regler om inhabilitet.

Præmis 89 – 90 (med yderligere praksishenvisninger):

"(a) General principles applicable in the present case.

(i) Principles relating to the prevention of infringements of the right to life as a result of dangerous activities: the substantive aspect of Article 2 of the Convention

*89. The positive obligation to take all appropriate steps to safeguard life for the purposes of Article 2 (see paragraph 71 above) entails above all a primary duty on the State to put in place a legislative and administrative framework designed to provide effective deterrence against threats to the right to life (see, for example, *mutatis mutandis*, *Osman*, cited above, p. 3159, § 115; *Paul and Audrey Edwards*, cited above, § 54; *İlhan v. Turkey* [GC], no. 22277/93, § 91, ECHR 2000-VII; *Kılıç v. Turkey*, no. 22492/93, § 62, ECHR 2000-III; and *Mahmut Kaya v. Turkey*, no. 22535/93, § 85, ECHR 2000-III).*

90. This obligation indisputably applies in the particular context of dangerous activities, where, in addition, special emphasis must be placed on regulations geared to the special features of the activity in question, particularly with regard to the level of the potential risk to human lives. They must govern the licensing, setting up, operation, security and supervision of the activity and must make it compulsory for all those concerned to take practical measures to ensure the effective protection of citizens whose lives might be endangered by the inherent risks.

*Among these preventive measures, particular emphasis should be placed on the public's right to information, as established in the case-law of the Convention institutions. The Grand Chamber agrees with the Chamber (see paragraph 84 of the Chamber judgment) that this right, which has already been recognised under Article 8 (see *Guerra and Others*, cited above, p. 228, § 60), may also, in principle, be relied on for the protection of the right to life, particularly as this interpretation is supported by current developments in European standards (see paragraph 62 above).*

In any event, the relevant regulations must also provide for appropriate procedures, taking into account the technical aspects of the activity in question, for identifying shortcomings in the processes concerned and any errors committed by those responsible at different levels." (understreget her)

Der skal således være effektive hindringer overfor trusler imod retten til livet, inkl. farlige

¹² Der kan tillige henvises til f.eks. *Kolyadenko m.fl. mod Rusland*, præmis 157 – 161.

aktiviteter, såsom den i sagen omhandlede drift af losseplads.

Når der er tale om farlige aktiviteter, skal der lægges særligt vægt på regler, som er egnede til de særlige forhold, som den pågældende aktivitet frembyder, og da især under hensyntagen til den potentielle fare for menneskeliv.

Det er således ikke et krav i art. 2s forstand, at der kan påvises en sikker skadevirkning, som kan være eller med sikkerhed er livstruende. Det er tilstrækkeligt for, at den pågældende adfærd falder ind under beskyttelsen af retten til livet, at der kan påvises en risiko for fare for menneskeliv.

Staten skal pålægge aktørerne, og herunder således dem der måtte ønske at opføre den relevante infrastruktur, at der foretages praktiske foranstaltninger, som effektivt beskytter imod de fareelementer, som kan koste mennesker livet.

Disse forpligtelser efterlever Sundhedsstyrelsen ikke i noget tilfælde, når den anvender inhabile og upålidelige kilder til at belyse faktum indenfor området for radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

EMD har kontinuerligt og fuldstændigt fast i sin praksis anført, at rettigheder i henhold til EMRK skal være "praktiske og effektive, ikke teoretiske og illusoriske", jf. f.eks. EMDs storkammerdom af 23. marts 2010 i sagen Cudak mod Litauen, præmis 58, og storkammerdom af 15. oktober 2020 i sagen Muhammad og Muhammad mod Rumænien, præmis 122.

Art. 2 finder ikke kun anvendelse, hvor der er tale om en pludselig hændelse, som resulterer i dødsfald. Udsættelse for forurening over en længere periode, som f.eks. er resultatet af aktiviteter i overensstemmelse med nationalt fastsatte rammer, såsom grænseværdier, er også omfattet.

EMD bringer bestemmelsen i anvendelse, uanset om klager er afgået ved døden eller "blot" er i alvorlig livsfare.¹³

Hvor det må lægges til grund, at det er denne forurening, der har medført dødsfaldet eller livsfaren, og hvor staten ikke har handlet overfor en kendt fare (f.eks. fordi forureningen ikke har været i strid med gældende, nationale grænseværdier som fastsat af Sundhedsstyrelsen), vil det som udgangspunkt udgøre en krænkelse af retten til livet, jf. i det hele f.eks. dom af 24. juli 2014 i sagen Brincat m.fl. mod Malta, præmis 79 - 81 og 83 (med yderligere praksishenvisninger):

"79. The Court reiterates that Article 2 does not solely concern deaths resulting from the use of unjustified force by agents of the State but also, in the first sentence of its first paragraph, lays down a positive obligation on States to take appropriate steps to safeguard the lives of those within their jurisdiction (see, for example, L.C.B. v. the United Kingdom, 9 June 1998, § 36, Reports 1998-III, and Paul and Audrey Edwards, cited above, § 54).

80. This obligation is construed as applying in the context of any activity, whether public or not, in which the right to life may be at stake, and a fortiori in the case of industrial activities which by their very nature are dangerous, such as the operation of waste-collection sites (see Öneriyıldız v. Turkey [GC], no. 48939/99, §71, ECHR 2004-XII) or nuclear testing (see L.C.B. cited above, § 36) or cases concerning toxic emissions from a fertiliser factory (see

¹³ Udover Brincat m.fl. mod Malta kan f.eks. henvises til Vilnes m.fl. mod Norge, præmis 220: "...the applicant was found to be the victim of conduct which by its very nature had put his life at risk, even though he survived. The Court found there that Article 2 was applicable and sees no reason for arriving at a different conclusion in the present case."

Guerra and Others v. Italy, 19 February 1998, §§ 60 and 62, Reports 1998-I, although in this case the Court found that it was not necessary to examine the issue under Article 2, it having been examined under Article 8).

81. The Court considers that the same obligations may apply in cases, such as the present one, dealing with exposure to asbestos at a workplace which was run by a public corporation owned and controlled by the Government.

82. The Court reiterates that it has applied Article 2 both where an individual has died (see, for example, *Öneryıldız*, cited above) and where there was a serious risk of an ensuing death, even if the applicant was alive at the time of the application. Examples include cases where the physical integrity of an applicant was threatened by the action of a third party (see *Osman v. the United Kingdom*, 28 October 1998, §§ 115-122, Reports 1998-VIII) or as a result of a natural catastrophe which left no doubt as to the existence of a threat to the applicants' physical integrity (see *Budayeva and Others v. Russia*, nos. 15339/02, 21166/02, 20058/02, 11673/02 and 15343/02, § 146, ECHR 2008 (extracts)). More particularly, the Court has repeatedly examined complaints under Article 2 from persons suffering from serious illnesses. Such cases include *G.N. and Others v. Italy* (no. 43134/05, 1 December 2009) in which the applicants suffered from the potentially life-threatening disease hepatitis C; *L.C.B. v. the United Kingdom* (cited above), where the applicant suffered from leukaemia diminishing her chances of survival, *Hristozov and Others v. Bulgaria*, nos. 47039/11 and 358/12, ECHR 2012 (extracts), concerning applicants suffering from different types of terminal cancer; *Karchen and Others v. France* ((dec.), no. 5722/04, 4 March 2008) and *Oyal v. Turkey* (no. 4864/05, 23 March 2010), in which the applicants had been infected with the HIV virus, which endangered their life; *Nitecki v. Poland* ((dec.), no. 65653/01, 21 March 2002), in which the applicant suffered from amyotrophic lateral sclerosis; *Gheorghe v. Romania* ((dec.), no. 19215/04, 22 September 2005), in which the applicant suffered from haemophilia; and *De Santis and Olanda v. Italy* ((dec.), 35887/11, 9 July 2013) in which the applicant – who was severely disabled – suffered a cerebral haemorrhage as a consequence of an infection acquired in hospital.

83. The medical certification indicated that Mr Attard's death was likely to be a result of asbestos exposure; malignant mesothelioma is known to be a rare cancer associated with asbestos exposure. The Court observes that it has not been contested or denied that Mr Attard worked at Malta Drydocks for more than a decade (1959-1974), during which time he was repeatedly exposed to asbestos. Neither has it been shown that Mr Attard could have been contaminated elsewhere or that he was affected by other factors that could have led to the disease. In these circumstances, and given that Mr Attard has died as a result of his cancer, the Court considers that Article 2 is applicable to the complaint brought by the applicants in application no. 62338/11 relating to the death of the said Mr Attard." (understretget her)

1.3.3. Art. 8 – retten til respekt for privat- og familieliv, hjemmet, m.v.

EMRK art. 8 lyder:

"Enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance.

Stk. 2. Ingen offentlig myndighed må gøre indgreb i udøvelsen af denne ret, medmindre det sker i overensstemmelse med loven og er nødvendigt i et demokratisk samfund af hensyn til den nationale sikkerhed, den offentlige tryghed eller landets økonomiske velfærd, for at forebygge uro eller forbrydelse, for at beskytte sundheden eller sædeligheden eller for at beskytte andres rettigheder og friheder."

Alvorlig miljøforurening kan påvirke individers velbefindende og forhindre dem i at udøve deres privat- og familieliv. En sådan tilstand vil udgøre et indgreb i borgernes rettigheder efter EMRK art. 8, jf. f.eks. *Guerra m.fl. v. Italien*, Storkammerdom af 19. februar 1998.

Præmis 60 i dommen lyder:

*"60. The Court reiterates that severe environmental pollution may affect individuals' well-being and prevent them from enjoying their homes in such a way as to affect their private and family life adversely (see, *mutatis mutandis*, the *López Ostra* judgment cited above, p. 54, § 51). In the instant case the applicants waited, right up until the production of fertilisers ceased in 1994, for essential information that would have enabled them to assess the risks they and their families might run if they continued to live at Manfredonia, a town particularly exposed to danger in the event of an accident at the factory.*

The Court holds, therefore, that the respondent State did not fulfil its obligation to secure the applicants' right to respect for their private and family life, in breach of Article 8 of the Convention.

There has consequently been a violation of that provision." (understreget her)

De positive forpligtelser i så henseende overlapper i vidt omfang de i pkt. 1.3.1. ovenfor nævnte efter art. 2, jf. f.eks. dom af 20. marts 2008 i sagen *Budayeva m.fl. mod Rusland*, præmis 133 og dom af 28. februar 2012 i sagen *Kolyadenko m.fl. mod Rusland*, præmis 216.

Retten til beskyttelse af privat- og familielivet samt hjemmet kan bringes i anvendelse, hvor en sygdomstilstand ikke har udviklet sig livsfarligt og heller ikke nødvendigvis gør det. I denne sammenhæng anvendes bestemmelsen af EMD som en slags "mindre i det mere" i forhold til art. 2, jf. ovenfor.

Dette blev f.eks. fremgangsmåden for alle undtagen én klager i dom af 24. juli 2014 i sagen *Brincat m.fl. mod Malta*¹⁴, præmis 85:

*"85. However, in the context of dangerous activities, the scope of the positive obligations under Article 2 of the Convention largely overlaps with that of those under Article 8 (see *Öneryıldız*, cited above, §§ 90 and 160). The latter provision has allowed complaints of this nature to be examined where the circumstances were not such as to engage Article 2, but clearly affected a person's family and private life under Article 8 (see *López Ostra v. Spain*, 9 December 1994, Series A no. 303-C and *Guerra and Others*, cited above). The Court therefore considers it appropriate to examine the complaints in respect of the remaining applicants under Article 8, which is applicable in the present case (see also *Roche v. the United Kingdom [GC]*, no. 32555/96, §§ 155-156, ECHR 2005-X)." (understreget her)*

Der skal foreligge en sygdomstilstand, som har en sådan karakter, at den vil udgøre et indgreb i vedkommendes privat- eller familieliv eller nydelse af eget hjem. Sygdomme som nødvendiggør f.eks. langvarige eller hyppige hospitalsindlæggelser, varige og indgribende funktionsnedsættelser (herunder lidelser såsom EHS, der indebærer overfølsomhed overfor udstyr, der afgiver elektromagnetisk stråling, evt. også i meget små doser), markant nedsat fertilitet eller spontane aborter, m.v., kunne være egnede eksempler.

Hvor en begivenhed eller tilstand indtræffer, som gør indgreb i retten til privat- eller familielivet m.v., vil EMD kunne forventes at påse, om f.eks. de retlige og/eller administrative rammer var uegnede eller utilstrækkelige til at hindre, at begivenheden eller tilstanden ikke indtraf, og om dette burde have været forudset af staten. Brug af inhabile rådgivere kan forventes at spille en væsentlig rolle for, om borgernes rettigheder i henhold til art. 8 anses for krænket.

Finder EMD, at dette er tilfældet, vil det som udgangspunkt udgøre en krænkelse af statens positive forpligtelser efter art. 8. Der kan fra praksis henvises til dom af 28. februar 2012 i sagen *Kolyadenko m.fl. mod Rusland*, præmis 215 – 216 (sagen drejede sig om brud på et vandreservoir, som medførte livsfare og skader på menneskers hjem):

¹⁴ Også omtalt pkt. 1.3.1. ovenfor.

“215. The Court further notes that the Government seem to have argued, with reference to the findings of the domestic courts in the applicants’ civil cases, that the alleged infringements of their rights under Article 8 and Article 1 of Protocol No. 1 were the result of a natural disaster, in the form of exceptionally heavy rain, which could not have been foreseen, and could therefore not be imputed to the State. The Court cannot accept this argument. It reiterates in this connection that, being sensitive to the subsidiary nature of its role and cautious about taking on the role of a first-instance tribunal of fact, the Court nevertheless is not bound by the findings of domestic courts and may depart from them where this is rendered unavoidable by the circumstances of a particular case (see, for example, *Matyar v. Turkey*, no. 23423/94, § 108, 21 February 2002). In the present case, the Court has established in paragraphs 162-165 above that the flooding of 7 August 2001 occurred after the urgent large-scale evacuation of water from the Pionerskoye reservoir, the likelihood and potential consequences of which the authorities should have foreseen. The Court has furthermore established that the main reason for the flood, as confirmed by the expert reports, was the poor state of repair of the Pionerskaya river channel because of the authorities’ manifest failure to take measures to keep it clear and in particular to make sure its throughput capacity was adequate in the event of the release of water from the Pionerskoye reservoir. The Court has concluded that this failure as well as the authorities’ failure to apply town planning restrictions corresponding to the technical requirements of the exploitation of the reservoir put the lives of those living near it at risk (see paragraphs 168-180 and 185 above).

216. The Court has no doubt that the causal link established between the negligence attributable to the State and the endangering of the lives of those living in the vicinity of the Pionerskoye reservoir also applies to the damage caused to the applicants’ homes and property by the flood. Similarly, the resulting infringement amounts not to “interference” but to the breach of a positive obligation, since the State officials and authorities failed to do everything in their power to protect the applicants’ rights secured by Article 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 (see *Öneryıldız*, cited above, § 135). Indeed, the positive obligation under Article 8 and Article 1 of Protocol No. 1 required the national authorities to take the same practical measures as those expected of them in the context of their positive obligation under Article 2 of the Convention (see, *mutatis mutandis*, *Öneryıldız*, cited above, § 136). Since it is clear that no such measures were taken, the Court concludes that the Russian authorities failed in their positive obligation to protect the applicants’ homes and property.

217. There has, accordingly, been a violation of Article 8 of the Convention and Article 1 of Protocol No. 1 to the Convention in the present case.” (understreget her)

EMD foretog ikke en udtrykkelig proportionalitetsafvejning i den pågældende sag, hvilket formentlig er konsekvensen af, at staten intet havde foretaget sig, uanset den burde have forudset den skadegørende hændelse og kunne have handlet til afværgelse heraf. I sådanne tilfælde er det ikke relevant at foretage en proportionalitetsafvejning, fordi det på forhånd er åbenbart, at den ikke kan falde ud til statens fordel.

1.4. Sundhedslovens § 212.

Sundhedslovens § 212 lyder i sin helhed:

“Stk. 1. Sundhedsstyrelsen er en styrelse under sundhedsministeren, der bistår henholdsvis sundhedsministeren og social- og ældreministeren med den centrale forvaltning af sundhedsmæssige anliggender af social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet.

Stk. 2. Sundhedsstyrelsen skal følge de sundhedsmæssige forhold og de social- og plejefaglige forhold på ældreområdet og holde sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden

på sundhedsområdet og de social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet.

Stk. 3. Sundhedsstyrelsen orienterer offentligheden, når særlige sundhedsmæssige forhold gør det nødvendigt.

Stk. 4. Sundhedsstyrelsen orienterer Styrelsen for Patientsikkerhed om sundhedsmæssige forhold, som er relevante for Styrelsen for Patientsikkerheds tilsyn efter § 213, stk. 1 og 2.” (understeget her)

Stk. 2 til 4 blev indsat ved lov nr. 656 af 2016, baseret på lovforslag nr. 184 af 28. april 2016.

Det er anført i de specielle bemærkninger til indførelsen af stk. 2 bl.a.:

”Det følger således af den foreslåede § 212, stk. 2, i sundhedsloven, at Sundhedsstyrelsen skal følge sundhedsforholdene og holde sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden på sundhedsområdet.

Bestemmelsen i den foreslåede § 212, stk. 2, skal sikre, at Sundhedsstyrelsen er opdateret med hensyn til viden på det sundhedsfaglige område med henblik på at kunne opfylde sin vejlednings- og rådgivningsforpligtelse, jf. sundhedslovens § 214, stk. 1 og 2.”

Tilsvarende fremgår af de generelle bemærkninger pkt. 4.13.2.2.

Sundhedslovens § 214, stk. 1 og lyder:

”Stk. 1. Sundhedsstyrelsen vejleder om udførelsen af sundhedsfaglige opgaver efter denne lov og om udvalgte social- og plejefaglige opgaver på ældreområdet efter lov om social service.

Stk. 2. Sundhedsministeren, social- og ældreministeren og andre myndigheder har adgang til direkte rådgivning og anden bistand fra Sundhedsstyrelsen i sundhedsfaglige spørgsmål og vedrørende social- og plejefaglige indsatser på ældreområdet.”

Af lovens § 3 fremgår, at sundhedsfaglige opgaver efter sundhedsloven andrager bl.a.:

”Stk. 1. Regioner og kommuner er efter reglerne i denne lov ansvarlige for, at sundhedsvæsenet tilbyder en befolkningsrettet indsats vedrørende forebyggelse og sundhedsfremme samt behandling af den enkelte patient.

Stk. 2. Sundhedsvæsenets opgaver udføres af regionernes sygehusvæsen, praktiserende sundhedspersoner, kommunerne og øvrige offentlige og private institutioner m.v.”

Opgaverne udføres bl.a. af regionerne i form af sygehusedelser, jf. sundhedslovens afsnit VI.

Kommunerne er for deres del bl.a. forpligtet til at fremme sygdomsforebyggelse og sundhedsfremme, jf. sundhedslovens § 119:

”Stk. 1. Kommunalbestyrelsen har ansvaret for ved varetagelsen af kommunens opgaver i forhold til borgerne at skabe rammer for en sund levevis.

Stk. 2. Kommunalbestyrelsen etablerer forebyggende og sundhedsfremmende tilbud til borgerne.

Stk. 3. Regionsrådet tilbyder patientrettet forebyggelse i sygehusvæsenet og i praksissektoren m.v. samt rådgivning m.v. i forhold til kommunernes indsats efter stk. 1 og 2.”

Kommunerne har særlige forpligtelser overfor børn og unge, som bl.a. følger af sundhedslovens § 120:

"Stk. 1. Kommunalbestyrelsen bidrager til at sikre børn og unge en sund opvækst og skabe gode forudsætninger for en sund voksentilværelse.

Stk. 2. Kommunale tilbud skal tilrettelægges, så der dels ydes en generel forebyggende og sundhedsfremmende indsats, dels en individorienteret indsats, der retter sig mod alle børn, samt en særlig indsats, der specielt tager sigte på børn med særlige behov."

Af § 121 fremgår endvidere:

"Kommunalbestyrelsen tilbyder alle børn og unge vederlagsfri sundhedsvejledning, bistand samt funktionsundersøgelse ved en sundhedsplejerske indtil undervisningspligtens ophør."

Sundhedsstyrelsen kan ikke opfylde sin lovmæssige forpligtelse til at vejlede og rådgive, eller til at oplyse befolkningen direkte, når dette er nødvendigt, hvis den ikke *"holder sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden på sundhedsområde"*, jf. § 212, stk. 2.

Styrelsen har som led i efterkommelsen af denne forpligtelse at sikre sig, at den ikke indlader sig på selv at modtage rådgivning af inhabile tredjepersoner, hvis oplysninger, vurderinger og vejledning ikke kan lægges til grund.

Af ovennævnte lovforslag fremgår det af de specielle bemærkninger til § 212, stk. 3:

"Det følger af den foreslåede § 212, stk. 3, i sundhedsloven, at Sundhedsstyrelsen orienterer offentligheden, når særlige sundhedsmæssige forhold gør det nødvendigt. Bestemmelsen skal sikre, at Sundhedsstyrelsen orienterer offentligheden, når styrelsen i kraft af sin pligt til at følge sundhedsforholdene og holde sig orienteret om den til enhver tid værende faglige viden på sundhedsområdet, bliver bekendt med særlige sundhedsmæssige forhold, som det er nødvendigt, at offentligheden bliver bekendt med." (understreget her)

Bestemmelsen overlader et skøn til Sundhedsstyrelsen om, hvornår der må anses for at foreligge sådanne "særlige sundhedsmæssige forhold", at det er "nødvendigt at orientere offentligheden".

§ 212, stk. 3, indeholder ikke desto mindre en retlig forpligtelse for Sundhedsstyrelsen overfor offentligheden.

Det skøn, som i princippet løbende og kontinuerligt skal udøves med henblik på ud fra saglige kriterier og pålidelige oplysninger at vurdere, om der foreligger en sådan nødvendighed, kan styrelsen ikke udøve, hvis den ikke sørger for at basere sig på sundhedsfaglig viden, som i sig selv er pålidelig og uafhængig af f.eks. uvedkommende producentinteresser og udbydere af mobiltjenester, o.s.v.

2. Faktiske oplysninger om den konkrete inhabilitet og upålideligheden af anvendte oplysninger.

Denne del af nærværende henvendelse er opdelt i tre dele:

- 2.1. Om ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection).
- 2.2. Om læge Christoffer Johansen.
- 2.3. SSM (den svenske "Strål Säkerhets Myndigheten").

2.1. ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection).

Det fremgår d.d. af Sundhedsstyrelsens hjemmeside, undersektionen for stråling hidrørende fra mobiltelefoni og trådløs teknologi, om grænseværdier¹⁵, bl.a. at:

"Grænseværdierne for ikke-ioniserende stråling som fx radio- og mikrobølger følger anbefalinger fra EU.

De grænseværdier, der bruges i Danmark, har baggrund i anbefalinger fra Det Europæiske Råd, der er baseret på værdier fastlagt af den internationale kommission for beskyttelse imod ikke-ioniserende stråling (ICNIRP). Disse grænseværdier bliver fulgt i de fleste europæiske lande, herunder de øvrige nordiske lande."

Ibid. præsenterer Sundhedsstyrelsen videre en række oplysninger som fakta, som styrelsen gentager fra den private, tyske organisation ICNIRPs seneste anbefalinger om fastsættelse af grænseværdier for menneskers eksponering for radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Disse anbefalinger fremgår af ICNIRPs hjemmeside¹⁶ og har titlen "*ICNIRP GUIDELINES FOR LIMITING EXPOSURE TO ELECTROMAGNETIC FIELDS (100 KHZ TO 300 GHZ)*".¹⁷ De er offentliggjort d. 11. marts 2020, hvilket er nøjagtig én måned efter Europa-parlamentets forskningsenheds offentliggørelse af et forbeholdende notat¹⁸ om implementeringen af 5G, hovedsagligt som følge af den manglende undersøgelse og tests af, om 5G-systemet vil være sundhedsskadeligt for mennesker. Forskningsenheden oplyste bl.a. følgende i notatets s. 9:

"The recent academic literature illustrates that continuous wireless radiation seems to have biological effects especially considering the particular characteristics of 5G: the combination of millimetre waves, a higher frequency, the quantity of transmitters and the quantity of connections. Various studies suggest that 5G would affect the health of humans, plants, animals, insects, and microbes – and as 5G is an untested technology, a cautious approach would be prudent. The UN Universal Declaration of Human Rights, the Helsinki Accords and other international treaties recognise that informed consent prior to interventions that might affect human health is an essential, fundamental human right, which becomes even more controversial when considering children's and young people's exposure.

A certain divergence exists among scientists on the potential negative effects of EMF exposure and 5G. Experts rarely possess complementary backgrounds in both physics or engineering and medicine, therefore more complete scientific expertise could be achieved by combining research teams experienced in all relevant disciplines. Optical fibre technology has been suggested by some experts as a secure alternative to 5G, because the signal is confined within the fibre. Its potential is much higher than that of 5G and there is no comparison between optical fibre and wireless. Investment in optical fibre can be upgraded to superior speeds in

15 <https://www.sst.dk/da/Viden/Straalebeskyttelse/Om-ikke-ioniserende-straaling/Mobiltelefoni-og-traadloes-teknologi/Graensevaerdier>

16 <https://www.icnirp.org/en/activities/news/news-article/rf-guidelines-2020-published.html>

17 Omtales herefter også som "ICNIRP 2020".

18 European Parliamentary Research Service - "*Effects of 5G wireless communication on human health*" af 11. februar 2020.

the future, whereas it is necessary to change the whole system for wireless technologies.

...

The European Commission has not yet conducted studies on the potential health risks of the 5G technology."

Det har i årtier været den danske sundhedsstyrelses opfattelse, at de af ICNIRP anbefalede grænseværdier, oprindeligt fra 1998, var anvendelige som basis for netop fastlæggelse af grænseværdier nationalt. Det samme gør sig gældende for så vidt angår, på hvilken måde de skadelige effekter ved denne form for forurening indtræffer, hvor ICNIRP siden 1998 har fastholdt, at dette i essensen og af betydning¹⁹ udelukkende sker ved termisk opvarmning.²⁰

Den danske stat er imidlertid ikke retligt bundet af den private, tyske interesseorganisations anbefalinger, og er således ikke forpligtet til at følge dem. Det er den danske stat, der selv har valgt at anvende dem. Dette sker på den danske stats ansvar indenfor den danske stats jurisdiktion, jf. EMRK art. 1. (Som anført pkt. 1.3.1. ovenfor ville det ikke fritage Danmark for ansvar i forhold til EMRK, hvis ICNIRPs anbefalinger var bindende som følge af f.eks. EU-regulering.)

2.1.1. ICNIRPs interessekonflikter indenfor området for radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

Det angives i ICNIRPs statutter, § 2, nr. 1, bl.a. at organisationens formål er *"...to independently develop scientific protection criteria based on science..."*

ICNIRP kan udføre sit arbejde i samarbejde med f.eks. private virksomheder og andre former for organisationer, jf. statutternes § 4, nr. 4:

"The Commission will seek to establish relationships with international and national organizations having responsibility for NIR protection. It will collaborate where possible and mutually advantageous with international non-governmental organizations including ICRU and ICRP, and international governmental organizations including United Nations organizations, WHO, ILO, IAEA and UNEP and the Commission of the European Communities. Collaboration with other normalization and standardization organizations, as well as with scientific unions in the field of Non-Ionizing Radiation, will be pursued." (understreget her)

ICNIRP kan ifølge § 11, nr. 1, acceptere økonomiske bidrag fra disse organisationer²¹:

"Grants and contributions from appropriate sources including IRPA shall be accepted by the Commission to provide support for its work. Funding from organizations/institutions shall only be accepted on the understanding that the Commission retains its scientific independence."

Der vedlægges til dette underpunkt 2.1.1. en lang række bilag, som dokumenterer eller henviser til dokumentation for denne organisations inhabilitet.

Bilagene er som følger og gennemgås nedenfor:

A. Buchner og Rivasi: *"The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest , corporate capture and the push for 5G"*, frit tilgængelig fra EU-

¹⁹ For lav-frekvent stråling imellem 100 kHz og 10 MHz dog også ved nervestimulering, jf. ICNIRP 2020, p. 487, og gennemtrængelighed af cellemembraner for så vidt angår bestråling på langt kraftigere niveauer end ICNIRPs opvarmningsdogme alligevel sætter lavere grænseværdier for, jf. ibid.

²⁰ Som det fremgår af det som **bilag 22** vedlagte responsums pkt. 1.2 er der imidlertid en lang række videnskabelige undersøgelser, som dokumenterer skadevirkninger ved andre former for påvirkning end blot opvarmning.

²¹ Denne regel har været gældende siden ICNIRPs stiftelse i 1992.

parlamentsmedlem Rivasi hjemmeside. Med underbilag.

B. Hardell og Carlberg: *"Health risks from radiofrequency radiation, including 5G, should be assessed by experts with no conflicts of interest"*, offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift *Oncology Letters*.

C. Italiensk dom af 12. oktober 2012 fra "Corte di Cassazione".

D1 og D2. Italienske domme fra appelretten i Torino, fra 2019 og 2022.

E. Det Europæiske Råds rapport af 6. maj 2011 - *"The potential dangers of electromagnetic fields and their effect on the environment"*.

Bilag F, kommentar med tilhørende dokumentation af Hardell, Nilsson, Koppel og Carlberg: *"Aspects on the International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) 2020 Guidelines on Radiofrequency Radiation"*.

Bilag G – Nordhagen og Flydal: *"Self-referencing authorships behind the ICNIRP 2020 radiation protection guidelines"*.

Det materiale, som de pågældende bilag refererer til som dokumentation er enten umiddelbart offentligt tilgængeligt på internettet eller kan middelbart fremskaffes på en måde, som klart står mål med vigtigheden af emnet (folkesundheden, miljøet og den danske stats internationale forpligtelser), hvorfor Sundhedsstyrelsen i henhold til officialmaksimen har pligt til at søge dette fremskaffet eller oplysninger be- eller afkræftet.

2.1.1.1. Bilag A, Buchner og Rivasi: *"The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest, corporate capture and the push for 5G"*

Denne undersøgelse er udarbejdet af to medlemmer af Europa-parlamentet, Michèle Rivasi (fra partiet Europe Écologie) og Klaus Buchner (fra partiet Ökologisch-Demokratische Partei).

Klaus Buchner er professor i fysik, Michèle Rivasi har undervist i biologi.

Undersøgelsen er finansieret af de grønne/EfA-gruppen i parlamentet.

Den blev offentliggjort i juni 2020 på Michèle Rivasi hjemmeside²².

Den omfattende monografi konkluderer bl.a. (s. 47-49), at:

"The composition of ICNIRP is very one sided. With only one medically qualified person (but not an expert in wireless radiation) out of a total of 14 scientists in the ICNIRP Commission and also a small minority of members with medical qualifications in the Scientific Expert Group, we can safely say that ICNIRP has been, and is still, dominated by physical scientists. This may not be the wisest composition when your remit is to offer advice on human health and safety to governments around the world."

"It is clear from ICES minutes that ICNIRP worked very closely with IEEE/ICES on the creation of the new RF safety guidelines that were published in March 2020. And this implies that large telecom-companies such as Motorola and others, as well as US military, had a direct influence on the ICNIRP guidelines, which are still the basis for EU-policies in this domain."

"National governments, as well as the European Commission, which is, after all, the 'Guardian of the Treaty', have a duty of care and protection of their citizens, and therefore should also

²² https://www.michele-rivasi.eu/wp-content/uploads/2020/06/ICNIRP-report-FINAL-JUNE-2020_EN.pdf

take the legally binding 'precautionary principle' into account."

"...for really independent scientific advice we cannot rely on ICNIRP. The European Commission and national governments, from countries like Germany, should stop funding ICNIRP. It is high time that the European Commission creates a new, public and fully independent advisory council on non-ionizing radiation. The funds currently allocated to ICNIRP could be used to set up this new organisation. And given the overall rise in R&D funding via Horizon Europe, with a foreseen budget (for 2021-2027) of between 75 and 100 billion euros, funding should in no way constitute an insurmountable hurdle to setting up this new, truly independent, body."

Uddrag af monografien (s. 3, 3. afsnit): "The findings of this report ('The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection: Conflicts of interest and the push for 5G') give us an uncomfortable déjà-vu: many facts and processes that lead to the actual situation whereby European authorities – from the European Commission to most of the member states – simply close their eyes for real scientific facts and early warnings. We have seen exactly the same scenario in the debate on Tobacco, asbestos, climate change and pesticides."

Af monografiens s. 50 – 95 fremgår henvisninger til eller omtale af dokumentation for en stor andel af ICNIRPs medlemmers og tidligere medlemmers modtagelse af midler fra teleselskaber o.lign.

Der foretages i det følgende en gennemgang af disse individuelle medlemmer af ICNIRP med henblik på at belyse, om Sundhedsstyrelsen som offentlig myndighed kan tage imod rådgivning fra ICNIRP eller kan og har kunnet anvende ICNIRPs anbefalinger/retningslinjer, idet det bemærkes, at:

- der ligeledes er tilføjet yderligere oplysninger og dokumentation, som ikke fremgår af bilag A,
- personer, hvorom der ikke foreligger nogen oplysninger om inhabilitet som udgangspunkt ikke omtales i det følgende, og
- der henvises til det i bilag A anførte som supplement til nedenstående.

Gunde Ziegelberger (videnskabelig sekretær siden 2004).

Organisationen ICNIRP benytter sig af en såkaldt "videnskabelig sekretær", som ifølge statuttens § 8, nr. 5, skal have et bredt kendskab ("*broadly conversant*") indenfor ikke-ioniserende stråling.

Sekretæren er ikke medlem af ICNIRPs såkaldte "kommission" (øverste ledelsesorgan (generalforsamlingslignende)), men udgør en tredjedel af organisationens "executive council" (ledelsesråd/eksekutivråd (bestyrelseslignende organ)) sammen med en formand og en næstformand.

Sekretærens opgaver består bl.a. i at føre og opbevare mødereferater, notere beslutninger og evt. uenigheder der måtte ønskes opført, koordinere kommissionsmøder, modtager henvendelser om ændringer i ICNIRP-medlemmers personlige interesser og kommunikerer med eksterne udgivere af ICNIRPs artikler.

Opgaverne synes således primært at have karakter af sekretariatsbistand, og vedkommende kan som sådan udøve en ikke-uvæsentlig indflydelse på, hvorledes beslutninger dokumenteres og hvilket materiale kommissionen får forelagt helt eller delvist samt evt. hvordan det præsenteres og i hvilken sammenhæng. Derfor er det af betydning for, om Sundhedsstyrelsen

kan anse ICNIRP som en habil rådgiver og/eller troværdig og forvaltningsretligt relevant kilde, at den videnskabelige sekretær ikke er inhabil.

Folketingets Ombudsmand fandt i udtalelse af 17. februar 2015 (FOU 2015-6), at der forelå myndighedsinhabilitet hos Ligebehandlingsnævnet i en sag, hvor Ankestyrelsen både var indklaget og samtidig varetog sekretariatsbetjeningen for nævnet. Fra udtalelsens pkt. 4.1 og 4.2 skal opmærksomheden henledes på følgende:

"...vurderingen af, om der foreligger myndighedsinhabilitet, er objektiv og generel. Det afgørende er således alene, om der foreligger en inhabilitetsbegrundende interesse i sagen, og det har ikke i den forbindelse betydning, om der f.eks. måtte være truffet særlige forholdsregler i forbindelse med behandlingen af den konkrete sag, eller om substitution har været vanskelig eller umulig.

I den foreliggende sag indebærer dette, at det forhold, at sagen i sekretariatet blev behandlet af en chefkonsulent i stedet for en fuldmægtig, og at sekretariatet lavede et udkast med to mulige resultater, kun har betydning for vurderingen af retsvirkningen af en eventuel inhabilitet og ikke for vurderingen af selve spørgsmålet, om der foreligger inhabilitet. Jeg henviser i den forbindelse til Folketingets Ombudsmands beretning for henholdsvis 1996, s. 203, og 2000, s. 181.

4.2. Ankestyrelsen var – som den myndighed, der havde afskediget dig – part i den foreliggende sag i Ligebehandlingsnævnet. Det er derfor efter min opfattelse utvivlsomt, at Ankestyrelsen havde en sådan særlig og væsentlig interesse i sagens udfald, at styrelsen måtte anses for myndighedsinhabil, jf. princippet i forvaltningslovens § 3, stk. 1, nr. 1.

Det følger af principperne i forvaltningslovens § 3, stk. 2 og 3, at Ankestyrelsen herefter bl.a. ikke kunne medvirke ved sagens behandling på en måde, der – ud fra en objektiv og generel vurdering – kunne påvirke sagens resultat, f.eks. ved sekretariatsbetjening af nævnet.

På den baggrund mener jeg ikke, at Ankestyrelsen – som sekretariat – i den foreliggende sag kunne forestå den forberedende del af sagsbehandlingen, herunder indhente de nødvendige oplysninger til sagen og lave sagsfremstilling og indstilling til afgørelse, ligesom sekretariatet ikke kunne deltage i nævnets møde med henblik på f.eks. at svare på opklarende spørgsmål.

Samlet set er det således min opfattelse, at der foreligger myndighedsinhabilitet, når Ankestyrelsen både er part i en klagesag i Ligebehandlingsnævnet og samtidig varetager sekretariatsbetjeningen af nævnet." (understreget her)

Overført til nærværende klages materie, betyder dette, at ICNIRP ikke kan anses for habil og pålidelig, hvis organisationens sekretær ikke kan anses for habil. Sundhedsstyrelsen vil følgelig ikke kunne anvende ICNIRPs udtalelser og rådgivning.

Det fremgår af s. 51, 1. afsnit, i bilag A, at sekretærens DOI (Declaration of Personal Interests) på tidspunktet (juni 2020) ikke var tilgængelig på ICNIRPs hjemmeside, www.icnirp.org

Der er nu offentliggjort en DOI af 1. december 2020, hvoraf fremgår bl.a., at hun i marts 2018 deltog i en rådgivningsmission til Pristina, Kosova, i EU-regi, og at hendes indtægter derfra udgjorde ca. 1 % af hendes årsindtægt det år.

Det er ud fra de foreliggende oplysninger, som er leveret af sekretæren selv, tvivlsomt at der skulle foreligge inhabilitetsbegrundende forhold, og der er ikke modtaget andre oplysninger, som ændrer dette.

Rodney Croft (formand pr. maj 2020).

Organisationens nuværende formand har været medlem af ICNIRP siden 2008, siden 2012 som kommissionsmedlem.

Han er uddannet filosof og psykolog, og har en ph.d. i psykologi.²³

I sin DOI har Rodney Croft alene oplyst at have modtaget midler til to opgaver, hvor han har udtalt sig om ekspertvidne og udarbejdet en sagkyndig rapport, førstnævnte i 2020 finansieret af en virksomhed helejet af den australske stat, NBNCO. Han har i den forbindelse erklæret, at de modtagne honorarer udgjorde 2 % af de respektive forskningsgruppers årsbudget.

Hvad angår Rodney Croft, nuværende formand for ICNIRP, foreligger der imidlertid en række yderligere oplysninger, som i en dansk, forvaltningsretlig kontekst klart indebærer, at han skal anses for inhabil, og som det i øvrigt burde have stået Rodney Croft klart skulle have været opført i hans DOI-erklæring:

Det fremgår af fodnoterne til artiklen *"A Closer Look at the Thresholds of Thermal Damage: Workshop Report by an ICNIRP Task Group"* af august 2016²⁴ om Croft, at:

"Croft provides unpaid services to the IEEE ICES SC/4 Standards committees, and to the EMF reference group, a community group managed by the Australian Government organization, ARPANSA. He receives funding from the Electric Power Research Institute EPRI for a project investigating RF effects on EEG and thermoregulation."

EPRI er en amerikansk organisation, hvis medlemmer og interesserede parter bl.a. repræsenterer ca. 90 % af den indtægt, der skabes ved elektriske redskaber i USA. Endvidere opnår EPRI det meste af sin finansiering fra elektricitetselskaber, men finansieres også af bl.a. private virksomheder. EPRI's bestyrelse består i det væsentlige af repræsentanter for de samme grupperinger. Organisationen EPRI har således betydelige egeninteresser i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling erklæres så ufarligt som muligt, og finansiering fra denne organisation indebærer som udgangspunkt, at vedkommende som det klare udgangspunkt ikke lever op til Sundhedsstyrelsens retningslinjer for habilitet, jf. pkt. 1.2.1. ovenfor.

Croft har endvidere været redaktør for BEMS' (Bioelectromagnetics Society) tidsskrift, og fast medvirkende på BEMS' årlige konference²⁵, som igen er fast sponsoreret af private virksomheder og organisationer, som har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling erklæres så ufarligt som muligt.

For 2014 vedrørte dette bl.a. ovennævnte EPRI, MMF (Mobile Manufacturers Forum), GSMA (brancheorganisation for mobilselskaber), SAECA (sydafrikansk brancheorganisation for elektronisk kommunikation) og virksomheden EMSS Consulting, jf. 2014-programmets²⁶ s. 76 – 80. Her var Rodney Croft medlem af den såkaldte "Technical Program Review Committee", og yderligere deltagelse fremgår af programmets s. 23, 73 og 74.

For 2015 androg sponsorerne bl.a. EPRI, MMF, GSMA samt producenterne Electroplate og BioElectroMed, jf. 2015-programmets s. 95 – 97²⁷. Rodney Crofts deltagelse på konferencen fremgår s. 18, 30 og 57.

23 Der henvises i øvrigt til **bilag 30** samt ICNIRPs beskrivelse her: <https://www.icnirp.org/en/about-icnirp/commission/index.html>

24 Offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift "Health Physics" år 2016, p. 300 – 306. Er **bilag 31**.

25 Arrangeret sammen med organisationen European BioElectromagnetics Association, som omtales nedenfor i afsnittet om Eric van Rongen.

26 Vedlægges som **bilag 23**.

27 Vedlægges som **bilag 24**.

For 2016 androg sponsorerne bl.a. EPRI, MMF, KIEES (koreansk sammenslutning af nationale mobiloperatører og "EMF eksperter") og GSMA, jf. 2016-programmets s. 150 - 153²⁸. Rodney Crofts deltagelse på konferencen fremgår s. 44, 63, 130.

For 2017 androg sponsorerne bl.a. KIEES, MWF (Mobile & Wireless Forum), EPRI, GSMA, og producenterne Auden og Beijing Safety Test Technology, jf. 2017-programmets s. 106 - 113²⁹. Her var Rodney Croft medlem af den såkaldte "Technical Program Review Committee", og yderligere deltagelse fremgår af programmets s. 53, 56, 58, 74 og 75.

For 2018 androg sponsorerne bl.a. EPRI, MWF, GSMA, Telstra (australsk teleselskab), jf. 2018-programmets s. 125 - 131³⁰. Her var Rodney Croft medlem af den såkaldte "Technical Program Review Committee", og yderligere deltagelse fremgår af programmets s. 23, 24, 26, 38, 58 og 75.

For 2019 androg sponsorerne bl.a. MWF, Telstra, Hydro Quebec, GSMA og EPRI, jf. 2019-programmets s. 123 - 131³¹. Rodney Crofts deltagelse på konferencen fremgår s. 32, 39, 45 og 83.

Konferencen for 2020 var aflyst p.g.a. Covid-19 pandemien.

For 2021-konferencen gælder, at sponsorerne af konferencen i henhold til programmets³² s. 113 - talte bl.a. GSMA, MMF, producenten IMEC og den schweiziske organisation IT'IS (stiftet af bl.a. "the global wireless communications industry"³³ og finansieres af bl.a. Samsung, GSM Association, Motorola, Sony Ericsson og Vodafone³⁴). Her var Rodney Croft medlem af den såkaldte "Technical Program Review Committee", og yderligere deltagelse fremgår af programmets s. 76 og 102.

Rodney Croft har således i en årrække haft et fast tilbagevendende engagement som medlem af den tekniske komité for en industri-sponsoreret konference samt anden deltagelse i de pågældende konferencer.

Derudover har han medvirket i en podcast-udsendelse fremstillet af initiativet EMF Explained³⁵, som er en hjemmeside drevet af GSMA, MWF og den australske brancheforening for mobil telekommunikation, AMTA.³⁶

Der henvises i øvrigt til bilag A, s. 51 - 55, særligt s. 54, sidste afsnit, til s. 55, 1. afsnit, med referencer til Crofts DOI fra 2019, hvoraf fremgår oplysninger, som ikke kan læses i DOI-erklæringen fra 2020, bl.a. at han har rådgivet det australske teleselskab Optus.

Endvidere henvises særligt til s. 51 - 52 med opregning af Crofts ukorrekte og vildledende udtalelser om, hvad der på de respektive tidspunkter er konstateret i forhold til f.eks. effekter af børns eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling. Karakteren af hans udtalelser, der konsekvent ignorerer eksisterende forskningsresultater, som går kommunikationsindustriernes interesser imod, er i sig selv et indicium for inhabilitet.

28 Vedlægges som **bilag 25**.

29 Vedlægges som **bilag 26**.

30 Vedlægges som **bilag 27**.

31 Vedlægges som **bilag 28**.

32 Vedlægges som **bilag 29**.

33 Jf. <https://itis.swiss/who-we-are/#> og **bilag 33**.

34 Jf. <https://itis.swiss/who-we-are/funding/> og **bilag 32**.

35 Jf. <http://www.emfexplained.info/?ID=25551> og **bilag 34**.

36 Jf. <http://www.emfexplained.info/> og **bilag 35**.

På baggrund af de samlede, foreliggende oplysninger står det klart, at Rodney Croft ikke ville være en habil rådgiver indenfor området radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

Eric van Rongen (næstformand pr. maj 2020).

Han er uddannet biolog og fik i 1989 en ph.d. vedr. radioaktiv bestråling af cancer. Selvom dette umiddelbart kan lyde relevant, foreligger det oplyst, at dette fagområde er irrelevant i forhold til at kunne vurdere radiofrekvente elektromagnetiske felter (RF-EMF), idet mekanismerne er helt anderledes, og at der således i førstnævnte tilfælde er tale om fysiske mekanismer, medens der i det andet tilfælde er tale om biologiske mekanismer.

Ang. ICNIRP har han været konsulent ("consulting member") for organisationen siden 2001 og blev medlem af komitéen i 2010. Han var formand fra 2016 til 2020.³⁷

Van Rongen var fra 2003 til 2016 medlem af den private organisation EBEA (European Bioelectromagnetics Association), og næstformand 2005 til 2008 og igen 2013 til 2014 og formand fra 2014 til 2016 for så igen frem til juni 2017 at blive næstformand. Organisationen oplyser bl.a. at ville "oplyse om mulige helbredsrisici ved eksponering overfor elektromagnetiske kilder"³⁸, men dens arrangementer er fast sponsoreret af de samme industrientiteter, som har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling erklæres så ufarligt som muligt. Organisationens årlige møder arrangeres i samarbejde med organisationen BEMS, som er omtalt i afsnittet om Rodney Croft ovenfor, og Erik van Rongen har været vært for adskillige arrangementer igennem årene han også var medlem af EBEA³⁹.

I oktober 2019 holdt van Rongen oplæg på en konference arrangeret og betalt af industriorganisationen GSMA⁴⁰. Dette fremgår ikke af hans DOI-skema tilgængeligt på ICNIRPs hjemmeside.⁴¹

Endvidere henvises særligt til s. 56 med henvisning til van Rongens ukorrekte og vildledende udtalelser om, hvad der på de respektive tidspunkter er konstateret i forhold til f.eks. effekter af børns eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling. Karakteren af hans udtalelser, der konsekvent ignorerer eksisterende forskningsresultater, som går kommunikationsindustriernes interesser imod, er i sig selv et indicium for inhabilitet. Der henvises tillige til det i øvrigt anførte i bilag A, s. 55 – 57, herunder hans tætte bånd til organisationen IEEE/ICES, jf. bilag A, s. 30 – 32.

På baggrund af de samlede oplysninger om ICNIRPs nuværende næstformand og fhv. formand, Eric van Rongen, gør klager gældende, at han ikke opfylder hverken de generelle forvaltningsretlige krav til habilitet eller Sundhedsstyrelsens retningslinjer desangående.

Nigel Cridland.

Cridland er uddannet biokemiker og har en doktorgrad biokemi fra Oxford universitet.

Han har været medlem af ICNIRP siden maj 2020.

Fra 2001 til 2012 var han videnskabelig koordinator for det såkaldte "MTHR-program" i England. Omtrent halvdelen af de 13,6 mio. pund forskningsprojektet kostede blev betalt af

37 Der henvises i øvrigt til ICNIRPs beskrivelse her: <https://www.icnirp.org/en/about-icnirp/commission/index.html>

38 Jf. <https://www.ebea.org/about-ebea/>

39 Der henvises til de ovenfor i Rodney Croft-afsnittet anvendte bilag, som er programmer for en række af konferencerne. Resten er tilgængelige her: <https://www.ebea.org/past-meeting/>

40 Jf. **bilag 36**.

41 Jf. **bilag 37**.

industrien, og det blev anført, at en uafhængig programkomité skulle træffe beslutninger om forskningsprioriteter, udvalg af projekter og styring af forskningen. Budskabet i rapporten er, at denne komité skulle sikre imod inhabilitet som følge af industrifinansieringen. Finansering skete i to ombæring, idet de sidste 1,6 mio. pund blev stillet til rådighed senere i projektet, med deltagelse fra bl.a. industrien. Dette er beskrevet således i rapportens s. 3, h.sp.:

"These recommendations were supported by government and industry and led to the establishment of the MTHR programme. Over the course of the Programme, core funding amounted to approximately equal share by government and industry. Additional funding of around £1.6 million was provided the then Department of Trade and Industry, the Home Office, the Department of Health and the private sector, and used to support additional research work that fell outside the priorities set for the core funding.

In order to ensure that none of the funding organisations, whether industry or government, could influence the outcome of the Programme, an independent Programme Management Committee (PMC) was set up to decide on research priorities, select projects and manage the research. ..."

Projektet konstaterede hverken en sammenhæng mellem eksponering overfor radiofrekvent, elektromagnetisk stråling og kræft (s. 1, h.sp.) eller at modulation skulle have nogen signifikant betydning for samspillet mellem strålingen og biologisk systemer. Konklusionerne af det 11-årige projekt står således i skarp kontrast til en betydeligt større mængde forskningsprojekter, som kommer frem til det modsatte, og som for så vidt angår kræfttilfæld er omtalt i vedlagte responsum af 4. maj 2019⁴².

Klager gør gældende, at Nigel Cridlands deltagelse i ovennævnte 11-årige halvt industrifinansierede projekt indebærer, at der uanset den tidsmæssige afstand til projektet er grund til at antage, at dette medlem af ICNIRP ikke har en habil tilgang til emnet radiofrekvent, elektromagnetisk strålings skadevirkninger på mennesker.

Guglielmo d'Inzeo.

D'Inzeo er uddannet elektroingeniør og professor i bioelektromagnetisk interaktion på La Sapienza universitet i Rom.

Medlem af ICNIRP siden 2016.

Det fremgår af bilag A, s. 60, at dette medlem har udført lønnet konsultationsarbejde i 2019 for et italiensk advokatfirma:

"His declaration of personal interest 2019 is signed but only partly completed. d'Inzeo did some paid consultancy for an Italian legal office called Trifirò & Partners and for a Environmental Measurement Report Managers & Partners - Actuarial Services S.p.A in Rome."

Ligeledes fremhæves det i bilag A, s. 61, at:

"Furthermore, in 2019 an Italian journalist of Investigative Europe wrote the following in Il Fatto: 'He has done multiplied scientific opinions for companies such as Vodafone, participated in European projects - all funded by industry, such as Interphone, Cosmos, Cefalo, and since the late 90s participates in the Efhra portal, where among the financiers are Deutsche Telecom and the European Association of GSM producers.'"

Intet af dette fremgår af medlemmets seneste erklæring fra 12. november 2020. Den ubekendte karakter af det betalte arbejde, inklusive baggrunden for, at det ikke fremgår af seneste erklæring, indebærer, at Sundhedsstyrelsen skal søge at afklare, om der består eller

42 Bilag 22.

har bestået en interessekonflikt for dette medlem, da dette kan vise sig at have væsentlig betydning for validiteten af den rådgivning, styrelsen vælger at modtage fra ICNIRP.

Akimasa Hirata

Hirata har en ph.d. i kommunikationsteknik, og har været medlem af ICNIRP siden 2016.

Der henvises til bilag A, s. 61, med henvisning til de ukorrekte og vildledende udsagn fremsat af bl.a. Hirata om det videnskabelige stade.

Hirata har holdt oplæg i 2017⁴³, 2018⁴⁴, 2019⁴⁵ og 2021⁴⁶ på den såkaldte "BEMS-konference" omtalt i afsnittet om Rodney Croft ovenfor, som er fast sponsoreret af private virksomheder og organisationer, der har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling erklæres så ufarligt som muligt. I 2016 var han medlem af konferencens såkaldte "Technical review committee" (som bestemmer, hvilke indlæg der skal præsenteres) og holdt oplæg.⁴⁷

Det fremgår således af offentlig tilgængelig dokumentation, at dette medlem har et fast tilbagevendende engagement som oplægsholder m.v. på en konference, der er sponsoreret af kommunikationsindustrierne, herunder teleselskaber, og at han som sådan er inhabil i henhold til Sundhedsstyrelsens egne retningslinjer, jf. pkt. 1.2.1. ovenfor.

Anke Huss.

Huss er PhD og assisterende professor ved Utrecht universitet, Holland, og arbejder med statistisk modellering af "*environmental and occupational exposure assessment to environmental factors including electromagnetic fields and their health effects*".⁴⁸

Hun blev medlem af ICNIRP maj 2020.

Endvidere er hun medlem af den videnskabelige komité i den private fond FSM (Swiss Research Foundation for Electricity and Mobile Communication), som er stiftet af fem teleselskaber, der alle har ret til en plads i fondsbestyrelsen. Endvidere er FSM sponsoreret af seks teleselskaber, inkl. stifterne.⁴⁹

Ifølge sin DOI af 5. november 2020⁵⁰ udfører Huss forskningsarbejde, som er betalt af EPRI, omtalt ovenfor i afsnittet om Rodney Croft. Arbejdet vedrører forskning i kræft hos børn i relation til transformestationer (d.v.s. lavfrekvent elektromagnetisk stråling) installeret i samme bygning, og udføres i perioden 2018 – 2021.

I forhold til BEMS-konferencer, holdt hun oplæg i 2016⁵¹, 2018⁵² og 2019⁵³. I 2018, 2019 og 2021⁵⁴ sad hun i det såkaldte "EBEA-råd" for konferencen og/eller i konferencens "Technical

43 Jf. **bilag 26**, s. 31 og 41.

44 Jf. **bilag 27**, s. 17 og 23.

45 Jf. **bilag 28**, s. 39, 59 og 63.

46 Jf. **bilag 29**, s. 54.

47 Jf. **bilag 25**, s. 6, 21 og 81 – 82.

48 Jf. <https://www.icnirp.org/en/about-icnirp/commission/index.html> og **bilag 38**.

49 **Bilag 39-1 og 39-2**, samt <https://www.emf.ethz.ch/en/foundation/sponsors-supporters?author=108&text=592&cHash=1baa3a3ee82deb299656f19587433f98>

50 **Bilag 40**.

51 Jf. **bilag 25**, s. 53, 72 og 132.

52 Jf. **bilag 27**, s. 2, 6 og 109.

53 Jf. **bilag 28**, s. 2, 32, 51 og 68.

54 Jf. **bilag 29**, s. 2.

Review Committee”.

Dette medlem er klart inhabilt som følge af dels sin faste deltagelse i industrisponsorerede konferencer, dels det industribetalte forskningsarbejde, hun udfører, herunder i en årelang periode om et emne, som ifølge beskrivelsen ligger indenfor eller er nært beslægtet med vurderingen af helbredsskadevirkninger ved radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Carmela Marino.

Hun er uddannet biolog, og har været medlem af ICNIRP siden 2012.

Forud for sit medlemskab havde hun været medforfatter på mindst to industrifinansierede forskningsprojekter, der angav ikke at kunne finde evidens for de angiveligt undersøgte helbredsforhold, jf. følgende artikler:

Artiklen *“Exposure to radiofrequency radiation (900 MHz, GSM signal) does not affect micronucleus frequency and cell proliferation in human peripheral blood lymphocytes: an interlaboratory study”*, offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift *“Radiation Research”* i 2006⁵⁵, finansieret af bl.a. industriorganisationen Cellular Telecommunications & Internet Association, USA.

Dernæst artiklen *“935 MHz cellular phone radiation. An in vitro study of genotoxicity in human lymphocytes”*, i det videnskabelige tidsskrift *International Journal of Radiation Biology*⁵⁶, ligeledes i 2006. Studiet var finansieret af to industriorganisationer, GSM Association (UK/Irland) og Mobile Manufacturers Forum (MMF) fra Belgien.

Marino har flere gange deltaget i den såkaldte *“BEMS-konference”*, omtalt i afsnittet om Rodney Croft ovenfor, som er fast sponsoreret af private virksomheder og organisationer, der har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling erklæres så ufarligt som muligt. I 2015⁵⁷, 2016⁵⁸ og 2018⁵⁹ var hun medlem af konferencens såkaldte *“Technical review committee”* og holdt oplæg. I 2014⁶⁰ og 2017 var hun også medlem af den tekniske komité. I 2019 holdt hun oplæg på konferencen.⁶¹

Dette medlem af ICNIRP har således et fast tilbagevendende engagement på en konference, der er sponsoreret af industrien. Sundhedsstyrelsen må anse hende for inhabil i forhold til rådgivning om radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Gunnhild Oftedal.

Gunnhild Oftedal er uddannet biofysiker og PhD. Hun har været medlem af ICNIRP siden 2016.

Oftedal er tillige medlem af såvel BEMS som EBEA (se afsnittene om Rodney Croft og Erik van Rongen ovenfor). For så vidt angår BEMS-konferencer, har hun i 2014⁶², 2015⁶³, 2016⁶⁴,

55 Jf. bilag 41 og <https://www.emf-portal.org/en/article/13901>

56 Jf. bilag 42 og <https://www.emf-portal.org/en/article/13927>

57 Jf. bilag 24, s. 6 og 46.

58 Jf. bilag 25, s. 6 og 69.

59 Jf. bilag 27, s. 6 og 39.

60 Jf. bilag 23, s. 5 og 7.

61 Jf. bilag 28, s. 44.

62 Jf. bilag 23, s. 7.

63 Jf. bilag 24, s. 6 og 45.

64 Jf. bilag 25, s. 6, 72 og 93.

2017⁶⁵, 2018⁶⁶ og 2021⁶⁷ været medlem af den tekniske komité og har i 2015, 2016, 2018 og 2021 tillige holdt oplæg. I 2019 holdt hun oplæg.⁶⁸

Oftedals oplæg i 2015 på den industrisponserede konference havde titlen *"Truths about electromagnetic hypersensitivity?"* og handler om, at mennesker, der oplever reelle EHS-symptomer – ifølge hendes oplæg – ikke bakkes op af videnskaben. Som bekendt var dette også i 2015 et ukorrekt standpunkt, men det er i forhold til spørgsmålet om hendes inhabilitet som rådgiver for Sundhedsstyrelsen tilstrækkeligt at konstatere, at hun har holdt det pågældende oplæg under de industrisponserede omstændigheder.

Dette medlem af ICNIRP har således et fast tilbagevendende engagement på en konference, der er sponsoreret af industrien. Sundhedsstyrelsen må anse hende for inhabil i forhold til rådgivning om radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Martin Röösl.

Röösl er professor i miljøepidemiologi. Han blev medlem af ICNIRP i 2016.

Han er medlem af den videnskabelige rådgivergruppe for projektet COSMOS⁶⁹, som er delvist finansieret af TeliaSonera, Telenor og Ericsson, og ligeledes har været finansieret af den britiske telekommunikationsindustri.⁷⁰

Han er endvidere medlem af EBEA⁷¹, som er omtalt ovenfor under afsnittet om Rodney Croft.

Han er afdelingsleder indenfor "Environmental exposures and health" på instituttet Swiss TPH⁷², som er dels offentligt dels privat finansieret. 80 % af instituttets indtægter stammer fra ordrer opnået i fri konkurrence, hvoraf en del er for private klienter, herunder i 2017 til 2019⁷³ bl.a. det schweiziske teleselskab Swisscom, som er 51 % ejet af den schweiziske stat. Uanset det er delejet af den schweiziske stat, har teleselskabet utvivlsomt en betydelig økonomisk interesse i, at radiofrekvent, elektromagnetisk stråling erklæres så farligt som muligt.

Endvidere har han været bestyrelsesmedlem i den private fond FSM (Swiss Research Foundation for Electricity and Mobile Communication), som er nævnt ovenfor under Anke Huss.⁷⁴

For så vidt angår BEMS-konferencer, har han i 2014⁷⁵, 2015⁷⁶, 2016⁷⁷, 2017⁷⁸, 2018⁷⁹, 2019⁸⁰ og 2021⁸¹ været medlem af den tekniske komité og har i 2014, 2016, 2017, 2018, 2019 tillige holdt oplæg. I 2014, 2016, 2017 var han endvidere medlem af EBEAs råd (se ovenfor, afsnittet om Eric van Rongen).

65 Jf. **bilag 26**, s. 6.

66 Jf. **bilag 27**, s. 6 og 37.

67 Jf. **bilag 29**, s. 7, 40, 41 og 63.

68 Jf. **bilag 28**, s. 32.

69 Jf. <http://www.thecosmosproject.org/about-the-study/scientific-advisory-group/> og **bilag 44**.

70 Jf. <http://www.thecosmosproject.org/about-the-study/funding/> og **bilag 43**.

71 Jf. **bilag 45**, Martin Rööslis DOI-erklæring af 17. november 2020, s. 3.

72 Jf. <https://www.swisstoph.ch/en/staff/profile/people/martin-rooesli/> og **bilag 46**.

73 Jf. **bilag 47, 48 og 49** (virksomhedens årsrapporter).

74 Jf. <https://www.swisstoph.ch/de/staff/profile/people/martin-rooesli/> og **bilag 46**, s. 3.

75 Jf. **bilag 23**, s. 3, 8, 11, 42, 43 og 44.

76 Jf. **bilag 24**, s. 3 og 6.

77 Jf. **bilag 25**, s. 2, 6, 52 og 73.

78 Jf. **bilag 26**, s. 2, 4, 6, 15, 51 og 55.

79 Jf. **bilag 27**, s. 4, 6 og 79.

80 Jf. **bilag 28**, s. 4 og 30.

81 Jf. **bilag 29**, s. 7, 40, 41 og 63.

Endvidere henvises særligt til s. 67 – 68 med henvisning til Rööslis ukorrekte og vildledende udtalelser om, hvad der på de respektive tidspunkter er konstateret i forhold til helbredseffekter. Karakteren af hans udtalelser, der konsekvent ignorerer eksisterende forskningsresultater, som går kommunikationsindustriernes interesser imod, er i sig selv et indicium for inhabilitet. Ud fra en samlet vurdering af oplysningerne om hans involvering med telekommunikationsindustrien er det klart, at han ikke opfylder Sundhedsstyrelsens habilitetskrav.

Soichi Watanabe.

Watanabe er uddannet elektroingeniør, PhD.

Han har været medlem af ICNIRP siden 2012, og medlem af stående komité III siden 2004.

Det fremgår af hans seneste DOI, underskrevet d. 14. november 2020, at han har økonomiske interesser i form af 4 patenter, hvoraf i hvert fald 3 vedrører opfindelser til brug for måling af SAR ("Specific energy Absorption Rate"), som er måleenhed, der anvendes i ICNIRPs såkaldte "opvarmningsdogme", jf. seneste udgave af ICNIRPs retningslinjer fra 2020⁸²:

"Quantities, Units and Interaction Mechanisms

Firstly, the induced electric field in the body exerts a force on both polar molecules (mainly water molecules) and free moving charged particles such as electrons and ions. In both cases a portion of the EMF energy is converted to kinetic energy, forcing the polar molecules to rotate and charged particles to move as a current. As the polar molecules rotate and charged particles move, they typically interact with other polar molecules and charged particles, causing the kinetic energy to be converted to heat. This heat can adversely affect health in a range of ways. Secondly, if the induced electric field is below about 10 MHz and strong enough, it can exert electrical forces that are sufficient to stimulate nerves, and if the induced electric field is strong and brief enough (as can be the case for pulsed low frequency EMFs), it can exert electrical forces that are sufficient to cause dielectric breakdown of biological membranes, as occurs during direct current (DC) electroporation (Mir 2008).

From a health risk perspective, we are generally interested in how much EMF power is absorbed by biological tissues, as this is largely responsible for the heating effects described above. This is typically described as a function of a relevant dosimetric quantity. For example, below about 6 GHz, where EMFs penetrate deep into tissue (and thus require depth to be considered), it is useful to describe this in terms of "specific energy absorption rate" (SAR), which is the power absorbed per unit mass ($W\ kg^{-1}$). ..."

Soichi Watanabe har således en direkte økonomisk interesse i, at opvarmningsdogmet og SAR-modellen til måling af eksponering, fortsat anerkendes og anvendes indenfor området. Dette gør sig gældende uanset Watanabe selv angiver, at tre af patenterne angiveligt ikke indebærer nogen økonomiske indtægter for ham, herunder eftersom dette kan ændre sig. Et af patenterne, som angives udløbet i 2018, har indebåret indtægter for ham, angiveligt under 0,1 % af hans årsindtægt. Der er imidlertid stadig tale om en økonomisk interesse, som i forhold til de danske regler om inhabilitet, inkl. Sundhedsstyrelsens retningslinjer, indebærer, at styrelsen ikke kan anvende ham som rådgiver.

Der henvises i øvrigt til det anførte i bilag A, s. 69.

Maria Feychting.

Feychting er professor i miljømedicin på Karolinska Institutet i Sverige.

82 Journal of Health Physics, May 2020, Vol. 118, Number 5, p. 485 – 86, og **bilag 50**.

Hun var medlem af ICNIRP fra 2000 til 2020, fra 2012 – 2020 som næstformand for kommissionen.

Hun gennemførte den svenske del af projektet COSMOS⁸³, som er delvist finansieret af TeliaSonera, Telenor og Ericsson, og ligeledes har været finansieret af den britiske telekommunikationsindustri.⁸⁴ I en artikel af 30. maj 2012 med titlen *”Strålforskare kringgår avtalet om oberoende”*⁸⁵ i onlinemediet Ny Teknik fremgår, at Maria Feychting (og Anders Ahlbom, omtalt nedenfor) har indgået i drøftelser siden 2005 med telekommunikationsindustrien omkring designet af COSMOS-projektet og dets finansiering inden en angivelig ”brandvæg” (i form af en mellemliggende juridisk person) blev indsat i 2007:

”Maria Feychting ser ingen konflikt i att leda Icnirps verksamhet samtidigt som hon får industrimedel.

– Jag tycker inte att det är något problem eftersom medlen förmedlas via tredje part som agerar brandvägg mellan oss forskare och industrin, vilket garanterar oss oberoende, säger hon.

Men Ny Teknicks granskning visar att industrin och forskarna först diskuterar sig samman kring finansieringen och sedan vänder sig till Vinnova och ber myndigheten agera mellanhand.

...

Enligt Christer Törnevik, forskningsområdeschef på Ericsson, började Ericsson och forskarna att träffas 2005.

– Innan avtalet skrevs med Vinnova ställde vi dock en del kvalitetsrelaterade frågor, och föreslog att vissa kvalitetskriterier skulle inkluderas i avtalet. Det är normalt att vi får möjlighet att ge vår input och synpunkter angående designen på studier, uppger han.”

Om forløbet imens den såkaldte ”brandvægssaftale” har været i kraft hedder det i artiklen:

”Vinnovas insyn i vilka underhandskontakter som skett när brandväggsavtalet varit i kraft har varit mycket begränsad.

Trots en skrivning i avtalet om att det ska ”säkerställa att alla förbindelser” mellan företagen och forskarna ”är transparenta” begär inte Vinnova några särskilda redovisningar av möten. Forskarna har nämnt kontakter med industrin i lägesrapporter till Vinnova. Där finns dock inte uppgifter om mötesdatum, dagordning eller deltagare. I myndighetens förteckning över handlingar i ärendet finns inga noteringar om sådana möten.

Personer från Ericsson Research har vid några tillfällen träffat KI-forskarna sedan Cosmos-projektet påbörjades 2007. Dessa möten har gällt fortsatt finansiering och teknisk information, uppger Christer Törnevik

Enligt Maria Feychting har hon deltagit i möten med företagen 2006, 2009 och 2011, vilka bland annat gällt bolagens intresse för att bidra med medel.”

”Brandvægssaftalen” ophørte i 2010:

”Brandväggsavtalet gällde fram till 2009. Därefter tecknades ett fortsättningsavtal för 2010.

83 Jf. <http://www.thecosmosproject.org/about-the-study/team/> og bilag 51.

84 Jf. <http://www.thecosmosproject.org/about-the-study/funding/> og bilag 43.

85 Jf. bilag 52, og <https://www.nyteknik.se/digitalisering/stralforskare-kringgar-avtalet-om-oberoende-6417308>

Sedan har avtalet upphört.

Nu äskar forskarna återigen finansiering från industrin."

I en artikel af s.d. i samme medie, med titlen *"Jag är säker på att de kan hävda sin integritet"*, udtaler den svenske myndighed Vinnovas daværende generaldirektør:

"– Jag är säker på att forskarna kan hävda sin integritet, säger myndighetens generaldirektör Charlotte Brogren när Ny Teknik ställer frågor om hur Vinnova fungerar som "brandvägg".

Hon uppger att myndigheten kommer in halvvägs i projektet, och ska säkerställa att industrin inte kan påverka analyser och slutresultat.

– Vår roll är att vara utbetalare och övervaka att industrin inte kan påverka forskningsresultaten eller dra undan medel, säger hon.

Om myndigheten själv hade deltagit med bidrag i mobilstudien så hade strängare krav gällt.

– Om det gällt statliga medel hade vi även kontrollerat den första delen kring studiedesignen, säger hon."

Om kontakt imellem forskerne på COSMOS-projektet og den telekommunikationsindustri, der har finansieret en væsentlig del af projektet hedder det fra generaldirektøren i artiklen:

"Vad betyder det då att "alla förbindelser" mellan företagen och forskarna på Karolinska institutet ska vara "transparenta"?"

– Det ska inte finnas något som är hemligt, säger Charlotte Brogren snabbt.

– Men brandväggen är inte en brandvägg, så att forskare och industrin inte ska ha kontakt med varandra."

Der er ikke tvivl om, at ovennævnte "brandvæg" ikke udgør en effektiv adskillelse imellem forsker og industri, og at der heller ikke på denne måde er levet op til almindelige habilitetsgrundsætninger.

Endvidere har Feychting medvirket i det såkaldte "Interphone"-studie⁸⁶, som blev finansieret med 5,5 mio. euro ud af ca. 19,2 mio. euro samlet.⁸⁷ Studiet angav at undersøge, om der var en sammenhæng imellem den øgede brug af mobiltelefoner og kræft. I den afsluttende rapport anføres s. 5, at der ikke blev fundet en sådan årsagsforbindelse.

Et andet studie bl.a. Feychting udførte i 2011⁸⁸ blev delvist finansieret af det schweiziske "Swiss Research Foundation on Mobile Communication", omtalt ovenfor i afsnittet vedr. Anke Huss.

I 2012 udførte bl.a. Feychting et andet industri-finansieret studie⁸⁹, hvoraf fremgår af afsnittet "Acknowledgements":

"This project was supported by a research contract from the Electric Power Research Institute (EPRI) to the Institute of Cancer Epidemiology, The Danish Cancer Society."

86 Jf. **bilag 10**, afsluttende rapport af 3. oktober 2011 fra studiet.

87 Jf. **bilag 11**, pressemeddelelse nr. 200 for Interphone-studiet, s. 1, sidste afsnit.

88 Jf. **bilag 39**, afsnittet "Funding".

89 Jf. **bilag 53**, "Extremely low-frequency magnetic fields and survival from childhood acute lymphoblastic leukemia: an international follow-up study.", offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift "Blood Cancer Journal" 2012.

EPRI er omtalt ovenfor vedr. Rodney Croft.

I forhold til BEMS-konferencer, holdt hun oplæg i 2019⁹⁰.

I oktober 2019 holdt hun oplæg på en konference arrangeret og betalt af industriorganisationen GSMA⁹¹.

Imens Maria Feychting var medlem af ICNIRP, har hun således udført telekommunikationsindustri-betalt "forsknings"arbejde i et betydeligt omfang, og kan derfor ikke anses for en habil rådgiver i forhold til Sundhedsstyrelsen indenfor området for radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

Zenon Sienkiewicz.

Han har en PhD i neurobiologi, og har været medlem af ICNIRP fra 2011 til 2020.

Han har i den periode ejet 440 aktier i teleselskabet BT Group⁹².

Sienkiewicz har medlem af det såkaldte "MTHR-program"⁹³, som er omtalt ovenfor under afsnittet om Nigel Cridland, fra 2001 til 2012.

Der henvises i øvrigt til bilag A, s. 71 – 72.

Sienkiewicz' daværende økonomiske interesser indebærer, at han ikke kan anses for habil rådgiver af Sundhedsstyrelsen.

Anssi Auvinen.

Auvinen er professor i epidemiologi, og har tidligere været medlem af ICNIRPs videnskabelige ekspertgruppe fra 2013.

Ifølge hans DOI af december 2018⁹⁴ har han 2014 – 2015 modtaget 100,000 euro for sit arbejde med COSMOS-programmet, som er omtalt ovenfor under Maria Feychting. Betalingen kom fra brancheorganisationen MMF (Mobile Manufacturers' Forum), der har en klar interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling bliver opfattet som så ufarligt som muligt.

Henset til den betydelige størrelse af Auvinens personlige honorar og samtidigheden med hans virke i ICNIRP, er det særdeles klart, at han ikke kan anses for habil rådgiver af Sundhedsstyrelsen.

Penny Gowland.

Der henvises til bilag A, s. 75, hvilke oplysninger det påhviler Sundhedsstyrelsen at søge at be- eller afkræfte i henhold til officialmaksimen, jf. de offentligretlige habilitetsregler.

De deri indeholdte oplysninger indebærer – hvis de er sande, eller dog må formodes at være sande ud fra en saglig sandsynlighedsafvejning – at hun ikke kan være rådgiver for Sundhedsstyrelsen i anliggender om radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

90 Jf. **bilag 28**, s. 30, 32 og 33.

91 Jf. **bilag 36**.

92 Jf. **bilag 54**, afsnittet "*Conflict of Interest Statement*".

93 Jf. **bilag 55**, og følgende link:

<https://webarchive.nationalarchives.gov.uk/ukgwa/20150408180215/http://www.mthr.org.uk/members/members.htm>

94 Jf. **bilag 56**.

Jukka Juutilainen.

Han er professor emeritus i strålebiologi og stråleepidemiologi fra University of Eastern Finland.

Han har siden 2013 været medlem af ICNIRPs såkaldte "Scientific Experts Group", eller SEG.

Han oplyser selv i sin seneste DOI⁹⁵, s. 4:

"The Department of Environmental and Biological Sciences of the University of Eastern Finland (UEF) has received funding from the Electric Power Research Institute (EPRI). Although EPRI is an independent, non-profit research organization (and therefore not reported above in research support received from commercial entities), this funding might be perceived as affecting my independence. This funding has been used to create a register of Finnish residential buildings with indoor transformer stations, and for providing data to an international study on childhood leukaemia and exposure to ELF magnetic fields. UEF has all rights in the research results, and there are no limitations concerning publication of the results. The register can (and will) be used for conducting high-quality studies on possible health effects of ELF magnetic fields (with funding from other sources than EPRI)."

I forhold til BEMS-konferencer, sad han i 2014⁹⁶, 2015⁹⁷, 2018⁹⁸ og 2021⁹⁹ i det såkaldte "EBEA-råd" for konferencen og/eller i konferencens "Technical Review Committee".

Dette medlem er klart inhabilt som følge af dels sin faste deltagelse i industrisponsorerede konferencer, dels det industribetalte forskningsarbejde, han udfører, herunder i en årelang periode om et emne, som ifølge beskrivelsen ligger indenfor eller er nært beslægtet med vurderingen af helbredsskadevirkninger ved radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Ilkka Laakso.

Han er professor i "Elektromagnetik i helbredsteknologier" ved Aalto Universitet, Finland, og har været medlem af ICNIRPs videnskabelige ekspertgruppe (SEG) siden 2016.

Det fremgår af bilag A, s. 79, at:

"According to his DOI for ICNIRP he owns stocks of and is a board member of 'Fieldsim Oy', a consulting company in Finland that does computer simulations of electromagnetic fields, including electromagnetic field exposure."

Endvidere fremgår af hans DOI af 2. november 2020, at hans laboratorie for perioden 2020 – 2023 modtager 30 % af sine midler fra private donorer i form af to finske fonde, til et projekt om MRI. ICNIRP bemærker herom i DOI'en, in fine:

"As Dr. Laakso's research funding is to the department rather than the person and is for an independent organization whose function is to provide advice/knowledge, as the researchers are free to publish the results unhindered, and as the income generated by Dr Laakso's revenue from shares represent only a small proportion of the person's funding, ICNIRP does not consider that these represent a conflict of interest. Approved."

Der er imidlertid ingen tvivl om, at hvis den pågældende laboratorieforskning indenfor MRI har

95 Jf. **bilag 57**.

96 Jf. **bilag 23**, s. 2 og 7.

97 Jf. **bilag 24**, s. 3 og 6.

98 Jf. **bilag 27**, s. 6.

99 Jf. **bilag 29**, s. 7.

relevans for emnet radiofrekvent elektromagnetisk stråling, så er han inhabil efter dansk ret. Dette er meget tænkeligt, da brugen af elektromagnetiske felter indgår i denne teknologi.¹⁰⁰ Det samme gælder hans ejerskab af aktier i en virksomhed, der efter bilag A udfører computersimulationer af bl.a. eksponering fra radiofrekvent elektromagnetisk stråling. Det påhviler Sundhedsstyrelsen i henhold til officialmaksimen at afklare disse forhold.

I 2018¹⁰¹, 2019¹⁰² og 2021¹⁰³ har han på den såkaldte "BEMS-konference" holdt oplæg. I 2021 var han medlem af konferencens "Technical review committee".

Hans faste tilknytning til den industrisponsorerede konference indebærer endvidere i sig selv, at han er inhabil og ikke kan optræde som rådgiver for Sundhedsstyrelsen.

Isabelle Lagroye.

Hun er uddannet farmaceut, har en PhD i Life Sciences og har været medlem af ICNIRPs SEG siden 2013. Fra 2009 til 2012 var hun medlem af ICNIRPs stående komité om biologi.

Det fremgår af hendes seneste DOI¹⁰⁴ fra 2020 bl.a., at hun først har været formand for EBEA (siden 2017) og siden hen menigt medlem. Om EBEA henvises til afsnittet om Eric van Rongen ovenfor.

Ibid. fremgår, at hun bl.a. er "reviewer" for BEMS, m.fl.

Via sin laboratorie-ansættelse på Bordeaux Universitet har hun i perioden 2018 – 2020 udført arbejde for telekommunikationsvirksomheden Bouygues Telecom, og anfører at hun ingen personlig indkomst har haft, samt at indtægten herfra udgør 0,28 % af hendes arbejdsgivers (laboratoriets) årlige indtægter.

I 2010 deltog Lagroye i udarbejdelsen af et studie, som fandt, at unge rotters hjerner ikke tog skade af wi-fi signaler.¹⁰⁵ Studiet var finansieret af telekommunikationsindustrien, i form af France Telecom R&D og fonden "Fondation santé et radiofréquences". Om denne fond hedder det i det franske tidsskrift Le Figaro, i en artikel af 22. januar 2007¹⁰⁶:

"Créée en 2005 à l'initiative du ministère de la Recherche, la Fondation Santé et Radiofréquences est financée pour moitié par l'État et pour moitié par les industriels (trois constructeurs, quatre opérateurs de téléphonie mobile et deux opérateurs de télédiffusion). Cette structure mixte a lancé en 2006 cinq programmes de recherche pour un montant de 850 000 eur sur l'effet des radiofréquences sur les mécanismes cellulaires et des études expérimentales sur des jeunes animaux. La fondation se déclare attentive aux évolutions technologiques qui peuvent « susciter de nouvelles interrogations ». On sait, par exemple, que les antennes relais UMTS de troisième génération sont plus puissantes que les GSM."

Oversat med Google Translate til engelsk:

100Jf. bilag 58 og <https://www.icnirp.org/en/applications/mri/index.html>

101Jf. bilag 27, s. 105.

102Jf. bilag 28, s. 23.

103Jf. bilag 29, s. 7 og 25.

104Jf. bilag 59.

105 Jf. bilag 60, offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift "Comptes Rendus Physique", vol. 11, issues 9 – 10, november/december 2010, p. 592 – 601. Konklusionen lyder: "In conclusion, under our experimental conditions, whole-body in utero exposure with and without extended postnatal exposure to a Wi-Fi signal at SAR levels up to 4 W/kg for the dams and 12 W/kg for the pups, did not trigger persistent astroglia activation or induce apoptosis in the brains of young rats. These observations suggest that prenatal exposure to Wi-Fi has no deleterious effects on the integrity of the developing rat brain."

106 Jf. bilag 61 og https://www.lefigaro.fr/sciences/2007/01/22/01008-20070122ARTEFIG90498-la_fondation_sante_et_radiofréquences.php

"Created in 2005 at the initiative of the Ministry of Research, the Health and Radiofrequencies Foundation is funded half by the State and half by manufacturers (three manufacturers, four mobile telephone operators and two broadcasting operators). This mixed structure launched in 2006 five research programs for an amount of 850,000 eur on the effect of radiofrequencies on cellular mechanisms and experimental studies on young animals. The foundation declares that it is attentive to technological developments which may "raise new questions". We know, for example, that third generation UMTS relay antennas are more powerful than GSM."

Dette studie er således ikke udført på en habil måde, og dette afspejles i "forskningsresultatet".

Videre forskningsartikler hidrørende fra det tilsyneladende samme studie, også med bl.a. Lagroye som forfatter, er ligeledes offentliggjort med støtte fra ovennævnte franske fond:

"In utero and early-life exposure of rats to a Wi-Fi signal: Screening of immune markers in sera and gestational outcome.", fra 2012.¹⁰⁷

"Effect of In Utero Wi-Fi Exposure on the Pre- and Postnatal Development of Rats", ligeledes fra 2012.¹⁰⁸

Et studie fra februar 2011, *"Effect of Exposure to the Edge Signal on Oxidative Stress in Brain Cell Models"*¹⁰⁹, som Lagroye medvirkede til, er finansieret af den schweiziske organisation IT'IS (stiftet af bl.a. "the global wireless communications industry").¹¹⁰

I 2016¹¹¹, 2017¹¹², 2018¹¹³, 2019¹¹⁴ har hun på den såkaldte "BEMS-konference" holdt oplæg. I 2016, 2017, 2018, 2019 og 2021¹¹⁵ var hun medlem af konferencens EBEA-komité og/eller "Technical review committee". I 2019 var hun endvidere organisator for konferencen.

Isabelle Lagroye har i en længere årrække udført industrisponsoreret "forskning", herunder medens hun har været medlem af ICNIRP.

Sarah Loughran.

Hun er uddannet fysiolog og biolog, og er ansat ved det australske ARPANSA som forsker.

Hun blev medlem af ICNIRPs SEG i 2013.

Det fremgår af hendes seneste DOI¹¹⁶ af 13. oktober 2020, at hun har mod dækning af sine rejseomkostninger har holdt oplæg på industrifora. Det australske teleselskab Telstra har betalt disse udgifter.

Ibid. fremgår, at hun har været sekretær i BEMS-organisationen fra 2015 til 2018.

Som deltager i en EPRI-workshop i 2011 arbejdede hun sammen med Rodney Croft om¹¹⁷:

107 Jf. **bilag 62** og <https://www.emf-portal.org/en/article/20086>

108 Jf. **bilag 63** og <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1002/bdrb.20346>

109 Jf. **bilag 64** og

https://www.researchgate.net/publication/49787004_Effect_of_Exposure_to_the_Edge_Signal_on_Oxidative_Stress_in_Brain_Cell_Models

110 Jf. <https://itis.swiss/who-we-are/#> og **bilag 33**.

111 Jf. **bilag 25** s. 2, 23, 101, 102 og 136.

112 Jf. **bilag 26** s. 2, 38 og 79.

113 Jf. **bilag 27** s. 2, 6, 36, 56, 57, 92 og 122.

114 Jf. **bilag 28** s. 2, 3, 15 og 21.

115 Jf. **bilag 29** s. 2.

116 Jf. **bilag 65**, s. 2.

117 Jf. **bilag 66**, "Program on Technology Innovation: Environmental and Health Issues Related to Radiofrequency

"Sarah Loughran from the University of Zurich provided an overview of the current state of knowledge in the field of human laboratory studies, an assessment of the critical gaps in knowledge, and recommendations for research priorities. Loughran and the session rapporteur, Rodney Croft, University of Wollongong, led the workshop participants in a discussion of human laboratory studies."

Endvidere fremgår af bilag A, s. 81, næstsidsste afsnit:

"In her DOI she declares for 2015 having received almost 16.000\$ from EPRI funding and NPF research Institute, which accounted 'approximately for 5% of her lab's income'." I henhold til officialmaksimen skal Sundhedsstyrelsen afklare, om dette er faktisk korrekt.

I 2014¹¹⁸, 2015¹¹⁹, 2016¹²⁰, 2017¹²¹, 2018¹²² og 2019¹²³ har hun på den såkaldte "BEMS-konference" holdt oplæg. I 2016, 2017 var hun medlem af BEMS'konferencens EBEA-komité og/eller "Technical review committee". I 2018 var hun endvidere medorganisator.

Som det i øvrigt fremgår af dokumentationen, har Sarah Loughran en sådan involvering i en industrisponsoreret organisation, og har deltaget jævnligt i industri-betalte konferencer med oplæg m.v., at hun ikke er habil i forhold til at yde rådgivning til Sundhedsstyrelsen om radiofrekvent elektromagnetik strålings helbredsfarlighed.

Margarethus Paulides.

Han er uddannet elektroingeniør og siden 2016 tillige læge, og var medlem af ICNIRPs SEG fra 2017 til 2021.¹²⁴

I 2016¹²⁵ har han holdt oplæg på den såkaldte "BEMS-konference".

Endvidere fremgår af bilag A, s. 86, at:

"According to the ICNIRP website he "also acts as advisor of start-up companies aimed at providing solutions for computer simulation and image guided interventions".

His DOI further states that he does paid consultancy for a company Sensius.biz, which in fact he co-founded, for an amount of 5000€. He also owns 4,9% in stocks of this company.

The same amount he got from a German company Sennewald Medizin Technic.

He received a 45.000€ research Grant from General Electric Research Centre in Germany.

For the contracting company Phillips he received a STW research grant of 10.000€ in cash and 66.300€ in kind."

Sundhedsstyrelsen skal i henhold til officialmaksimen afklare, om ét eller flere af disse projekter, virksomheder, m.v., kan indebære en interessekonflikt for Paulides, således som det umiddelbart kunne forekomme overvejende sandsynligt. I bekræftende fald kan han ikke være

Emissions from Smart Grid Technologies Summary of Two Workshops - 2011 TECHNICAL REPORT"

118 Jf. bilag 23, s. 39.

119 Jf. bilag 24, s. 30.

120 Jf. bilag 25, s. 6 og 44.

121 Jf. bilag 26, s. 2, 6 og 55.

122 Jf. bilag 27, s.3, 6, 23.

123 Jf. bilag 28, s. 32.

124 Jf. bilag 67, CV fra Eindhoven Universitet.

125 Jf. bilag 25, s. 141.

rådgiver for Sundhedsstyrelsen.

David Savitz.

Der henvises til det anførte i bilag A, s. 87 – 88.

Sundhedsstyrelsen skal i henhold til officialmaksimen afklare, om det deri anførte kan verificeres, og i bekræftende fald skal Savitz betragtes som inhabil i forhold til rådgivning af Sundhedsstyrelsen indenfor radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

Bruce Stuck.

Han har arbejdet med lasers og strålings effekter på øjet, nu pensioneret.

Han var medlem af ICNIRP-kommissionen fra 2004 til 2016, dernæst medlem af SEG.

Det fremgår af hans DOI af 12. november 2020¹²⁶, s. 3, at han har modtaget honorar i perioden 2017 – 2021 for konsulentarbejde frem til januar 2020 for til virksomheden Perfect Lens LLC om eksponeringsgrænser i forbindelse med virksomhedens produktudvikling.

Anders Ahlbom.

Han er professor i epidemiologi ved Karolinska Institut, Sverige.

Medlem af ICNIRPs kommission fra 1996 til 2008. Formand for ICNIRPs epidemiologigruppe fra 1996 til 2008.

Det fremgår af bilag A, s. 23, 3. afsnit:

"As the Swedish investigative reporter, Mona Nielsson, wrote: "Furthermore, Anders Ahlbom's brother, Gunnar Ahlbom, was for a long time a lobbyist for Swedish telecom giant Telia (previously TeliaSonera) in Brussels. At the same time Anders Ahlbom served as an "independent expert" on several important expert panels, in Sweden as well as at the WHO and EU. At a meeting organized by the European Commission in cooperation with GSM Association and Mobile Manufacturers Forum in Brussels in 2004, Anders Ahlbom was an invited expert to speak on health effects, while his brother Gunnar Ahlbom sat in the audience representing TeliaSonera."

Sundhedsstyrelsen skal søge at afklare, om den rapporterede adfærd er udtryk for en sædvanlig standard for Anders Ahlbom. I bekræftende fald levede han klart ikke op til styrelsens retningslinjer for habilitet.

Dertil kommer, at han har været leder af det såkaldte "COSMOS-projekt", som er omtalt ovenfor i afsnittet af Maria Feychting. I en artikel af 30. maj 2012 med titlen "*Strålforskare kringgår avtalet om oberoende*"¹²⁷ i onlinemediet Ny Teknik fremgår, at Anders Ahlbom (sammen med Maria Feychting, omtalt ovenfor) har indgået i drøftelser siden 2005 med telekommunikationsindustrien omkring designet af COSMOS-projektet og dets finansiering inden en angivelig "brandvæg" (i form af en mellemliggende juridisk person) blev indsat i 2007. Herom henvises til citaterne indsat i afsnittet om Maria Feychting, hvortil føjes fra samme artikel følgende, der underbygger, at Anders Ahlbom har været inhabil at anvende som rådgiver for Sundhedsstyrelsen via hans virke i ICNIRP (og i øvrigt):

126 Jf. bilag 68.

127 Jf. bilag 52, og <https://www.nyteknik.se/digitalisering/stralforskare-kringgar-avtalet-om-oberoende-6417308>

"Projektledaren för Cosmos, Anders Ahlbom, professor i epidemiologi vid KI, skickade den 6 oktober 2011 ett mejl direkt till Ericsson: en elva sidor lång ansökan med projekt- och budgetplan för 2012 till 2014. Han skriver i mejlet att finansieringen kräver ett brandväggsavtal "företrädesvis via Vinnova".

Forskarnas förfrågan om finansiering ska, enligt Anders Ahlbom, senare skickas till Vinnova.

- Jag kan bara säga att det här är helt normalt. Vi har en diskussion först om själva studien, jag ser inget konstigt med det, säger Christer Törnevik.

Tommy Ljunggren, chef för systemutveckling inom mobiltelefoni på Telia Sonera, säger dock:

- Det är lite underligt, jag vet inte varför men vi har fått ansökan direkt till oss och inte via Vinnova, säger han.

Bolaget avvaktar med att ta ställning till dess man får en ansökan från Vinnova."

Anders Ahlbom selv har udtalt følgende til mediet:

"- Det kan ju verka konspiratorisk og konstigt at vi har underhandskontakter med industrin, men vi er helt oberoende. Min oppfattning er at telekomindustri ska bidra med finansiering."

Michael Repacholi.

Repacholi har en doktorgrad i biolog.

Han var formand for ICNIRP fra 1992 til 1996, og er nu emeritus medlem.

Om baggrunden for ICNIRPs valg af opvarmningsdogmet og Repacholi hedder det i bilag A, s. 24:

"...almost simultaneously with his leadership of ICNIRP, Repacholi was able to set up the EMF Project of the WHO (officially the WHO's International EMF Project, IEMFP) in 1996, and became its head (see more below) until 2006. From the very beginning, the WHO EMF Project and ICNIRP have been intertwined, as Louis Slesin wrote in Microwave News. Given the central role of Repacholi, it might explain why, from very early on, ICNIRP was officially recognized by the WHO. From 1996 until today, Repacholi has been "Member Emeritus" of ICNIRP and today, still has access to the organisation he founded.

As early as 1992, ICNIRP adopted Repacholi's 1984 IRPA proposal that the only health issue to address in standard setting was the short-term effects due to the absorption of RF/MW energy of sufficient power to be converted to heat, based on the IEEE's (Institute for Electrical and Electronic Engineers) Radiofrequency standard philosophy. Since then it seems to be carved in stone that ICNIRP only recognises the 'thermal effects' of radiation as a serious concern. This is a crucial element to understand the position of ICNIRP, it was built on the logics and thinking of electrical and electronic engineers and completely lacking biomedical expertise."

En New Zealandsk læge, Neil Cherry, der i 1999 havde til opgave at gennemføre et peer review af et forslag om at adoptere ICNIRPs daværende retningslinjer nationalt (jf. bilag A, s. 25, 3. afsnit), har udtalt følgende om Repacholi (jf. bilag A, s. 26, 1. afsnit):

"He not only appeared in New Zealand in two court cases for industrial clients, in Vienna he was taken to an industry sponsored press conference where he stated that there was no evidence that GSM cell phones were hazardous to health. At the conference, he presented his paper on the Telstra (Telstra is Australia's largest mobile network operator and telecom company) funded project that showed that GSM cell phone radiation at quite low non-thermal

levels, doubled the cancer in mice. When challenged by the conference chairman, Dr Michael Kundi, Dr Repacholi said that a study is not evidence until it is replicated. The conference rejected this. A study is evidence. Replication provides confirmation and establishment."

I en artikel¹²⁸ af 29. marts 2018 i mediet "The Nation" rapporteredes følgende om Repacholis sammenblanding af forskning og industrimidler:

"While Repacholi was director of the WHO's EMF program, Motorola paid \$50,000 a year to his former employer, the Royal Adelaide Hospital, which then transferred the money to the WHO program. When journalists exposed the payments, Repacholi denied that there was anything untoward about them because Motorola had not paid him personally. Eventually, Motorola's payments were bundled with other industry contributions and funneled through the Mobile and Wireless Forum, a trade association that gave the WHO's program \$150,000 annually."

Se tilsvarende **bilag 5**, artikel af 26. januar 2007 i mediet Agora Vox¹²⁹ (oversat med Google Translate):

"Over 40% of the budget funded by the laptop industry

If officially the CEM project 'is funded only by extra-budgetary contributions from participating countries and agencies', it is established that it receives each year - since 2005 in any case - more than \$ 150,000 from the Mobile Manufacturers Forum (MMF) , the lobby of laptop manufacturers based on Boulevard Reyers in Brussels. Contacted by the Belgian magazine Imagine, Michael Milligan, secretary general of the MMF, confined himself to recalling that the payments are made 'in accordance with the requests of the WHO and via the procedure approved and put in place by it'. He also praises 'the expertise of the WHO, particularly with regard to the information it produces, which is based on excellent science'.

The GSM Association (GSMA), the other industry lobby, which brings together nearly 700 operators in 213 countries, is also contributing to the budget set up by Mr Repacholi and, now, Ms van Deventer. 'The GSMA has provided € 50,000 per year since the end of the 1990s,' says spokesperson David Pringle. This amounted to € 150,000 in 2005 and 2006. We review the amount every year, but we plan to continue supporting this important work at the same level of funding in the future. Pringle further points out that the GSMA 'has no role in the Independent Advisory Board reviewing the activities of the WHO CEM project.'

Other interest groups are also funding the CEM project. For example, the FGF, an 'independent' association largely funded by the German mobile phone industry, is subsidizing the project up to € 15,000 per year. In total, it turns out that the mobile industry alone funded over 40% of the CEM project budget for fiscal year 2005-2006 - which amounted to \$ 725,000. This proportion of industrial funding obviously does not take into account the possible financial support of the electricity industry.

'If it is not a violation of the rules of the WHO, it is certainly a violation of the spirit of the rules", indignant Louis Slesin, who wonders like many people on the real independence of Mr. Repacholi during his tenure at the head of the CEM project. Slesin points out that the exposure thresholds advocated by the WHO are not followed by several countries. 'Mike wants us to believe that he is the voice of reason, but in reality it is his positions that are out of step with those of many national governments. China, Italy, Switzerland, Russia and Luxembourg have all adopted preventative exposure limits - directly rejecting Mike's calls to harmonize radiation standards. In addition, expert committees in England, France, Germany, Belgium, Ireland, Sweden, Austria, Russia and Taiwan have all issued warnings discouraging children from using mobile phones.'"

128 Jf. **bilag 69** og <https://www.thenation.com/article/archive/how-big-wireless-made-us-think-that-cell-phones-are-safe-a-special-investigation/>

129 <https://www.agoravox.fr/tribune-libre/article/telephonie-mobile-traffic-d-18299>

Videre fremgår af bilag A, s. 28:

"In 2006 Repacholi stepped down as director of WHO's EMF Project.

Not much later Microwave News¹³⁰ announced: "It's Official: Mike Repacholi Is an Industry Consultant And He's Already in Hot Water": "Just months after leaving his post as the head of the EMF project at the World Health Organization (WHO), Mike Repacholi is now in business as an industry consultant. The Connecticut Light and Power Co. (CL&P), a subsidiary of Northeast Utilities, and the United Illuminating Co. (UI) have hired Repacholi to help steer the Connecticut Siting Council away from a strict EMF exposure standard."

Ibid., s. 29, 2. afsnit:

"Repacholi has since also been involved in an industry propaganda video and interviews with GSM Association and Hydro Quebec where he clearly speaks in favour of the telecommunications and the power industries, respectively."

I YouTube-videoen for GSM Association¹³¹ udtrykker Repacholi bl.a., at der ikke er nogen evidens for, at mobiltelefoner er helbredsskadelige, heller ikke overfor børn, ved brug af ICNIRPs (Repacholis) retningslinjer. Kanalen, som har publiceret videoen, hedder "Mobile World Live". I kanalbeskrivelsen fremgår det:

"Produced by the mobile industry for the mobile industry, Mobile World Live is an essential multimedia resource that keeps mobile professionals on top of the news and issues that shape the market."

I videoen for Hydro Quebec udtaler han ca. 1:25 inde, at *"...Without a doubt, there was no adverse health effect that we could find."*¹³²

Hydro Quebec producerer elektricitet, og er helejet af den canadiske stat¹³³.

Det påhviler Sundhedsstyrelsen i henhold til officialmaksimen at søge de ovenfor anførte ubekræftede oplysninger be- eller afkræftet med henblik på en vurdering af, om styrelsens anvendelse af ICNIRP i en de facto rådgiverfunktion var materielt saglig. Kan oplysningerne bekræftes er det umiddelbart klart, at han er inhabil i en sådan rådgivende rolle.

Sammensætningen af ICNIRP.

Forfatterne til bilag A peger med rette på, at en del af grundlaget for, at ICNIRP ikke er en sagligt pålidelig organisation, er fordi dens sammensætning er ensidig i forhold til de personer, der vælges som medlemmer.

EU-kommissionen har i meddelelse af 11. december 2002 om indsamling og brug af ekspertise anført bl.a. følgende, s. 9:

"The final determinant of quality is pluralism. Wherever possible, a diversity of viewpoints should be assembled. This diversity may result from differences in scientific approach, different types of expertise, different institutional affiliations, or contrasting opinions over the fundamental assumptions underlying the issue.

Depending on the issue and the stage in the policy cycle, pluralism also entails taking account

130Jf. bilag 70 og <https://microwavenews.com/news-center/it%E2%80%99s-official-mike-repacholi-industry-consultant-and-he%E2%80%99s-already-hot-water>

131<https://www.youtube.com/watch?v=fDZx7MphDjQ>

132https://www.youtube.com/watch?v=1MI_fa5YsgY

133Jf. bilag 71 og Hydro-Québec Act pkt. 3.3, jf. <http://legisquebec.gouv.qc.ca/en/ShowDoc/cs/H-5>

of multi-disciplinary and multi-sectoral expertise, minority and non-conformist views. Other factors may also be important, such as geographical, cultural and gender perspectives."

Som forfatterne til bilag A dokumenterer, er der ingen sådan pluralisme til stede i ICNIRP. Sundhedsstyrelsen baserer sig således også i denne forstand på en ufyldstgørende belysning af et emne, der har betydning for folkesundheden (såvel som miljøforhold), da belysningen i bedste fald er unuanceret og ufuldstændig.

Bilag A, s. 35, afsnit begynder med:

"Biased composition

The composition of ICNIRP is very one sided. As one can read in the portraits of the members of the ICNIRP commission and of the Scientific Expert Group (SEG), they all share the same position on the safety issues: non-ionising radiation only poses a health threat at thermal levels."

Videre anfører Buchner og Rivassi s. 36, 2. afsnit:

"The unbalanced composition of ICNIRP is further demonstrated by the lack of expert-members with training and experience in medical and/or biological sciences. As one researcher pointed out, of the outgoing ICNIRP commission only one member was trained in medicine, and only three in biological sciences. Furthermore, the sole medical professional, Adele Green, was not an expert researcher in RF-EMR (with a single original research article back in 2005), but was specialised in UV-radiation and skin cancer. She also left ICNIRP in May 2020. It seems a good thing she has been replaced by Dutch scientist, Anke Huss, assistant professor at the Institute for Risk Assessment Sciences (IRAS) at Utrecht University (NL), who seems to be rather critical. Tania Cestari has replaced Adele Green ICNIRP in May 2020, although, like Green that she has collaborated with, her expertise seems to be on UV radiation in dermatology. Interestingly, a search on the PubMed database showed that she has no publications for radiofrequency or other EMFs so she is not an expert on wireless radiation."

Med reference til forfatternes kommunikation med dr. Chris Portier, fhv. direktør for USA's National Center for Environmental Health, oplyses endvidere i rapporten s. 36, sidste afsnit, til s. 37, 4. afsnit:

"Dr. Chris Portier, former director of the National Center for Environmental Health and international expert in the design, analysis, and interpretation of environmental health data with a focus on carcinogenicity, writes to us that the ICNIRP Council and SEG "appear to have a very wide balance of experience". However, what they are lacking, according to Portier, "is representation by scientists who have a history of working in risk assessment for chemicals. This leads to their having different risk assessment approaches than the rest of the area.

Portier argues that risk assessment for chemicals is "well-established and has been used for many, many years". This standard of assessing risks of chemical substances, governs how to judge the quality of various types of scientific studies and how to incorporate them into the final risk assessment decisions.

Portier: "I have long felt that experts from EMF-research have been incorrectly arguing that this exposure is different and must be handled separately. But ionizing radiation is handled the same as chemicals in risk assessment, why not EMF?" Portier states that ICNIRP could "expand their expertise in epidemiology and toxicology and experts who understand the challenges of biomedical study design and interpretation in a general sense.

And Portier states that "it would also be good to have a few scientists who are more outspoken about potential risks." Portier writes that these improvements "would" challenge ICNIRP to "be exact about their dismissal of some of the positive findings" in research on health effect of EMF, that do exist.

The composition of ICNIRP is also one sided in another sense: there is a lack of representatives from the Middle East, Russia, China and India who have outstanding research contributions in the RF research and also (in many cases) have more stringent standards."

Forfatterne til bilag A konkluderer, s. 40, 4. og 5. afsnit:

"Ten years after Maisch' publication and many other similar criticisms, ICNIRP still adheres to the paradigm that the only proven effects are thermal. "ICNIRP appears to take into account only the warming of tissue and uncontrolled muscle contractions, although they claim in the most recent advice, that they also evaluated other mechanisms", writes Kromhout.

As many scientists and critical observers have pointed out, it seems as if ICNIRP members are either oblivious or ignoring scientific studies that find possible adverse health effects where there is an absence of heating. Even when some ICNIRP-members themselves acknowledge that industry-funding of scientific research tends to have less positive findings, and publicly funded studies – like the NTP-study – does find significant links between EMF and adverse health effects, this does not seem to influence one iota the views of ICNIRP-members."

Denne ensidighed indenfor et felt, hvor der er alment kendte videnskabelige uenigheder, er i sig selv et kraftigt indicium for, at ICNIRP som organisation ikke er tilstrækkeligt bredt funderet til at levere en saglig rådgivning og belysning af emnet radiofrekvent elektromagnetisk stråling til Sundhedsstyrelsen, når denne skal vurdere fænomenets betydning for folkesundheden.

Delkonklusion.

Bilag A konkluderes (som nævnt ovenfor) s. 48, sidste afsnit, til s. 49, 1. afsnit, bl.a. således:

"We think that the call for more independent scientific assessment in this area is, for all the arguments mentioned above and in what follows, fully justified.

That is the most important conclusion of this report: for really independent scientific advice we cannot rely on ICNIRP. The European Commission and national governments, from countries like Germany, should stop funding ICNIRP. It is high time that the European Commission creates a new, public and fully independent advisory council on non-ionizing radiation. The funds currently allocated to ICNIRP could be used to set up this new organisation. And given the overall rise in R&D funding via Horizon Europe, with a foreseen budget (for 2021-2027) of between 75 and 100 billion euros, funding should in no way constitute an insurmountable hurdle to setting up this new, truly independent, body."

Ud fra et helhedsbillede af nuværende og fhv. medlemmer af ICNIRP står det klart, at organisationens medlemmer, som har udarbejdet de forskellige udgaver af de retningslinjer, Sundhedsstyrelsen fortsat benytter sig af, ikke opfylder basale krav til habilitet.

Dette gælder både habilitetskravene der følger af almindelige forvaltningsretlige regler såvel som Sundhedsstyrelsens egne retningslinjer.

Begrundelsen herfor er medlemmernes ikke-uvæsentlige og tilbagevendende engagement med brancheorganisationer og virksomheder, som har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling klassificeres som så ufarlig som muligt.

Dette indebærer, at Sundhedsstyrelsen ikke har sagligt grundlag for at støtte sig til ICNIRPs anbefalinger, herunder de retningslinjer organisationen har offentliggjort, da de er udarbejdet af mennesker, som for hovedpartens vedkommende ikke er habile og herunder ikke overholder hverken grundlæggende forvaltningsretlige regler for habilitet eller Sundhedsstyrelsens egne retningslinjer.

Det må samtidig konstateres, at det i en række tilfælde kan påvises, at nuværende og tidligere medlemmer af ICNIRP ikke oplyser om relevante potentielle eller klare interessekonflikter i deres såkaldte DOI-erklæringer, som offentliggøres på organisationens hjemmeside. Sundhedsstyrelsen har således i henhold til officialmaksimen pligt til ved henvendelse til disse personer, m.v., at afklare, om såvel de forudgående som nuværende ICNIRP-retningslinjer er forfattet af personer, som har uvedkommende interesser i, at de anbefalede grænseværdier sættes for lavt og/eller beregnes efter principper eller metoder, som ikke fastsætter et tilstrækkeligt beskyttelsesniveau.

Det bemærkes for god ordens skyld, at bilag A vedlægges i sin helhed og de deri anførte oplysninger påberåbes i deres helhed til støtte for, at organisationen ICNIRP ikke er habil som rådgiver indenfor området for radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

2.1.1.2. Bilag B, Hardell og Carlberg: "Health risks from radiofrequency radiation, including 5G, should be assessed by experts with no conflicts of interest", offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift Oncology Letters.

Dette bilag er en begrundet kommentar forfattet af to særdeles erfarne, anerkendte forskere indenfor området.

Dr. Lennart Hardell har haft en mangeårig karriere på Örebro Universitetshospital i Sverige, og har 135 offentliggjorte artikler i PubMed, stort set alle om radiofrekvent, elektromagnetisk stråling. I dag er han tilknyttet den svenske "The Environment and Cancer Research Foundation", som på svensk hedder "Insamlings- och Forskningsstiftelsen Miljö och Cancer"¹³⁴.

Statistiker Michael Carlberg har ligeledes været tilknyttet universitetshospitalet i 24 år, og har 155 offentliggjorte artikler i PubMed, mange heraf om radiofrekvent, elektromagnetisk stråling. Han er ligeledes tilknyttet den pågældende fond.

Kommentaren i bilag B er forfattet i deres egenskab som associeret med ovennævnte fond.

De er ikke kendt med interessekonflikter indenfor nærværende henvendelses område.

De væsentligste pointer fra forskernes kommentar er efter min opfattelse følgende:

S. 1, h.sp., 2. afsnit:

*"...The International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) has repeatedly ignored scientific evidence on adverse effects of RF radiation to humans and the environment. Their guidelines for exposure are based solely on the thermal (heating) paradigm and were first published in ICNIRP 1998 (6), updated in ICNIRP 2009 (7) and have now been newly published in ICNIRP 2020 (8), with no change of concept, only relying on thermal effects from RF radiation on humans. The large amount of peer-reviewed science on non-thermal effects has been ignored in all ICNIRP evaluations (9,10). ..."*¹³⁵

¹³⁴<https://environmentandcancer.com/>

¹³⁵Direktøren for Det Europæiske Miljøagentur, Jacqueline McGlade, rettede en fuldstændigt tilsvarende kritik imod Sundhedsstyrelsen i 2007, jf. f.eks. **bilag 72** og <https://ing.dk/artikel/miljoagentur-raser-sundhedsstyrelsen-er-perfid-82068>

Ibid., 3. afsnit:

"COIs¹³⁶ can be detrimental, and it is necessary to be as unbiased as possible when assessing health risks. There are three points that should be emphasized. Firstly, the evidence regarding health risks from environmental factors may not be unambiguous, and therefore informed judgements must be made. Furthermore, there are gaps in knowledge that call for experienced evaluations, and no conclusion can be reached without value judgements. Secondly, paradigms are defended against the evidence and against external assessments by social networks in the scientific community. Thirdly, the stronger the impact of decisions about health risks on economic, military and political interests, the stronger will stakeholders try to influence these decision processes."

Ibid., 4. afsnit:

"Since the IARC evaluation in 2011 (1,2), the evidence on human cancer risks from RF radiation has been strengthened based on human cancer epidemiology reports (9-11), animal carcinogenicity studies (12-14) and experimental findings on oxidative mechanisms (15) and genotoxicity (16). Therefore, the IARC Category should be upgraded from Group 2B to Group 1, a human carcinogen (17)."

S. 2, h.sp., afsnittet "COI", 4. afsnit:

"COIs with links to industry are of great importance; these links may be direct or indirect funding for research, payment of travel expenses, participation in conferences and meetings, presentation of research, etc. Such circumstances are not always declared as exemplified above. A detailed description was recently presented for ICNIRP members (22)."¹³⁷

Specifikt vedr. ICNIRP anfører disse to forskere i kommentarens pkt. 3 bl.a.:

"ICNIRP is a non-governmental organization (NGO) based in Germany. Members are selected via an internal process, and the organization lacks transparency and does not represent the opinion of the majority of the scientific community involved in research on health effects from RF radiation. Independent international EMF scientists in this research area have declared that: 'In 2009, the ICNIRP released a statement saying that it was reaffirming its 1998 guidelines, as in their opinion, the scientific literature published since that time has provided no evidence of any adverse effects below the basic restrictions and does not necessitate an immediate revision of its guidance on limiting exposure to high frequency electromagnetic fields. ICNIRP continues to the present day to make these assertions, in spite of growing scientific evidence to the contrary. It is our opinion that, because the ICNIRP guidelines do not cover long-term exposure and low-intensity effects, they are insufficient to protect public health' (30).

ICNIRP only acknowledges thermal effects from RF radiation. Therefore, the large body of research on detrimental non-thermal effects is ignored. This was further discussed in a peer-reviewed scientific comment article (3)."

Om et ICNIRP-komitémedlems kendskab til IARC-klassifikationen af radiofrekvent elektromagnetisk stråling som "muligt kræftfremkaldende", og omtalen heraf i ICNIRPs udkast fra 11. juli 2018 til de opdaterede anbefalinger fra 11. marts 2020 hedder det (s. 4, v.sp., 2. afsnit):

"Surprisingly, the IARC classification of RF-EMF exposure as Group 2B ('possibly' carcinogenic to humans) from 2011 was concealed in the background material to the new ICNIRP draft on guidelines. Notably, one of the ICNIRP commission members, Martin Rössli (40), was also one of the IARC experts evaluating the scientific RF carcinogenicity in May 2011 (41). He should be

¹³⁶COI = conflicts of interests

¹³⁷Refernce 22 er til nærværende henvendelses bilag A.

well aware of the IARC classification. The IARC classification contradicts the scientific basis for the ICNIRP guidelines, making novel guidelines necessary and providing a basis to halt the rollout of 5G technology.

Therefore, the ICNIRP provides scientifically inaccurate reviews for various governments. One issue is that only thermal (heating) effects from RF radiation are considered, and all non-thermal effects are dismissed. An analysis from the UK demonstrates these inaccuracies (4), also discussed in another article (5). All members of the ICNIRP commission are responsible for these biased statements that are not based on solid scientific evidence."

Forskerne fortsætter (s. 4, 5. afsnit) ved at påpege udeladelser i ICNIRPs 2020-anbefalinger, som må påregnes at have væsentlig betydning for de helbredsskader 5G-systemet i særdeleshed kan påføre andre, hvis nationale myndigheder vælger alene at basere sig på det af ICNIRP anvendte "opvarmningsdogme":

"The discussion on 'Relevant Biophysical Mechanisms' should be criticized. The only mechanism considered by ICNIRP is temperature rise, which may also occur with 5G exposure, apart from the established non-thermal biological/health effects (42,43). It is well known among experts in the EMF-bioeffects field that the recorded cellular effects, such as DNA damage, protein damage, chromosome damage and reproductive declines, and the vast majority of biological/health effects are not accompanied by any significant temperature rise in tissues (44-47). The ion forced-oscillation mechanism (48) should be referred to as a plausible non-thermal mechanism of irregular gating of electro-sensitive ion channels on cell membranes, resulting in disruption of the cell electrochemical balance and initiating free radical release and oxidative stress in the cells, which in turn causes genetic damage (15,49). The irregular gating of ion channels on cell membranes is associated with changes in permeability of the cell membranes, which ICNIRP admits in its summary (8)."

ICNIRP angiver selv i 2020-anbefalingerne¹³⁸, at organisationen ikke har foretaget en selvstændig undersøgelse af de mange forskningsartikler, der er offentliggjort siden deres forudgående anbefalinger fra 2009. I stedet henviser man til meta-studier udført af andre organisationer (WHO, SCENIHR og SSM), som imidlertid hovedsagligt er udført af de samme personer, som er medlemmer af ICNIRP-komiteén, jf. kommentarens s. 4, h.sp., 3. og 4. afsnit:

"...as shown in Table I, several of the present ICNIRP members are also members of other committees, such as the EU Scientific Committee on Emerging and Newly Identified Health Risks (SCENIHR), the Swedish Radiation Safety Authority (SSM) and the WHO, thus creating a cartel of individuals known to propagate the ICNIRP paradigm on RF radiation (4,5,22,51). In fact, six of the seven expert members of the WHO, including Emelie van Deventer, were also included in ICNIRP (5,7). Therefore, Emelie van Deventer, the team leader of the Radiation Programme at WHO (the International EMF Project), is an observer on the main ICNIRP commission, and SSM seems to be influenced by ICNIRP. Among the current seven external experts (Danker-Hopfe, Dasenbrock, Huss, Harbo Polusen, van Rongen, Rösli and Scarfi), five are also members of ICNIRP, and van Deventer used to be part of SSM. As discussed elsewhere (5), it is unlikely that a person's evaluation of health risks associated with exposure to RF radiation would differ depending on what group the person belongs to. Therefore, by selecting group members, the final outcome of the evaluation may already be predicted (no-risk paradigm). Additionally, we believe that this may compromise sound scientific code of conduct."

Videre om ICNIRPs selektive anvendelse af artikler kommenterer forskerne, s. 6, 2. afsnit:

"It is remarkable that ICNIRP is uninformed and that their writing is based on a misunderstanding of the peer-reviewed published articles as exemplified above. Additionally, our studies (11,57) and another study by Coureau et al (58), as well as the IARC evaluation

138Appendix B.

from 2011 (1,2), are not included among the references. Several statements by ICNIRP are made without any scientific references. On the other hand, the Danish cohort study on mobile phone use (59) is included, in spite of the fact that it was judged by IARC (1,2), as well as in our review (60), to be uninformative. A biased article written by authors including ICNIRP members, used to 'prove' the no-risk paradigm for RF radiation carcinogenesis (23), is cited by ICNIRP. Notably, the article has not undergone relevant peer-review and we believe that it should not have been published in its current version. ..."

I et afsnit med overskriften "Other examples of scientific misrepresentation" refereres bl.a. til en artikel offentliggjort af en række ICNIRP-medlemmer, som konkluderer, at der ikke skulle være fundet risici for hjerne- og hovedtumorer ved eksponering overfor radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra f.eks. trådløse telefoner, og som ICNIRP har valgt at støtte sig til i sine 2020-anbefalinger. Forskerne kommenterer bl.a., at et detaljeret, peer-reviewed studie udført af forskerne selv udelades fra den pågældende artikel. Endvidere anføres følgende om det såkaldte danske "kohorte-studie", jf. kommentarens s. 7, v.sp., 1. afsnit:

"In the analyses of long-term use of mobile phones, a Danish cohort study on mobile phone use is included (59), which was concluded to be uninformative in the 2011 IARC evaluation (1,2). A methodological shortcoming of the aforementioned study was that only private mobile phone subscribers in Denmark between 1982 and 1995 were included in the exposure group (59). The most exposed group, comprising 200,507 corporate users of mobile phones, were excluded and instead included in the unexposed control group consisting of the rest of the Danish population. Users with mobile phone subscription after 1995 were not included in the exposed group and were thus treated as unexposed at the time of cut-off of the follow up. No analysis of laterality of mobile phone use in relation to tumor localization was performed. Notably, this cohort study is now included in the risk calculations, although Martin Rössli was a member of the IARC evaluation group and should have been aware of the IARC decision. The numerous shortcomings in the Danish cohort study, discussed in detail in a peer-reviewed article (60), are omitted in the article by Rössli et al (23)."

"Kohorte-studiet" er forfattet af bl.a. Christoffer Johansen, som er omtalt i pkt. 2.2. nedenfor.

De to forskere, Lennart og Carlberg, anfører specifikt om medlem af ICNIRP-komiteén, Martin Rössli, følgende (s. 8, v. sp., 2. afsnit):

"...Associate Professor Martin Rössli has had the chance to provide his view on the content of the present article relating to him. The only message from him was in an e-mail dated January 16, 2020: 'Just to be clear, all my research is funded by public money or not-for-profit foundations [foundations]. I think you will not help an important debate if you spread fake news'. Obviously, as described in the present article, his comment is not correct considering his funding from the telecom industry (76,77)."

De to forskeres udsagn er korrekte, i den forstand at fondsmidler stammer fra bl.a. telekommunikationsindustrien. Martin Rössli har således modtaget finansiering fra teleindustrien som noget fast i en længere årrække fra den schweiziske fond "FSM" ("The Swiss Research Foundation for Electricity and Mobile Communication"), der er stiftet af bl.a. det schweiziske tele-selskab Swisscom og sponsoreres af en række store telekommunikationselskaber, bl.a. Ericsson, Huawei og Cellnex (sidstnævnte specialiserer sig i at eje og drive telemaster o.lign. Installationer). Det fremgår af FSMs hjemmeside, at Rössli m.fl. har modtaget finansiering fra fonden til bl.a. tre langvarige projekter, som løb i årene 2006 - 2010, 2013 - 2016 og et igangværende projekt, som løber fra 2019 til 2022. Dokumentation herfor (FSM organisationsdiagram samt skærmbilleder af de tre nævnte projekter) vedlægges som **bilag 6 og 7**.

Hardell og Carlberg fortsætter (s. 8, v.sp., 3. afsnit):

"As shown in Table I, few individuals, and mostly the same ones, are involved in different evaluations of health risks from RF radiation and will thus propagate the same views on the risks in agencies of different countries associated with the ICNIRP views (4,5). Therefore, it is unlikely that they will change their opinions when participating in different organizations. Furthermore, their competence in natural sciences, such as medicine, is often low or non-existent due to a lack of education in these disciplines (2). Therefore, any chance for solid evaluations of medical issues is hampered. Additionally, it must be concluded that if the 'thermal only' dogma is dismissed, this will have wide consequences for the whole wireless community, including permissions for base stations, regulations of the wireless technology and marketing, plans to roll out 5G, and it would therefore have a large impact on the industry. This may explain the resistance to acknowledge the risk by ICNIRP, EU, WHO, SSM and other agencies. However, the most important aspects to consider are human wellbeing and a healthy environment. ..."

Disse to forskere konkluderer i deres kommentar:

"...it is important that all experts evaluating scientific evidence and assessing health risks from RF radiation do not have COIs or bias. Being a member of ICNIRP and being funded by the industry directly, or through an industry-funded foundation, constitute clear COIs. Furthermore, it is recommended that the interpretation of results from studies on health effects of RF radiation should take sponsorship from the telecom or other industry into account. It is concluded that the ICNIRP has failed to conduct a comprehensive evaluation of health risks associated with RF radiation. The latest ICNIRP publication cannot be used for guidelines on this exposure."

2.1.1.3. Bilag C, italiensk dom af 12. oktober 2012.

D. 12. oktober 2012 afsagde den italienske "Corte di Cassazione" (højeste administrative appelret i landet) i sagsnr. 17438 en ledende dom, hvorefter den italienske arbejdsskademyndighed (INAIL) skulle anerkende, at en arbejdstager havde lidt en varig arbejdsskade p.g.a. hans eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra mobiltelefoner.

Citaterne er uredigerede oversættelser foretaget med Google Translate fra italiensk til engelsk.

Det blev anerkendt, at underretten havde tillagt andre studier end ICNIRPs større vægt, fordi de andre studier havde taget andre elementer i betragtning (såsom varigheden af eksponeringen, om skaderne opstod på samme side af en kropsdel og over hvor lang en årrække eksponeringen havde fundet sted):

"Nor is it pointed out the alleged and denounced defect of lack of logical consequentiality and of motivation regarding the conclusions of the qualified probability of an at least concausal role of radio frequencies in the genesis of the neoplasm for which it is the cause, given that this judgment, like widely exposed in the litigation history, it does not derive from the mere indication of the conclusions (evidently different) to which the aforementioned review of The International had been received Commission on Non-Ionizing Radiation Protection, but, rather, from the findings of other studies a epidemiological nature carried out in this regard.

Furthermore, and significantly, the contested judgment, following the observations of the CTU, held of having to consider particularly important those studies that had taken others into consideration elements, such as the age of exposure, hipsilaterality and exposure time, given that, in the especially, the existence of the causal link in relation to a factual situation of the very particular, characterized by exposure to radio frequencies for a period of time very long continuous (about 12 years), for a daily average of 5 - 6 hours and concentrated mainly on the insured's left ear (which, as is plainly evident, concretizes one) situation quite different from normal non-professional use of the mobile phone)."

Den administrative højeesteret lagde ligesom underretten også i et følgende afsnit, i dommens pkt. 2, vægt på visse studiers afhængighed ved finansiering af mobiltelefonselskaber:

"The further importance of the greater reliability of these studies, given their position as independence, that is, for not having been co-financed, unlike others, even by the companies themselves manufacturers of mobile phones, constitutes a further and not illogical foundation of the accepted conclusions inferred - let alone proven - that epidemiological investigations If whose conclusions have been taken into particular consideration come from working groups without seriousness and authority and, as such, substantially unrelated to the scientific community."

2.1.1.4. Bilag D1 og 2, to domme fra Appelretten i Torino, Italien.

Det samme resultat ang. inhabilitet som anført ovenfor under pkt. 2.1.1.1. og 2.1.1.2. nåede italienske domstole i en arbejdsskadesag for Appelretten i Torino d. 3. december 2019 (bilag D1).

Det følger af dommens præmisser¹³⁹ særligt angående ICNIRPs inhabilitet, jf. dommen s. 33, 2. afsnit:

"In fact, a large part of the scientific literature which excludes the carcinogenicity of radio frequency exposure, or which at least claims that the researches which have reached opposite conclusions cannot be considered conclusive, as also highlighted by the Office Consultants commenting on the defense's observations. 'appeal (reported on pages 84-97 of the report), is in a position of conflict of interest, which is not always declared: see in particular, on p. 94 of the report, the observation of the defense of the appeal (in any way disputed by the counterpart) according to which the authors of the studies indicated by INAIL, nominally listed, are members of ICNIRP and / or SCENIHR, who received, directly or indirectly, financing from industry." (understreget her)

Appelretten i Torino fandt altså, at medlemmer af ICNIRP (og EU-kommissionens rådgivende komité SCENIHR) ikke var uafhængige, da de for industrimidler "forskede" i og udarbejdede grænseværdier for eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling, som har været anvendt i stort set hele EU.

S. 33, 3. afsnit, til s. 35, 1. afsnit, anføres videre, også om det såkaldte "Interphone-studie":

"The Office Consultants observed in this regard: 'Furthermore, also in light of the extensive documentation on the conflicts of interest of various researchers involved in the INTERPHONE study, also produced by the appellant's consultants, it is believed that less weight should be given to the studies published by authors who have not declared the existence of conflicts of interest that existed and that greater weight should be given to the results of studies conducted by researchers exempt from these conflicts, such as the studies carried out by Hardell and collaborators.

In the case in question, situations of conflict of interest with respect to the evaluation of the effect on the health of RF can materialize, for example, those cases in which the author of the study carried out consultancy for the telephone industry or received funding for the realization of studies from the telephone industry or (as also established by the Karolinska Institutet of Stockholm, in relation to the complaint filed against Prof. Ahlbom, later dismissed from the presidency of the IARC working group on RF precisely because of his

¹³⁹Citater i det følgende er Google Translate-oversættelser fra italiensk til engelsk (hvorved hovedsagligt opnås oversættelser af højere kvalitet, end hvis der blev oversat til dansk). Det påhviler Sundhedsstyrelsen at rekvirere autoriserede oversættelser, jf. officialmaksimen, dersom den i nærværende klage indsatte oversættelse ikke lægges til grund.

membership in ICNIRP) in the event that the author himself is a member of the ICNIRP (International Commission on Non-Ionizing Radiation). In fact, ICNIRP is a private organization, whose RF guidelines have great economic and strategic importance for the telecommunications industry, with which, moreover, several ICNIRP members have links through consultancy relationships ... Apart from possible links with industry, it is clear that ICNIRP members should refrain from assessing the health effect of RF levels that ICNIRP itself has already declared safe and therefore not harmful to health (Hardell, 2017)' (v. page 107 report).

The approach of the Office Consultants is fully acceptable, since it is clear that the investigation, and the conclusions, of independent authors give greater guarantees of reliability than those commissioned, managed or financed at least in part, by subjects interested in the outcome of studies." (understreget her)

Det anførte i sidst citerede afsnit er dels i fuld overensstemmelse med almindelige retsprincipper for habilitet (både efter almindelig dansk forvaltningsret, EU-retten og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis), dels med EU-domstolens praksis på området for anvendelse af forsigtighedsprincippet, jf. nedenfor.

Lige så klart er det, at den italienske appelrets præmisser på punkterne om uafhængighed er udtryk for generelle principper om, hvad lødig forskning skal være, og hvorledes forskningsresultater kan bruges eller ikke bruges af offentlige myndigheder, alt afhængig af, om de lever op til de krav og principper bl.a. denne appelret opstiller.

Det konkluderes herefter videre, jf. s. 35, 2. og 3. afsnit:

"The extensive scientific literature cited and applied by the Office Consultants, completely independent, must therefore be considered reliable, as well as the conclusions, at the epidemiological level, to which it has reached.

Moreover, precisely in a controversy against INAIL relating to occupational disease (intracranial cancer) due to exposure to radio frequencies from a mobile phone, the S.C. considered that 'The further importance of the greater reliability of these studies, given their position of independence, that is, for not having been co-financed, unlike others, also by the cell phone companies themselves, constitutes a further and not illogical foundation of the accepted conclusions' (see Cass. 12.10.2012 n. 17438)." (understreget her)

Referencen til "S.C." og "Cass. 12.10.2012 n. 17438" er en henvisning til nedennævnte italienske højeste administrative appelrets dom af 12. oktober 2012.

I endnu en arbejdsskadesag afsagdes dom d. 5. oktober 2022 (sagsnr. 496/2020), ligeledes fra appelretten i Torino (bilag D2), konstateredes omkring Interphone-studiet igen, at habiliteten hos forfatterne bag dette studie – som i vidt omfang fandtes at undervurdere risikoen for kræft – kunne drages i tvivl som følge af deres relation til mobilselskaber, jf. dommens s. 18¹⁴⁰:

"the studies supporting the low correlation belong to the INTERPHONE study, which has been criticized as considering even modest radiofrequency exposures from mobile phones, and there are doubts about a possible conflict of interest of the authors with the manufacturing firms;"

140 Følgende tekst er oversat via hjemmesiden Deepl fra italiensk til engelsk, og uredigeret herefter.

2.1.1.5. Bilag E, Det Europæiske Råds rapport af 6. maj 2011 - "The potential dangers of electromagnetic fields and their effect on the environment".

Rapporten er udarbejdet af rapporteur Jean Huss, Luxembourg, for Det Europæiske Råds komité "Committee on the Environment, Agriculture and Local and Regional Affairs", og har dokumentnr. 12608.

Det fremgår af pkt. 29 til 31 heri om ICNIRPs habilitet:

"29. The rapporteur underlines in this context that it is most curious, to say the least, that the applicable official threshold values for limiting the health impact of extremely low frequency electromagnetic fields and high frequency waves were drawn up and proposed to international political institutions (WHO, European Commission, governments) by the ICNIRP, an NGO whose origin and structure are none too clear and which is furthermore suspected of having rather close links with the industries whose expansion is shaped by recommendations for maximum threshold values for the different frequencies of electromagnetic fields.

30. If most governments and safety agencies have merely contented themselves with replicating and adopting the safety recommendations advocated by the ICNIRP, this has essentially been for two reasons:

- in order not to impede the expansion of these new technologies with their promise of economic growth, technological progress and job creation;*
- and also because the political decision-makers unfortunately still have little involvement in matters of assessing technological risks for the environment and health.*

31. With regard to the frequently inconclusive if not contradictory findings of scientific research and studies on the possible risks of products, medicines or, in this case, electromagnetic fields, a number of comparative studies do seem to suggest a fairly strong correlation between the origin of their funding - private or public - and the findings of risk assessments, a manifestly unacceptable situation pointing to conflicts of interest which undermine the integrity, the genuine independence and the objectivity of scientific research."

2.1.1.6. Bilag F, kommentar med tilhørende dokumentation af Hardell, Nilsson, Koppel og Carlberg: "Aspects on the International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) 2020 Guidelines on Radiofrequency Radiation".

Kommentaren er en artikel optaget i det videnskabelige tidsskrift Journal of Cancer Science and Clinical Therapeutics og offentliggjort d. 21. maj 2021.¹⁴¹

I den pågældende artikel gennemgår de fire forskere bl.a. hvorledes de samme få aktører, herunder Eric van Rongen, Maria Feychting og Martin Röösli, anvendes fast af en række internationale organer, herunder ICNIRP, IEEE, WHO, SSM og EU, hvorved der skabes et indtryk af bred enighed imellem organisationer, når der reelt alene er tale om, at de samme få individer, som har konsekvente udtalelser om nedtoning af helbredsfarer og -skader til fælles, gentager egne udsagn fremsat i andre sammenhænge.

Der henvises om dette personsammenfald til kommentarens tabel 1. Personsammenfaldet vedrører hovedparten af de ovenfor i afsnittet om bilag A omtalte individer.

Det anføres i kort form således i kommentaren, p. 253:

"In this article we discuss how these organizations have evaluated the increasing evidence of harmful effects of RF radiation at levels below most national guidelines and limits for RF

¹⁴¹ Jf. **bilag 73** og <https://www.fortunejournals.com/articles/aspects-on-the-international-commission-on-nonionizing-radiation-protection-icnirp-2020-guidelines-on-radiofrequency-radiation.html>

radiation exposure. The same individuals reappear in several of these organizations' expert groups, see Table 1, and there are no representatives in these groups from the many scientists that disagree with their conclusions [24]."

I et særligt afsnit 4 om interessekonflikterne hos ICNIRP hedder det bl.a., jf. p. 269 – 270:

"Industry funding has been found to influence the results on research on RF radiation and health effects. However, ICNIRP does not take this into account although ICNIRP members themselves have reported that industry-funded scientific research seems to influence the results by reporting less findings showing adverse health effects of EMF compared to independent research [134]."

The composition of ICNIRP is very one-sided according to the EU report [58]: ..."

Henvisningen er til denne klages bilag A.

Videre anføres ibid.:

"To act both on behalf of ICNIRP to set guidelines supposed to protect against harmful health effects of RF radiation, and at the same time evaluate the health risks representing other organizations, may constitute a conflict of interest, i.e. according to the opinion of the Ethical board of the Karolinska Institute, Stockholm, Sweden. Many of the ICNIRP commission and SEG members act on behalf of several organizations thereby evaluating their own ICNIRP guidelines validity on behalf of other organizations. This kind of conflict of interest adds to those in terms of telecom funding and connection to ICES, see Table 1 [24, 71, 72, 86, 135-146]."

I artiklens diskussionsafsnit 6 hedder det bl.a., jf. p. 273 – 274:

"Our review reveals, with focus on cancer risks, an almost systematic downplaying of health risks from RF radiation by a group of persons that dominate the expert evaluations, see Table 1. Many of them reappear in several of these organizations' expert groups and also in other groups not described in this paper. One striking example is ICNIRP's chairman Eric van Rongen who also appeared in the WHO core group of six experts 2014 as well as one of SSM's eight experts and SCENIHR's nine experts in 2009 as well as secretary of the Health Council of the Netherlands expert group [159]. Another example is Maria Feychting, ICNIRP member since 2000, who was one of WHO's six core group experts behind the WHO 2014 draft, secretary of the SSM expert group evaluations 2003-2010, on the AGNIR (UK) expert group from 2009 and a Norwegian expert group in 2012 [160]. A third example is Martin Rööslö, member of ICNIRP, the WHO external experts for the WHO draft 2014, the SSM expert group since 2010 and a Swiss expert group [99]."

Our review also notes that there is a clear relationship between ICNIRP and ICES, which is dominated by industry representatives. Eric van Rongen, has been a member of ICES since 2000, ICNIRP member since 2001 and elected chair of ICNIRP in 2016, vice chair since 2020.

From ICES annual report 2016 it was reported that:

"The new ICNIRP Chairman and one of the new members of the 14 member committee are also ICES members and ICNIRP is now willing to discuss harmonization of the exposure limits found in IEEE Stds C95.1TM-2005 and C95.6TM-2002 and the ICNIRP Guidelines. At a June 2016 Mobile Manufacturers Forum Workshop in Ghent, Belgium, the new ICNIRP Chairman, Dr. van Rongen, presented "ICNIRP's proposed HF guidelines" and extended an invitation to ICES to comment on the proposed guidelines. TC95 formed a 19 member task group to draft a document to comment on the ICNIRP proposed guidelines. The document was circulated to the TC95 membership for comment and a final document submitted to ICNIRP in time for discussion at the ICNIRP September meeting." [56]."

The TC 95 committee's objective is "Development of standards for the safe use of electromagnetic energy in the range of 0 Hz to 300 GHz". These standards are based on the same scientifically invalid approach as the ICNIRP guidelines. In this TC95 committee, in which many members come from the military or the telecom industry, or are consultants to them, ICNIRP's chairman Eric van Rongen, Michael Repacholi, ICNIRP's first chairman and leader of the WHO EMF project 1996-2006, Theodoros Samaras (chairman SCENIHR) and Mats-Olof Mattson, Chairman SCENIHR 2009 and member of ICNIRP, are also found."

2.1.1.7. Bilag G – Nordhagen og Flydal: "Self-referencing authorships behind the ICNIRP 2020 radiation protection guidelines".

Artiklen er publiceret d. 27. juni 2022 i det videnskabelige, fagfællebedømte tidsskrift *Reviews on Environmental Health*¹⁴².

Else Nordhagen er ph.d. i informations- og kommunikationsteknologi. Einar Flydal er uddannet cand.polit og MTS (Master in Telecom Strategy and Technology Management).

Fra resuméet kan følgende aflæses:

"We investigated the literature referenced in ICNIRP 2020 to assess if the variation in authors and research groups behind it meets the fundamental requirement of constituting a broad scientific base and thus a view consistent with current scientific understanding, a requirement that such an important set of guidelines is expected to satisfy. To assess if this requirement has been met, we investigated the span of authors and research groups of the referenced literature of the ICNIRP 2020 Guidelines and annexes. Our analysis shows that ICNIRP 2020 itself, and in practice all its referenced supporting literature stem from a network of co-authors with just 17 researchers at its core, most of them affiliated with ICNIRP and/or the IEEE, and some of them being ICNIRP 2020 authors themselves. Moreover, literature reviews presented by ICNIRP 2020 as being from independent committees, are in fact products of this same informal network of collaborating authors, all committees having ICNIRP 2020 authors as members. This shows that the ICNIRP 2020 Guidelines fail to meet fundamental scientific quality requirements and are therefore not suited as the basis on which to set RF EMF exposure limits for the protection of human health. With its thermal-only view, ICNIRP contrasts with the majority of research findings, and would therefore need a particularly solid scientific foundation. Our analysis demonstrates the contrary to be the case. Hence, the ICNIRP 2020 Guidelines cannot offer a basis for good governance." (understreget her)

Om baggrunden for undersøgelsen anføres, s. 1, h.sp., sidste afsnit:

"Such a check is particularly important as ICNIRP members are found to have conflicts of interest, as pointed out by e.g., [3]: "the Ethical Board at the Karolinska Institute in Stockholm, Sweden concluded already in 2008 that being a member of ICNIRP may be a conflict of interest that should be stated officially whenever a member from ICNIRP makes opinions on health risks from EMF (Karolinska Institute diary number: 3753-2008-609)". An EU report [4] concluded in June 2020 that "for really independent scientific advice we cannot rely on ICNIRP". An implication is that any referenced literature co-authored by an ICNIRP member should not be considered independent of ICNIRP's thermal-only view and the document's conclusions cannot per se be relied upon as being scientifically sound. Therefore, we were interested in checking the degree of independence from ICNIRP of the literature used in ICNIRP 2020 to underpin its thermal-only view. ICNIRP members found as authors of referenced literature would imply an obligatory adherence to the thermal-only paradigm, as an ICNIRP member cannot be expected to support the opposing view when co-authoring with others. As is apparent from the debate on this issue, a majority of peer-reviewed papers support the opposing view, i.e., that sub-thermal RF EMFs have health effects [5]. Several

142 <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/reveh-2022-0037/html>

athermal mechanisms have been identified [6–10] and accepted as evidenced, if not proven.”

Forfatterne har identificeret seks mønstre, som efter deres opfattelse gør det muligt at vurdere lødigheden af ICNIRPs retningslinjer, jf. s. 2:

“First, we identified all authors of all literature referenced in ICNIRP 2020 who are up to 2020 current or former members of the ICNIRP Commission or the ICNIRP Scientific Expert Group. In the following we term these authors “the ICNIRP affiliates”.

Second, we constructed the complete network of co-authorship relations within the referenced literature originating from these ICNIRP affiliates. This co-authorship network is presented in Pattern 1 below. For network visualizations, we used simple drawings and a standard software for network mapping (Gephi graph tool).

Third, we identified the members of the committees behind the seven major literature reviews referenced in ICNIRP 2020 to underpin their claims related to RF EMF and health. These reviews are [11, 12], and the reviews presented in ICNIRP 2020 as (SSM 2015, 2016, 2018) and (HCN2014, 2016). These latter reviews are not included in our list of references.

We also identified members of the committee authoring ICNIRP 2020 and the six ICNIRP publications referenced in ICNIRP 2020.

We then identified persons who are members of more than one of these committees, to discover the degree to which there were overlapping memberships, hence lack of independence between the committees and ICNIRP. The results are presented in Pattern 2 below. The network identified in Pattern 1 is further detailed in Patterns 3 and 4:

In Pattern 3 we identify all peer reviewed papers from the co-authorship network identified in Pattern 1 for the same purpose of tracing possible overlap and lack of independence.

In Pattern 4 we identify some key authors who alone or together are co-authors of all identified papers from Pattern 3 and all committee reports in Pattern 2. The number of key authors indicates the degree of authorship concentration and links to ICNIRP.

Pattern 5 identifies first authors of the peer reviewed papers and their positions in the ICNIRP co-authorship network (Pattern 1). This pattern reveals the centrality of first authors.

Pattern 6, the last pattern, depicts how ICNIRP 2020 handles the referenced peer reviewed papers not authored by the ICNIRP co-authorship network.

Taken together, these patterns answer the questions we raised in the introduction.

Several of the presented patterns emerge only after detailed analyses. To make the content more accessible to the reader, we present our findings and conclusions before going into more detail.” (understreget her)

Konklusionerne på forfatternes analyse af de seks mønstre er som følger, jf. artiklens s. 13 – 14:

“In the introduction we raised five questions relating to the authorship behind the referenced literature used to underpin the ICNIRP 2020 thermal-only view. Below we repeat the patterns found, answering these questions whilst adding some overarching conclusions.

1. Pattern 1: ICNIRP affiliates and ICNIRP 2020 authors are heavily involved in literature referenced in ICNIRP 2020 to underpin it. Figure 2 shows the graph of the complete network of co-authorship relations found in the referenced literature in ICNIRP 2020 originating from the ICNIRP affiliates, displaying that ICNIRP affiliates are the most central nodes of the network, and seven of the most central nodes being ICNIRP 2020 authors.

Pattern 4: a small and tight network of just 17 authors is behind all the literature used to underpin ICNIRP 2020. Of these 17, 10 were ICNIRP affiliates, of whom six were also authors of ICNIRP 2020. Five of these 17 were IEEE C95.1 2019 authors, two of whom were also ICNIRP 2020 authors.

2. Pattern 2: ICNIRP 2020 authors are involved in all the literature reviews referenced in ICNIRP 2020 to underpin it. In addition to the ICNIRP 2020 authors, these committees are manned by several other ICNIRP affiliates.

3. Pattern 3: All scientific papers used to underpin ICNIRP 2020 are from the same co-author network centered around ICNIRP affiliates. Only four papers were found to be used to underpin ICNIRP 2020 that were not linked to the ICNIRP coauthorship network. Of these four, a simple internet search revealed that two of them have authors who have co-authored several papers with ICNIRP affiliates and thus cannot be seen as independent from ICNIRP. The two last were misinterpreted to underpin ICNIRP 2020 or offered no scientifically sound support.

4. Pattern 5: The spread of first authors gives a false impression of broad support. While there is a high variation of first authors, most of them not affiliated with ICNIRP/IEEE, a tight network of just 16 key authors, dominated by ICNIRP and IEEE affiliates, is involved in all the papers used to underpin ICNIRP 2020 (Pattern 4). Moreover, in the co-authorship network (Pattern 1) ICNIRP affiliates are found as central nodes, while most first authors are peripheral in the network. Intentionally or not, the domination of ICNIRP affiliated authorship is blurred by the practice of having many different non-affiliates as first authors. This conceals the fact that effectively all referenced papers used to support ICNIRP 2020 originate from a network of researchers completely dominated by ICNIRP affiliates and a few who are closely related.

5. Pattern 6: All referenced papers not authored by the ICNIRP co-authorship network are either rejected, misinterpreted to underpin ICNIRP 2020, or offer no scientifically sound support.”

Forfatterne konkluderer slutteligt, *ibid.*:

“Our analysis shows that ICNIRP 2020 itself and, in practice, all its referenced supportive literature stem from a network of co-authors with just 17 researchers at its core, most of them affiliated with ICNIRP and/or the IEEE and with ICNIRP 2020 authors in prominent positions, where those who are not are still closely related.

...

From our findings we draw the conclusion that the referenced literature used in ICNIRP 2020 to underpin its guidelines is neither varied, nor independent or balanced, and is by no means “consistent with current scientific knowledge”, as claimed by ICNIRP 2020 [2 p. 484]. ICNIRP 2020 bases this claim within this small network only, a claim that runs contrary to the majority of biology-oriented researchers and publications within this research field. Hence, our review shows that the ICNIRP 2020 guidelines fail to meet fundamental scientific quality requirements as to being built on a broad, solid and established knowledge base, uphold a view contrary to well established knowledge within the field, and therefore cannot offer a basis for good governance when setting RF exposure limits for the protection of human health.”

2.1.2. Delkonklusion – ICNIRPs inhabilitet.

Industrifinansierede rådgivere lever ikke op til gængse standarder for habilitet, herunder ikke Sundhedsstyrelsens habilitetspolitik, hvoraf fremgår pkt. 7:

“Helt lejlighedsvis undervisning eller helt enkeltstående foredrag på kurser eller arrangementer, som er helt eller delvist sponsoreret af lægemiddel- eller medicoindustri, kan ud fra en

konkret vurdering være foreneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen på det pågældende område. Men i det omfang, der er tale om omfattende og tilbagevendende engagement, er det uforeneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen."

Da dette er Sundhedsstyrelsens opfattelse, kan denne styrelse – og ej heller Energistyrelsen eller andre myndigheder som indhenter svar fra Sundhedsstyrelsen – forlade sig på ICNIRPs inhabile anbefalinger. Dette burde være så meget desto mere klart, når emnets usædvanligt alvorlige og indgribende karakter (folkesundheden og miljøet) holdes i erindring.

Det samme gør sig gældende i forhold til Sundhedsstyrelsens habilitetspolitik såvel som almindelige forvaltningsretlige regler herom.

Det er veldokumenteret, at ICNIRP-komitéens tidligere og nuværende medlemmer for den helt væsentlige del lider og har lidt af interessekonflikter, når det drejer sig om radiofrekvent elektromagnetisk strålings farer og skadevirkninger.

Disse interessekonflikter andrager finansielle bånd til den kommunikationsindustri, som står til at tjene milliarder på (som det næste) at etablere 5G-systemet, ganske som industrien har gjort på de hidtidige kommunikationssystemer, der ifølge velunderbygget, gentagen og anerkendt forskning også har skadevirkninger under de af ICNIRP anbefalede (og af den danske stat på eget ansvar anvendte) grænseværdier, såvel som på andre måder end ved ICNIRPs såkaldte "opvarmningsdogme".

Organisationen ICNIRPs udtalelser om dette emne har derfor ingen saglig værdi, og er ikke lovlig at anvende for den danske forvaltning som basis for beslutninger om fastlæggelse af administrativ praksis om grænseværdier og målemetoder for så vidt angår radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

2.2. Den sundhedsfaglige rådgiver for Sundhedsstyrelsen er og har været inhabil.

Sundhedsstyrelsens hidtidige sundhedsfaglige rådgiver indenfor området, Christoffer Johansen, har samme form for interessekonflikter ang. emnet radiofrekvent elektromagnetisk stråling som findes i ICNIRP-organisationen.

Der henvises herom til dokumentet "bilag 5", som var et bilag til en skriftlig henvendelse til Sundhedsstyrelsen, og "bilag 2", som er Christoffer Johansens egen habilitetserklæring fra 2010, hvor tilsvarende oplysninger som i "bilag 5" (frem til 2010) fremgår.

Endvidere henvises til Christoffer Johansens habilitetserklæring af 30. august 2017 (**bilag 8**), pkt. 2.8, hvoraf også fremgår, at han har et fast tilbagevendende, industribetalt engagement, hvor han yder rådgivning til COWI, som igen rådgiver virksomheder, som har en klar økonomisk interesse i, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling anses for så ufarligt for mennesker om muligt:

"Jeg har gennem de sidste 20 år (1999, 2006 og 2010) udført en gennemgang og vurdering af videnskabelig litteratur, der belyser sammenhængen mellem eksponering for elektromagnetiske (EMF) felter og helbreds effekter, for det rådgivende ingeniørfirma COWI. Disse rapporter har jeg udført, når COWI har rådgivet de firmaer, der står for etablering af udvidelser eller vedligehold af de netværk der distribuerer elektricitet i Danmark gennem nye højspændingsledninger, transformer stationer og lignende. Rapporterne er udformet som en gennemgang af den videnskabelige litteratur med fokus på undersøgelsesernes kvalitet, fortolkningen af resultaterne og betydning ud fra det evidens niveau, der kan fortolkes på baggrund af de konkrete videnskabelige artikel. ... Jeg har i efteråret 2017 indgået en kontrakt med COWI om en opdatering af denne rapport og i den forbindelse igen orienteret Sundhedsstyrelsens Direktion om kontrakten."

Herom fremlægges endvidere som **bilag 9** Christoffer Johansens rapport af 21. december 2017 til COWI, hvoraf fremgår bl.a.:

S. 9:

"2 Sammenfatning

Dette notat sammenfatter den eksisterende viden om sundhedsrisici i forbindelse med udsættelse for ekstremt lavfrekvente elektromagnetiske felter (ELF) med særlig vægt på den mulige kræftisiko og på risikoen for visse sygdomme i centralnervesystemet."

S. 10:

"Undersøgelser af erhvervsmæssig udsættelse for elektromagnetiske felter i det lavfrekvente område viser ikke en øget risiko for kræft. I særdeleshed er er-hvervsgrupper, som a priori må antages at være særligt udsatte for magnetfel-ter, ikke fundet at have en forøget risiko for kræftsygdom (Johansen, 2004).

...

Resultaterne af de hidtil gennemførte undersøgelser er ikke sammenfaldende og er ikke tilstrækkelige til at drage endelige konklusioner om sammenhængen mellem forekomsten af kræft og eksponeringen for elektro-magnetiske felter."

S. 11:

"Der er ikke videnskabeligt solide data, som understøtter at bopæls eksponering medfører en øget risiko for neurologiske sygdomme (December 2017)."

Johansens rapport har som gennemgående træk, at den udelader forskningsresultater, som finder skadevirkninger under ICNIRPs anbefalede grænseværdier eller ved andre metoder end "opvarmningsdogmet", primært henviser til arbejde udført af ICNIRP-medlemmer, og at

rapporten nedtoner konstaterede skadevirkninger. Rapporten giver således indtryk af samme selektive, usaglige metode som en række ICNIRP-medlemmer har benyttet sig af i deres industribetalte arbejde, og som denne beskrives generelt i Don Maischs doktorafhandling fra 2009, jf. pkt. 1.2.3. ovenfor.

Christoffer Johansen har i 2001 sammen med to kolleger udført teleindustribetalt "forskning" i såkaldte "kohortestudie"¹⁴³. Det fremgår af afsnittet "Notes", p. 207, at studiet er støttet af tilskud fra daværende teleselskaber TeleDanmarkMobil og Sonofon. I studiet "konkluderer" Johansen, p. 207:

"In summary, this first nationwide cancer incidence study evaluating cellular telephone use provides no support for an association between use of these telephones and risk of brain cancer, leukemia, salivary gland cancer, or other sitespecific cancers."

Konklusionen må i dag betragtes som notorisk forkert.

Tidsskriftet Microwave News, som forholder sig kritisk overfor ICNIRP og industribetalte "forskningsresultater", anførte bl.a. følgende i artiklen "The Danish Cohort Study: The Politics and Economics of Bias" af 3. november 2011¹⁴⁴:

"From the very beginning, the Danish project was criticized for eliminating more than 200,000 corporate subscribers, one third of the actual number of Danish cell phone users, the intended study population. The researchers had little choice: They did not know the names of the people using phones paid for by their employers and so had no way to match those on mobile phone subscriber lists with those on tumor registries. Everybody agrees that those who were dropped were the heaviest users. In the time period covered in the Danish project —from 1987 through 1995— cell phones were expensive and it's no stretch to assume that those who did not have to pay their own bills racked up the most talk time.

In an e-mail to Microwave News, IARC's Robert Baan, wrote that the exclusion of the corporate subscribers 'seems remarkable.' Baan coordinated last May's panel meeting that designated RF radiation from cell phones as a possible human carcinogen. He also pointed out that, as the authors of the Danish study have openly disclosed, all those corporate users ended up in the control group. In other words, these heaviest users were treated as if they did not use cell phones. ...

...

Michael Kundi of the Medical University of Vienna goes much further. The Danish study is 'the most severely biased study among all studies published so far,' he told us. Kundi explained that he had done calculations to correct the 2006 Danish paper for the "contamination" of having so many long-term users among the controls and had found a "highly significant increase of glioma [brain tumor] risk.' He predicted that when he does similar corrections of the latest data, the risk 'would be even more pronounced.'
..."

Christoffer Johansen var den hovedansvarlige for den danske del af det internationale såkaldte "Interphone-studie"¹⁴⁵, som blev afsluttet i 2011, og hvori bl.a. ovennævnte "kohorte-studie" indgik, jf. **bilag 10**, s. 12.

Det fremgår af WHO's pressemeddelelse nr. 200 af 17. maj 2010 (**bilag 11**), punktet "Funding of Interphone", at:

143 Jf. **bilag 74** – offentliggjort i det videnskabelige tidsskrift Journal of the National Cancer Institute, Vol. 93, No. 3, February 7, 2001, under titlen "Cellular Telephones and Cancer—a Nationwide Cohort Study in Denmark".

144 **Bilag 75**.

145 Afsluttende rapport er **bilag 10**.

"The Interphone study was undertaken as a collaborative effort between a number of partner institutions⁸, co-ordinated by IARC. To date, the overall funding assigned to the Interphone study amounts to approx. 19.2 million euros (€).

Of this amount 5.5 million € were contributed by industry sources. Of these 5.5 million €, 3.5 million € were contributed by the Mobile Manufacturers' Forum (MMF) and the GSM Association, each contributing half of that amount, through a firewall mechanism provided by the UICC (International Union against Cancer) to guarantee the independence of the scientists. Most of the rest of the 5.5 million € came indirectly to individual centers from mobile phone operators and manufacturers, for example, through taxes and fees collected by government agencies. Only 0.5 million € (2.5%) of the overall study costs were provided directly by the industry, in Canada and France, under contracts which preserved the independence of the study.

Other funding was provided by the European Commission (3.74 million €) and national and local funding sources (9.9 million € in total) in participating countries.

Additional funding for the extension of the research to younger and older age groups was received directly from mobile phone operators in the UK under contracts which preserved the independence of the study."

Resultaterne af Interphone¹⁴⁶ blev da også, at man sandelig hverken fandt eller kunne bekræfte den sammenhæng imellem brug af mobiltelefoner og kræft, som italienske domstole statuerede efter brug af sagkyndige, jf. pkt. 2.1.1.4. ovenfor (hvoraf tillige fremgår, at de italienske domstole forkastede bl.a. Interphone-studiet).

Sundhedsstyrelsens sundhedsfaglige vurderinger er – i det omfang de har været baseret på Christoffer Johansens udtalelser – uden saglig værdi, og Sundhedsstyrelsen kan derfor ikke tillægge dem vægt, hverken i forbindelse med arbejdet med den danske stats opstilling af grænseværdier og ej heller i andre sammenhænge, der berører emnet radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

Emnets alvor og meget betydelige indflydelse på en ukendt andel af den danske befolkning betyder, at standarden for saglighed og habilitet skal sættes højt. Industrifinansierede rådgivere lever ikke op til gængse standarder, herunder ikke Sundhedsstyrelsens habilitetspolitik, hvoraf som nævnt ovenfor fremgår pkt. 7:

"Helt lejlighedsvis undervisning eller helt enkeltstående foredrag på kurser eller arrangementer, som er helt eller delvist sponseret af lægemiddel- eller medicoindustri, kan ud fra en konkret vurdering være foreneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen på det pågældende område. Men i det omfang, der er tale om omfattende og tilbagevendende engagement, er det uforeneligt med rådgivning af Sundhedsstyrelsen."

146 Jf. bilag 10, s. 5.

2.3. SSM (den svenske "Strål Säkerhets Myndigheten").

Sundhedsstyrelsen henviser på sin hjemmeside til sin svenske pendant, SSM¹⁴⁷.

Imidlertid udgøres denne myndigheds videnskabelige råd¹⁴⁸ for elektromagnetiske felter af bl.a. Anke Huss (formand), Aslak Harbo Poulsen, Eric van Rongen og Martin Rösli, som alle er inhabile, jf. henholdsvis pkt. 2.1. og 2.2. ovenfor. (For så vidt angår Aslak Harbo Poulsen har han ligesom Christoffer Johansen taget del i det industrifinansierede arbejde med både det danske "kohorte-studie", som er omtalt ovenfor pkt. 2.2.)

Disse fire udgør over halvdelen af rådets syv medlemmer.

Sundhedsstyrelsen kan således ikke i henhold til almindelige forvaltningsretlige regler om habilitet eller sin egen habilitetspolitik støtte sig SSMs udtalelser indenfor dette område.

Der henvises desuden til bilag F, jf. pkt. 2.1.1.6. ovenfor.

147 Jf. **bilag 76** og <https://www.sst.dk/da/Viden/Straaling/Straaling-i-hverdagen/Mobiltelefoni-og-traadloes-teknologi>

148 Jf. **bilag 77** og <https://www.stralsakerhetsmyndigheten.se/om-myndigheten/sa-arbetar-vi/rad-och-namnder/vetenskapligt-rad-for-elektromagnetiska-falt/>

3. Dokumentation for, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling er helbredsfarligt og -skadeligt, dels ved eksponering for strålingsniveauer under de af den danske stat anvendte grænseværdier, dels på andre måder end anerkendt af den danske stat.

Nærværende afsnit baserer sig på og henviser primært til naturvidenskabelig forskning, som (så vidt vides) er uafhængig af industriinteresser.

Denne forskning udføres verden over, og har mange gange enten påvist eller sandsynliggjort farer og skadevirkninger ved eksponering for stråleforurening, som ligger under eller udenfor de i Danmark anvendte grænseværdier, som Sundhedsstyrelsen har valgt at basere sig på.

Den uafhængige forskning påviser disse skadevirkninger ved den pågældende stråleforurening på både mennesker og det omgivende miljø, inklusive dyr og levesteder, som ødelægges.

Denne forskning går bl.a. kommunikationsindustrien imod, da den påviser helbredsskader, som er forbundet med denne industris meget betydelige økonomiske egeninteresser i at markedsføre og sælge nye kommunikationssystemer til så mange brugere som muligt, offentlige institutioner såvel som private personer, arbejdspladser såvel som hjem og offentlige steder.

Forskningen går også el-industrien imod, fordi det er sandsynligt, at der vil blive et betydeligt merforbrug af strøm, hvis 5G-netværket etableres i overensstemmelse med kommunikationsindustriens økonomisk motiverede ønsker.

De påviste helbredsskader kan i visse tilfælde (f.eks. kræft) føre til døden.

Skaderne kan også på andre måder være meget indgribende for mennesker, der kan blive permanent syge og miste deres arbejdsevne, således som de italienske domstole har konstateret i flere appelsager om arbejdsskader, jf. pkt. 2.1.1.3. og 2.1.1.4. ovenfor og pkt. 3.1. nedenfor.

Pr. sidste offentlige opdatering af 9. august 2022 har 256 specialiserede forskere indenfor EMF-området fra 44 lande samt 15 forskere som har offentliggjort forskningsartikler indenfor relaterede emner¹⁴⁹ underskrevet The International EMF Scientist Appeal¹⁵⁰, som dermed alle har erklæret sig enig i, at de nuværende retningslinjer er utilstrækkelige til at beskytte imod skadevirkningerne fra dette miljøtoksin.

Om forskningen henvises til vedlagte responsum af 4. maj 2019, med titlen *"RESPNSUM om hvorvidt det vil være i strid med menneske- og miljøretlige regler at etablere 5G-systemet i Danmark"*.¹⁵¹

Der er i pkt. 1.2 foretaget en omfattende gennemgang af den da foreliggende forskning, som så vidt vides er uafhængig af industriinteresser, og som peger på skadevirkninger for såvel mennesker som miljøet (fauna og muligt også flora).

Som det fremgår af de i responsummet citerede og refererede videnskabelige undersøgelser (offentliggjort som peer reviewed studier i anerkendte videnskabelige tidsskrifter), kan disse virkninger dokumenteres dels under de grænseværdier den private, tyske interesseorganisation ICNIRP udgiver vejledninger om, dels ved andre skadevirkninger end det utilstrækkelige "opvarmningsdogme", som denne private organisation stadig forfægter som den angiveligt eneste videnskabeligt dokumenterede skadevirkning. Der er i responsummet henvist til en betydelig mængde forskningsartikler, som redegør for studier, der påviser effekter i form af f.eks. oxidativt stress, som kan medføre kræft og dermed være dødelig eller stærkt invaliderende, nedsat fertilitet, andre vævsskader, neurologiske/neorupsykiatriske

¹⁴⁹<https://emfscientist.org/index.php/emf-scientist-appeal>

¹⁵⁰ <https://www.emfscientist.org/>

¹⁵¹ Bilag 22.

effekter, apoptose/celledød, hormonelle effekter, forøget niveau af calciumioner intracellulært, hvilket forårsager en række sygdomme, m.v.

Måske den mest markante forskning, der omtales i resposummets pkt. 1.2, er det såkaldte "NTP-studie", som fandt en klar sammenhæng mellem rotters eksponering overfor stråling fra mobiltelefoner og ondartede kræftsvulster samt andre helbredsskader.

Det er særligt bemærkelsesværdigt, at tidligere medlem af ICNIRP, James Lin, anførte følgende i sin kommentar (**bilag 12**) fra november 2019 til NTP-studiet¹⁵² i hans artikel "The Significance of Primary Tumors in the NTP Study of Chronic Rat Exposure to Cell Phone Radiation":

"It is noteworthy that the then-recognized protection afforded by the whole-body SAR of 4 W/kg is within the same range of 1.5-, 3-, and 6-W/kg NTP-study SARs. Furthermore, these SARs did not raise the body temperature of exposed rats by more than 1 °C. Similarly, for the earlier 2,450-MHz study at lower whole-body SARs of .15 and 0.4 W/kg, a body temperature elevation was not reported in the exposed rats. Nevertheless, both experimental studies revealed consistent results in significantly increased total primary cancer or overall tumor rates." (understreget her)

James Lin fremhæver således, som mange forskere forud herfor, at ICNIRPs "opvarmnings-dogme" ikke er retvisende. James Lin var medlem af ICNIRP fra 2004 til 2016.

Han anførte endvidere om IARCs 2B-klassifikation fra 2012, *ibid.* p. 20:

"The International Agency for Research on Cancer (IARC) assessed the then available scientific literature and concluded that the epidemiological studies on humans that had reported increased risks for malignant gliomas and acoustic neuromas among heavy or long-term users of cell phones were sufficiently strong to support a classification of 2B, i.e., possibly carcinogenic to humans [9]. With its classification of RF radiation as a 2B carcinogen, the IARC suggested that it also believed the available scientific evidence was incomplete and limited, especially with regard to results from animal experiments. The time is right for the IARC to upgrade its previous epidemiologybased classification of RF exposure to higher levels in terms of the carcinogenicity of RF radiation for humans. Recently, two relatively well-conducted RF and microwave exposure studies employing the Sprague-Dawley strain of rats—without, however, using any cancer-promoting agents (or cocarcinogens)—showed consistent results in significantly increased total primary cancer or overall tumor rates in animals exposed to RF radiation."

Tilsvarende opfattelse giver daværende leder af det relevante russiske forskningscenter, PhD., associeret prof., m.v., Oleg A. Grigoriev, udtryk for i en skrivelse af 1. marts 2017¹⁵³ til direktøren for WHO's "Public Health and Environment"-sektion:

"Subject: International EMF Project; unbalanced WHO working group (WG) on evaluation of health effects from radiofrequency (RF) radiation

It has just come to our attention that the WHO RF Working group consists mainly from present and past ICNIRP members. In general, the WG is not balanced and does not represent the point of view of majority scientific community studying effects of RF. In particular, the private self-elected organization ICNIRP, similar as majority of the current WHO RF WG members, does not recognize the non-thermal RF effects, which represent the main concern of widespread exposure to mobile communication and upholding guidelines from 1996, which are based on RF thermal effects only. Thus, the guidelines of ICNIRP are irrelevant to present situation when majority of population over the world is chronically exposed to non-thermal RF from mobile communication.

¹⁵²Offentliggjort i IEEE Microwave Magazine, november 2019, p. 18 – 21.

¹⁵³Vedlægges som **bilag 78**.

Based on multiple Russian studies and emerging number of studies coming from other countries, RNCNIRP has consistently warned against possible health effects from mobile communication. The point of view of RNCNIRP is supported by hundreds of new publications including well known recent RF studies in human and animals. Balancing of the evaluation group is a key factor to achieve a credible conclusion. We request that this main principle of scientific evaluation would be followed up by the WHO in the evaluation of RF health effects by balancing the WHO RF working group. Please, do not hesitate to contact the RNCNIRP regarding the additional members/substitutes for the WHO RF working group.

Respectfully submitted by RNCNIRP"

IARC har i 2019 meddelt, med anbefaling fra organets rådgivergruppe, at man tillægger det høj prioritet på ny at vurdere de kræftfremkaldende egenskaber ved radiofrekvent elektromagnetisk stråling. Uddrag fra den tilhørende rapport (s. 1, 148 og 149) vedlægges som **bilag 13**.

Siden ovennævnte resposums færdiggørelse er der offentliggjort en mængde ny forskning på området. Heraf kan bl.a. henvises til følgende artikler, der vedlægges denne klage som bilag:

- Koppel, Ahonen, m.fl.: *"Radiofrequency radiation from nearby mobile phone base stations - a case comparison of one low and one high exposure apartment"* (maj 2019) **bilag 14**

- Hardell og Nyberg: *"Appeals that matter or not on a moratorium on the deployment of the fifth generation, 5G, for microwave radiation"* (september 2019) **bilag 15**

- Kostoff, Heroux, m.fl.: *"Adverse health effects of 5G mobile networking technology under real-life conditions"* (januar 2020) **bilag 16**

- Kostoff: *"THE LARGEST UNETHICAL MEDICAL EXPERIMENT IN HUMAN HISTORY"* (februar 2020) **bilag 17**

Endvidere vedlægges som **bilag 18** artikel af marts 2018 ang. radiofrekvent elektromagnetisk strålings påvirkning af pacemakere o.lign., med titlen *"Electromagnetic interference in cardiac electronic implants caused by novel electrical appliances emitting electromagnetic fields in the intermediate frequency range: a systematic review"* af Driessen, m.fl. Det hedder heri bl.a. (abstract, 6. linje):

"...Our analysis revealed that cardiac implants are susceptible to malfunction induced by EMF in the IF range. Electromagnetic interference may in particular be provoked by security systems and induction hobs. The results of the studies evaluated in this systematic review further indicate that the likelihood for EMI is dependent on exposure-related parameters (field strength, frequency, and modulation) and on implant as well as on lead-related parameters (model, type of implant, implant sensitivity setting, lead configuration, and implantation site). The review shows that the factors influencing EMI are not sufficiently characterized and EMF limit values for CIED patients cannot be derived yet. ..." (understreget her)

Tillige vedlægges som **bilag 19** Europa-parlamentets forskningservices rapport af juli 2021, med titlen *"Health Impact of 5G"*, hvori det eksplicit fremgår om ICNIRPs utidssvarende opvarmningsdogme:

"4. Non-thermal effects

The harmful effects of non-thermal biological interaction of RF-EMF with human and animal tissues have not been included in the determination of the ICNIRP 2020 guidelines (ICNIRP 2020a), despite the huge amount of available scientific publications demonstrating the harmfulness or potential harmfulness of those effects. Athermal bioresponses exist, and indeed some frequencies are being used for therapeutic purposes in a number of branches of

medicine. Any drug, as we well know, even the most beneficial, may also entail some adverse effects. So, thermal as well as non-thermal effects of RF-EMF have to be considered in risk assessment."

I det anerkendte videnskabelige tidsskrift The Lancet er offentliggjort artikel fra 2018¹⁵⁴: "Planetary electromagnetic pollution: it is time to assess its impact".

I artiklen, som er forfattet af forskerne Priyanka Bandara og David O Carpenter, konstateres, at en overvældende del af foreliggende studier viser effekter på andre måder end ICNIRPs såkaldte "opvarmningsdogme".

Det fremgår således af artiklen, p. 513, v.sp.:

"At the Oceania Radiofrequency Scientific Advisory Association, an independent scientific organisation, volunteering scientists have constructed the world's largest categorised online database of peer-reviewed studies on radiofrequency electromagnetic radiation and other man-made electromagnetic fields of lower frequencies. A recent evaluation of 2266 studies (including in-vitro and in-vivo studies in human, animal, and plant experimental systems and population studies) found that most studies (n=1546, 68.2%) have demonstrated significant biological or health effects associated with exposure to anthropogenic electromagnetic fields. We have published our preliminary data on radiofrequency electromagnetic radiation, which shows that 89% (216 of 242) of experimental studies that investigated oxidative stress endpoints showed significant effects.7 This weight of scientific evidence refutes the prominent claim that the deployment of wireless technologies poses no health risks at the currently permitted non-thermal radiofrequency exposure levels. Instead, the evidence supports the International EMF Scientist Appeal by 244 scientists from 41 countries who have published on the subject in peer-reviewed literature and collectively petitioned the WHO and the UN for immediate measures to reduce public exposure to artificial electromagnetic fields and radiation." (understreget her)

I kommentar med tilhørende dokumentation af Hardell, Nilsson, Koppel og Carlberg: "Aspects on the International Commission on Non-Ionizing Radiation Protection (ICNIRP) 2020 Guidelines on Radiofrequency Radiation" (omtalt ovenfor og fremlagt som bilag F), hedder det i et særligt afsnit 3 om ICNIRPs reviderede guidelines fra 2020, at de er i strid med det nuværende videnskabelige stade, jf. p. 264:

"Eric van Rongen, chair of the ICNIRP Commission 2016-2020, claimed in a press release regarding the new ICNIRP guidelines 2020 that the 1998 version was "conservative in most cases" and "still provide adequate protection for current technologies". He also argued that:

"The most important thing for people to remember is that 5G technologies will not be able to cause harm when these new guidelines are adhered to" [111].

Many other incorrect statements were made in the recent ICNIRP paper [48] contrary to an objective evaluation of the available scientific evidence. In the following the section on cancer is reviewed. That section claims:

"There is a large body of literature concerning cellular and molecular processes that are of particular relevance to cancer. Although there are reports of effects of radiofrequency EMFs on a number of these endpoints, there is no substantiated evidence of health-relevant effects (Vijayalaxmi and Prihoda 2019)".

154 Jf. bilag 79 og [https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196\(18\)30221-3/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lanplh/article/PIIS2542-5196(18)30221-3/fulltext)

Already in the first paragraph in the report evidence on biological effects from RF radiation is dismissed without scientific foundation. This continues regarding cancer risks. Mostly not even references are given to the discussed studies, or with erroneous references. The uninformed reader may take the statements at face value and not understand that they are, in fact, not correct."

Det gennemgås på de følgende 4 sider i artiklen, opdelt i 6 punkter, hvorledes ICNIRPs reviderede retningslinjer er videnskabeligt ufunderede, og decideret faktisk forkerte. Disse punkter gennemgås i det følgende med tilhørende understregninger indsat her:

"3.1. Animal studies

Regarding animal studies yielding a promoting effect from RF radiation [39, 40] ICNIRP states that "...interpretation of these results and their applicability to human health [is] difficult, and, therefore, there is a need for further research to better understand these results". In the next paragraph the recent animal NTP studies [25, 26] and Ramazzini Institute results [27] are disregarded, stating that "...no consistency was seen across these two studies" and "within the context of other animal and human carcinogenicity research (HCN 2014, 2016), their findings do not provide evidence that radiofrequency EMFs are carcinogenic".

On the contrary, as discussed above, animal studies indicate that RF radiation may both promote and initiate cancer. In a review, the Hardell group concluded that:

"There is clear evidence that RF radiation causes cancer/tumor at multiple sites, primarily in the brain (glioma) and head (acoustic neuroma). There is also evidence of an increased risk of developing other tumor types. The results are similar in both the NTP studies (19, 20) and the Ramazzini Institute findings (34). Based on the IARC preamble to the monographs, RF radiation should be classified as Group 1: The agent is carcinogenic to humans" [19].

In a note published by ICNIRP in 2018 it was claimed that the histopathological evaluation in the NTP study was not blinded as to exposure status [112]. This was rebutted by one of those responsible for the NTP study [113]. However, it seems to have had no impact on the ICNIRP evaluation [48]. ICNIRP claims that the animal studies "do not provide evidence that radiofrequency EMFs are carcinogenic," while an independent peer review of the NTP data concluded that this study provided 'clear evidence of carcinogenic activity', see Table 4 in a comment on the NTP study [19]. A comprehensive discussion of the ICNIRP evaluation was published by Melnick as a correspondence with "focuses on ICNIRP's false claims about the methodology, interpretation, and relevance of the National Toxicology Program studies on cell phone radiation" [114]. This included misleading statements by ICNIRP on e.g., the pathology review procedure, rat survival rates, multiple comparisons, but also excluding discussion of other end points such as DNA strand breaks in the brain cells, and increased incidence of cardiomyopathy. Melnick concluded that "ICNIRP should promote precautionary advice for the general public rather than trying to justify their decision to dismiss findings of adverse health effects caused by RF-EMFs and thereby retain their 20+ y-old exposure guidelines that are based on protection against thermal effects from acute exposure". In the response, ICNIRP seemed not to make a serious scientific rebuttal of the statements by Melnick "except for one minor issue", i.e., the description of the NTP study as "whole of life" rather than "most of life" [115].

3.2. Brain tumor risks from mobile phone use

Regarding epidemiological studies first a study by Martin Rössli et al. [116] is cited by ICNIRP. Rössli is, as mentioned earlier, both member of the ICNIRP commission, the WHO 2014 external experts and the SSM experts. The article has several limitations. The results on use of cordless phones as risk factor for brain tumors are not discussed. Regarding glioma risk all results on cumulative use of wireless phones were not discussed and ipsilateral or contralateral use in relation to tumor localization in the brain were omitted from the meta-analyses. These results are important and have shown a consistent pattern of increased risk.

There were several other limitations in the article [116], such as including the Danish cohort

study [90] in the meta-analyses. As discussed above, the study has severe errors of exposure classification and was therefore evaluated to be uninformative regarding carcinogenesis in the IARC 2011 evaluation [10] including Martin Rösli as one participating member.

Regarding the thirteen country Interphone study on glioma [14] and acoustic neuroma [15] ICNIRP concludes that the studies do "...not provide evidence of an increased risk", which is not correct [48]. On the contrary regarding glioma cumulative call-time of mobile phones $\geq 1,640$ h resulted in OR = 1.40, 95 % CI = 1.03–1.89, increasing to OR = 1.87, 95% CI = 1.09–3.22 for glioma in the temporal lobe, the most exposed part of the brain. Ipsilateral mobile phone use yielded OR = 1.96, 95% CI = 1.22–3.16 for all glioma, cumulative use $\geq 1,640$ h. Furthermore, a statistically significant increased risk for glioma was seen in the group 2–4 years for regular use, with 1–1.9 years use as reference category, OR = 1.68, 95% CI = 1.16–2.41, see Appendix 2 [14]. The highest OR was seen in the 10+ years category for regular use, OR = 2.18, 95% CI = 1.43–3.31.

In parts of Interphone, RF radiation dose was estimated as total cumulative specific energy (TCSE; J/kg) absorbed at the tumor's estimated center [117]. The risk increased with increasing TCSE 7+ years before diagnosis, OR = 1.91, 95% CI = 1.05 - 3.47 (p -trend = 0.01) in the highest quintile. Comparing with glioma in other parts of the brain, increased ORs were found for tumors in the most exposed part of the brain in those with 10+ years of mobile phone use, OR = 2.80, 95% CI = 1.13 - 6.94.

Similar results were reported by Grell et al. [118]:

"we found a statistically significant association between the intracranial distribution of gliomas and the self-reported location of the phone...Taken together, our results suggest that ever using a mobile phone regularly is associated with glioma localization in the sense that more gliomas occurred closer to the ear on the side of the head where the mobile phone was reported to have been used the most".

Canadian data from the Interphone Study were evaluated separately [108]. For glioma, when comparing those in the highest quartile of use (>558 lifetime hours) to those who were no regular users, the OR was 2.0, 95% CI = 1.2 - 3.4. After adjustment for selection and recall biases somewhat higher OR was found, 2.2, 95 % CI = 95% CI = 1.3 - 4.1, indicating that such bias did not cause the results.

Also for acoustic neuroma, the Interphone study yielded statistically significant increased risk. Thus, ipsilateral cumulative mobile phone use $> 1,640$ hours gave OR = 2.33, 95 % CI = 1.23-4.40 [15].

Regarding the Hardell group studies ICNIRP [48] writes: "...a set of case-control studies from the Hardell group in Sweden report significantly increased risks of both acoustic neuroma and malignant brain tumors already after less than five years since the start of mobile phone use, and at quite low levels of cumulative call time." No reference is given to the studies, indicating they have not been seriously evaluated. ICNIRP's writing is not consistent with what the studies reported. In the shortest latency time $>1- 5$ years period overall mobile phone use yielded for glioma OR = 1.2, 95 % CI = 0.98-1.5 increasing to OR = 2.3, 95 % CI = 1.6-3.4 in the latency period > 20 years (p trend = 0.01). Similar results were found for cordless phones although based on low numbers in the longest latency period. The lowest quartile of cumulative wireless phone use gave OR = 1.2, 95 % CI = 0.9-1.4 increasing to OR = 2.0, 95 % CI = 1.6-2.6 in the fourth quartile (p trend < 0.0001) [7]. Thus, as the published results show no statistically significant increased risk was found in total in the shortest latency group contrary to what ICNIRP stated, although somewhat higher risk was found for ipsilateral use.

For acoustic neuroma, the Hardell group reported use of wireless phone (mobile and/or cordless phone) with latency time $>1-5$ years in total OR = 1.2, 95 % CI = 0.8-1.6 increasing to OR = 4.4, 95 % CI = 2.2-9.0 (p trend = 0.003) for latency > 20 years [8]. The risk increased with cumulative use of wireless phone; first quartile OR = 1.2, 95 % CI = 0.8-1.7

and fourth quartile OR = 2.2, 95 % CI = 1.5 – 3.4, p trend = 0.03. Thus, the results were similar as for glioma. These results were dismissed by ICNIRP.

In addition, ICNIRP claims that the Hardell group results may be caused by recall bias. For meningioma no statistically significant increased risk was found in the same study. Using meningioma cases as “controls” (the comparison entity) still yielded statistically significant increased risk for glioma and mobile phone use; ipsilateral use OR = 1.4, 95 % CI = 1.1-1.8, contralateral OR = 1.0, 94 % CI = 0.7-1.4 and for cordless phone use ipsilateral OR = 1.4, 95 % CI = 1.1-1.9, contralateral OR = 1.1, 95 % CI = 0.8-1.6 [7]. Similar results were found for acoustic neuroma using meningioma cases as the comparison group [8]. These results clearly show that the increased risks for glioma and acoustic neuroma were not caused by recall bias. The CERENAT study by Coureau et al. [16] was omitted by ICNIRP. The study strengthened the evidence of increased risk for glioma associated with mobile phone use. Life-long cumulative duration ≥ 896 h gave OR=2.89, 95% CI 1.41 - 5.93 for glioma. Number of calls $\geq 18,360$ gave OR=2.10, 95% CI 1.03 - 4.31. Higher risks were obtained for the highest exposed area, (temporal tumor), as well as occupational and urban mobile phone use. The Danish cohort study on mobile phone use with serious methodological limitations was however discussed in ICNIRP 2020, adding to the no-risk paradigm.

Furthermore, ICNIRP claims that “Studies of other types of tumors have also not provided evidence of an increased tumor risk in relation to mobile phone use. Only one study is available on mobile phone use in children and brain tumor risk. No increased risk of brain tumors was observed.” This is yet another incorrect statement [93]. The CEFALO study, as discussed previously, showed increased risks in spite of methodological shortcomings.

3.3. Thyroid cancer

In 2016 the Hardell group published increasing incidence of thyroid cancer in the Nordic countries especially during the last two decades [119]. The thyroid gland is a target organ for RF radiation from smartphones, which was discussed as an etiologic factor. A case-control study on mobile phone use suggested an increased risk for thyroid cancer associated with long-term use [120]. The same material was used to study genotype-environment interaction between single nucleotide polymorphism (SNPs) and mobile phone use [121]. The study showed that mobile phone use increased the risk for thyroid cancer when genetic variants were present within some genes. It was concluded that pathways related to DNA repair may be involved in the increased risk. The study was published online 6 December 2019, that is well before the ICNIRP 2020 publication. ICNIRP omitted completely to discuss the increasing incidence of thyroid cancer and the association with mobile phone use. The statement by ICNIRP of no risk for other tumor types is not correct. The increasing incidence of thyroid cancer in the Nordic countries is confirmed in our recent publication [122].

3.4. Brain tumor incidence

Another example by ICNIRP that misguides the reader is the statement “trends in brain cancer incidence rates from a large number of countries or regions...have not found any increase in the incidence since mobile phones were introduced.” This is not correct. Philips et al. [123] reported a statistically significant increasing incidence of glioblastoma multiforme in UK during 1995-2015. Similar results were published from USA [124]. In Sweden, the Hardell group published increasing rates of brain tumors based on the Swedish National Inpatient Register and the Causes of Death Register [125]. The same group also published an increasing incidence of brain tumors in the Swedish Cancer Register [126]. ICNIRP seems to have overlooked facts that would contradict their claim that the results showing brain tumor risk are “not consistent with trends in brain cancer trends”.

3.5. Transmitters, base stations and cancer

According to ICNIRP, studies on exposure to environmental RF radiation “have not provided evidence of an increased cancer risk either in children or in adults”. No references to that statement are given. In a review by Khurana et al. [127] two of three studies reported increased incidence of cancer at a distance < 350 m [128] or < 400 m [129] from a base station. Dode et al. [130] reported increased cancer mortality in an area within 500 m from a

base station in Belo Horizonte, Brazil. A study from Taiwan found a statistically significant increased risk of all neoplasms in children with higher-than-median RF radiation exposure to mobile phone base stations [131]. A cause-effect relationship between RF radiation in occupational and military settings, mainly communication equipment and radar, and hematolymphatic malignancies was reported by Peleg et al. [18]. They concluded that available research "make a coherent case for a cause-effect relationship and classifying RFR exposure as a human carcinogen (IARC group 1)". DNA damage and oxidative stress were associated with living in a vicinity of base stations in a study from India which is also of interest in this context [132]. It would have been pertinent for ICNIRP to review the literature.

There are also studies showing increased risk for childhood leukemia from RF transmitters. One of the authors of the ICNIRP 2020 guidelines, commission member Martin Rössli, stated at a seminar organized by SSM in 2016 that until 2003 all but one results on transmitters had shown increased risk for childhood leukemia: "it was quite impressive that [for] almost all the studies for different type of leukemias basically they reported significantly increased risk. So it was not a random sample of risk estimates. All but one risk estimates were above 1" [133]. This is in obvious contrast to the claim in ICNIRP 2020."

I diskussionsafsnittet anføres bl.a., jf. p. 272, pkt. 6:

"As a general rule ICNIRP, WHO, SCENIHR and SSM have for many years dismissed available studies showing harmful effects from non-thermal RF exposure and have based their conclusions mainly on studies showing no effects. Results showing risk are criticized, disregarded or not even cited while studies showing no risks are accepted as evidence of no risk in spite of severe methodological problems. Many statements by these agencies are misleading and not correct. They are easily rebutted by reading the relevant publications."

Der konkluderes således i pkt. 7, jf. p. 274:

"ICNIRP's conclusion [48] on cancer risks is: "In summary, no effects of radiofrequency EMFs on the induction or development of cancer have been substantiated." This conclusion is not correct and is contradicted by scientific evidence. Abundant and convincing evidence of increased cancer risks and other negative health effects are today available. The ICNIRP 2020 guidelines allow exposure at levels known to be harmful. In the interest of public health, the ICNIRP 2020 guidelines should be immediately replaced by truly protective guidelines produced by independent scientists." (understreget her)

I det videnskabelige tidsskrift *Environmental Health*, nr. 21/2022, er d. 18. oktober 2022 offentliggjort artiklen *"Scientific evidence invalidates health assumptions underlying the FCC and ICNIRP exposure limit determinations for radiofrequency radiation: implications for 5G"*.¹⁵⁵

Artiklen (som er et metastudie) er forfattet af 17 medlemmer af den privat nedsatte kommission "International Commission on the Biological Effects of Electromagnetic Fields" (ICBE-EMF), hvis kommissærer udgøres af forskere, ingeniører og fysikere, der ifølge kommissionens hjemmeside alle har offentliggjort "fagfællebedømte forskningsartikler af høj kvalitet" i professionelle fagtidsskrifter indenfor bio-elektromagnetisme.¹⁵⁶

Af resuméet fremgår:

"In the late-1990s, the FCC and ICNIRP adopted radiofrequency radiation (RFR) exposure limits to protect the public and workers from adverse effects of RFR.

These limits were based on results from behavioral studies conducted in the 1980s involving

155Jf. bilag 80 og <https://ehjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12940-022-00900-9>

156Jf. bilag 81 og <https://icbe-emf.org/who-we-are-2/>

40–60-minute exposures in 5 monkeys and 8 rats, and then applying arbitrary safety factors to an apparent threshold specific absorption rate (SAR) of 4 W/kg.

The limits were also based on two major assumptions: any biological effects were due to excessive tissue heating and no effects would occur below the putative threshold SAR, as well as twelve assumptions that were not specified by either the FCC or ICNIRP.

In this paper, we show how the past 25 years of extensive research on RFR demonstrates that the assumptions underlying the FCC's and ICNIRP's exposure limits are invalid and continue to present a public health harm. Adverse effects observed at exposures below the assumed threshold SAR include non-thermal induction of reactive oxygen species, DNA damage, cardiomyopathy, carcinogenicity, sperm damage, and neurological effects, including electromagnetic hypersensitivity.

Also, multiple human studies have found statistically significant associations between RFR exposure and increased brain and thyroid cancer risk. Yet, in 2020, and in light of the body of evidence reviewed in this article, the FCC and ICNIRP reaffirmed the same limits that were established in the 1990s.

Consequently, these exposure limits, which are based on false suppositions, do not adequately protect workers, children, hypersensitive individuals, and the general population from short-term or long-term RFR exposures.

Thus, urgently needed are health protective exposure limits for humans and the environment. These limits must be based on scientific evidence rather than on erroneous assumptions, especially given the increasing worldwide exposures of people and the environment to RFR, including novel forms of radiation from 5G telecommunications for which there are no adequate health effects studies." (understreget her)

De 17 forskere anfører i diskussionsafsnittet (s. 17, v.sp.) bl.a., af relevans for Sundhedsstyrelsens vejledning og oplysningsforpligtelse:

"To rationalize the smaller safety factor for workers (10-fold) versus the general population (50-fold), one claim made by ICNIRP [24] is that workers are informed about risks associated with non-ionizing radiation exposure and how to reduce these risks, whereas 'the general public are, in most cases, unaware of their exposure to non-ionizing radiation and, without education, cannot reasonably be expected to take precautions to minimize or avoid any adverse effects of exposure.' From a public health perspective, the FCC and ICNIRP should make the public aware of their exposures to RFR and promote precautionary measures to minimize potential adverse effects, especially for children and pregnant women. Eight practical recommendations by the International EMF Scientist Appeal aimed at protecting and educating the public about potential adverse health effects from exposures to non-ionizing EMFs [227] are shown in Table 2."

Om ICNIRPs fortsatte brug af en antaget 4 W/kg SAR (Specific Absorption Rate) som grænse for, hvornår skadevirkninger skulle kunne opstå i mennesker anfører de 17 forskere, ibid., h.sp.:

"...4 W/kg is not a threshold SAR for health effects caused by RFR exposures; experimental studies at lower doses and for longer durations of exposure demonstrated cardiomyopathy, carcinogenicity, DNA damage, neurological effects, increased permeability of the blood brain barrier, and sperm damage (see Assumptions 1–3). Multiple robust epidemiologic studies on cell phone radiation have found increased risks for brain tumors (Assumption 6), and these are supported by clear evidence of carcinogenicity of the same cell types (glial cell and Schwann cell) from animal studies. Even studies conducted by D'Andrea et al. [89, 90] before the limits were adopted found behavioral disruption in rats exposed to RFR for 14 or 16 weeks at mean SARs of 0.7 W/kg and at 1.23 W/kg. A combination of exposure duration and exposure intensity would be more appropriate for setting safety standards for exposure to RFR from

mobile communication systems including mobile phones, base stations, and WiFi.

More than 120 studies have demonstrated oxidative effects associated with exposure to low intensity RFR (Additional file 1: Appendix 1). ..."

Videre kritiseres, at de nuværende – også af Sundhedsstyrelsen – anvendte ICNIRP-grænseværdier ikke tager højde for synergieffekter, særligt sårbare grupper såsom børn og EHS-lidende, m.v., jf. *ibid.*, s. 18, v.sp.:

"Other concerns about the current exposure limits for RFR are that they do not consider potential synergistic effects due to co-exposure to other toxic or carcinogenic agents, the impact of pulsed radiation or frequency modulations, multiple frequencies, differences in levels of absorption or of susceptibility by children, or differences among individuals in their sensitivity to RFR (see Assumptions 4, 5, 7, 8). Currently, children's cumulative exposures are much higher than previous generations and they continue to increase [230]. ICNIRP [23, 179] acknowledged that their guidelines do not accommodate sensitive subgroups and admit to difficulties separating "biological effects" from "health effects." Neurological symptoms, some of which are acknowledged by ICNIRP and currently being experienced by persons with EHS, are most certainly non-thermal "health effects" that need to be mitigated by providing environments with reduced exposures to anthropogenic EMF for hypersensitive individuals."

Videre anføres om konsekvenserne, *ibid.*:

"...Failure to respond and appropriately safeguard this group is already causing preventable morbidity, mortality and economic deficit due to lost workdays, compensations for health damages and increased healthcare costs. Conversely, accommodating this group by, as suggested by ICNIRP [179], acting to 'adjust the guidelines for the general population to include such groups' would not only lessen the negative impacts for people with EHS, but would also improve public health more broadly, given the other NIR-related health concerns that are highlighted in this paper."

Det anbefales på baggrund af forskernes gennemgang i artiklen af forskningens stade vedr. skadevirkninger under og ved andre effekter end opvarmning på mennesker (og dyr), at der foretages en uafhængig vurdering af de sidste 25 års forskning og vidensudvikling indenfor området for radiofrekvent elektromagnetisk stråling, *ibid.*, h.sp.:

"...When the FCC [3] and ICNIRP [5] reaffirmed their exposure limits from the 1990s, they dismissed the scientific evidence that invalidated the assumptions that underlie the basis for those exposure limits. An independent re-evaluation of RFR exposure limits based on the scientific knowledge gained over the past 25 years is needed and is long overdue. This evaluation should be performed by scientists and medical doctors who have no conflicting interests and who have expertise in RF-EMF exposure and dosimetry, toxicology, epidemiology, clinical assessment, and risk assessment. Special precautions should be taken to ensure that interpretations of health effects data and the setting of exposure limits for RFR are not influenced by the military or the telecommunications industry."

Specifikt ang. 5G rejser forskerholdet bag artiklen følgende spørgsmål (s. 19, v.sp.):

"The assumption that 5G is safe at the power density limits recommended by ICNIRP (50 W/m² and 10 W/m² averaged over 6 min for occupational and 30 min for public exposures, respectively) because of its minimal penetration into the body does not justify the dismissal of the need for health effects studies prior to implementing 5G networks. The new communication networks will result in exposures to a form of radiation that has not been previously experienced by the public at large (Assumption 14).

The implementation of 5G technology without adequate health effects information raises many questions, such as:

Will exposure to 5G radiation:

- (i) compromise the skin's ability to provide protection from pathogenic microorganisms?*
 - (ii) will it exacerbate the development of skin diseases?*
 - (iii) will it increase the risk of sunlight-induced skin cancers?*
 - (iv) will it increase the risk of damage to the lens or cornea?*
 - (v) will it increase the risk of testicular damage?*
 - (vi) will it exert deeper tissue effects either indirectly following effects on superficial structures or more directly due to deeper penetration of the ELF components of modulated RF signals?*
- ..." (opsætning udarbejdet her, af hensyn til overblik)

3.1. Retspraksis fra Italien (arbejdsskadesager og oplysningspligt i henhold til EMRK art. 8) – tilføjelse til denne klages bilag C samt D1 og D2.

Dette EU-land har afsagt domme inden for to centrale områder, hvor grundlaget i det væsentlige har været det samme:

Radiofrekvent elektromagnetisk stråling er helbredsfarligt, og i flere tilfælde påvist helbredsskadeligt.

Et andet lands domstoles afgørelser er ikke i denne henseende bindende for danske myndigheder, men det er tænkeligt, at andre landes dømmende myndigheder vil nå frem til tilsvarende præmisser og konklusioner. Dertil kommer, at den italienske retspraksis, der går tilbage til 2012, klart og entydigt underbygger det ovenfor anførte om både skadevirkninger og risici samt ICNIRPs inhabilitet, og dermed organisationens anbefalingers utroværdighed og irrelevans.

De to centrale områder er arbejdsskadesager, som omtales nærmere i det følgende afsnit.

For det andet er det en dom fra november 2018, hvorved italienske myndigheder blev pålagt at oplyse om farerne ved radiofrekvent, elektromagnetisk stråling.

Italiens arbejdsskadesager.

D. 12. oktober 2012 afsagde den italienske "Corte di Cassazione" (højeste administrative appelret i landet) i sagsnr. 17438 en ledende dom (bilag C), hvorefter den italienske arbejdsskademyndighed (INAIL) skulle anerkende, at en arbejdstager havde lidt en varig arbejdsskade p.g.a. hans eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra mobiltelefoner.¹⁵⁷

Den underliggende ret ("la Corte territoriale" eller "the Territorial Court") havde bl.a. lagt til grund, at studier havde vist i hvert fald radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra brug af mobiltelefoner som en medvirkende årsag til den pådragne arbejdsskade, og la Corte territoriale lagde i sin vurdering bl.a. vægt på visse af undersøgelsernes uafhængighed, og fandt bl.a. et IARC-studie ikke var uafhængigt, da det var medfinansieret af mobilsekskaber:

" - therefore, according to the CTU, it was necessary to recognize at least a concausal role of radio frequencies in the genesis of the neoplasm suffered by the insured, configuring qualified probability:

- the complaint of the thumbnail relating to the studies used by the CTU did not hit the mark, since the 2000 study WHO, which had ruled out negative health effects, had relied on even older data, not taking therefore account of the more recent, much more massive and widespread use of these appliances and of the fact that they are slow-onset tumors, therefore the studies carried out in 2009 were more reliable; moreover, as observed by the CT of part M., the 2009 studies had not been conducted on a low number of cases, but, on the contrary, on the total number of cases (679) that had occurred in a year in Italy; in addition, a unlike the IARC study, co-funded by cell phone companies, the studies cited by CTUs were independent;" (understreget her)

C.T.U. er i italiensk civilproces en teknisk sagkyndig, udvalgt af retten og som skal være neutral og upartisk. I denne sag havde vedkommende udarbejdet en erklæring, der konstaterer årsagsforbindelse mellem brugen af mobiltelefon efter den konkrete sags oplysninger og de pådragne kræftskader.

Den italienske C.T.U. fremkom endvidere med følgende illustration af risikofaktoren for

¹⁵⁷ Citaterne er uredigerede oversættelser foretaget med Google Translate fra italiensk til engelsk.

kræftsygdom ved eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling ved brug af mobiltelefoner:

" - again, as observed by the CT of part M., comparing the calculated individual risk data CTU (2,9) with that recognized for the universally recognized risk factor of exposure to ionizing radiation, had to be considered as for the survivors of the Japanese atomic explosions of Hiroshima and Nagasaki had established a relative cancer risk of 1.39 for "all cancers" with a minimum of 1.22 for "uterus and cervix" tumors and a maximum of 4.92 for "leukemia", which was meaning that the average oncogenic risk of ionizing radiation was less than what it was for exposure to radio frequencies with reference to intracranial neurinomas, which made it even more evident the real extent of what CTU claims;" (understreget her)

Med reference til den beregnede, individuelle risikofaktor, som C.T.U. nåede frem til i sin sagkyndige erklæring til den underliggende ret (2,9 hvor 1,0 vil være neutral risiko, alt over 1,0 vil være en øget risiko og alt under 1,0 vil være en formindsket risiko), kunne denne sagkyndige enhed altså også konstatere, at risikoen for at pådrage sig en kræftsygdom p.g.a. radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra mobiltelefoner var betydeligt større, end risikoen for at pådrage sig de fleste former for kræft som overlevende efter bombningen af Hiroshima og Nagasaki med atomvåben d. 6. og 9. august 1945.

Denne udtalelse blev ligeledes tillagt vægt af de italienske domstole i den pågældende sag.

Om den bevisbyrde, skadelidte skulle løfte for arbejdsskader, der ikke er opført på en liste over "standard-sygdomme og lidelser i arbejdsmæssig henseende" (mit udtryk), anførte den underliggende ret:

" - therefore, the existence of the high probability requirement that complements the causal link requested must be considered by legislation."

Der blev altså stillet krav om en høj grad af sandsynlighed af den påberåbte årsagsforbindelse mellem påvirkning og skade.

I den konkrete sag havde underretten dømt den italienske arbejdsskademyndighed ("INAIL") til at anerkende, at skadelidte havde været udsat for en reduktion i sin arbejdsevne med 80 %.

INAIL gjorde bl.a. gældende som grundlag for at appellere afgørelsen, at den sagkyndige C.T.U. alene havde anvendt Hardells undersøgelser, og at dette var fejlagtigt.

Den administrative højesteret anførte heroverfor, at den underliggende ret (der bl.a. havde refereret til C.T.U.s anvendelse af Hardells undersøgelser) ikke havde begået fejl i den forbindelse, jf. dommens pkt. 1.2:

"According to jurisprudence of this Court, in the case of unlisted occupational disease, as also in that of multifactorial etiology disease, the proof of the cause of work, which weighs on the worker, must be evaluated in terms of reasonable certainty, in the sense that, excluding the relevance of the mere possibility of professional origin, this can instead be recognized in the presence of a significant degree of probability;

in this regard, the judge must not only allow the insured to test the admissible evidence and ritually deduced, but must also evaluate the probabilistic conclusions of the technical consultant on the subject of causal link, making use of every ex officio initiative aimed at acquiring further elements in relation the extent and exposure of the worker to risk factors and also considering that the professional nature of disease can be inferred with a high degree of probability from the type of work performed, dahlia the nature of the machinery in the workplace, the duration of the work and absence of other extralworking factors, alternative or concurrent, which may be the cause of the disease (see, ex plurimis, Cass., nn. 6434/1994; 5352/2002; 11128/2004, 15080/2009).

The contested judgment applied these principles, recognizing, on the basis of the considerations widely exposed in the dispute history, the existence of the requirement of high probability which complements the causal link.

Therefore, the alleged defect of violation of the law, which is based on one, cannot be discerned erroneous claim assessment (by the CTU and the territorial court) of the reliability of the data taken into consideration in order to support this requirement and, therefore, substantially on a defect of motivation (actually inferred with the second ground of appeal).

The plea under consideration must therefore be rejected.” (understreget her)

Som det fremgår statuerede den administrative højesteret, at der kunne føres bevis for, at der var tale om en arbejdsskade ved at godtgøre, at der forelå "en høj grad af sandsynlighed" for, at der var en årsagssammenhæng mellem eksponering (in casu: for radiofrekvent elektromagnetisk stråling) og skaden.

Den fandt endvidere, at den underliggende ret havde gjort det rigtige ved at lægge vægt på de "afslørede hensyn" i sagen, hvorved der bl.a. menes den konstaterede inhabilitet af nogle af undersøgelserne.

Endelig tilsidesattes den underliggende retsinstans' afgørelse ikke, ej heller som følge af noget af det af C.T.U. anførte.

Det blev som nævnt ovenfor pkt. 2.1.1.3. anerkendt, at underretten havde tillagt andre studier end ICNIRPs større vægt, fordi de andre studier havde taget andre elementer i betragtning (såsom varigheden af eksponeringen, om skaderne opstod på samme side af en kropsdel og over hvor lang en årrække eksponeringen havde fundet sted).

Den administrative højesteret lagde ligesom underretten også i et følgende afsnit, i dommens pkt. 2, vægt på visse studiers afhængighed ved finansiering af mobiltelefonselskaber, ligeledes som anført pkt. 2.1.1.3. ovenfor.

Den administrative højesteret afviste endvidere INAILs anmodning om, at C.T.U. afgav en supplerende erklæring:

"Having also the territorial court found in the considerations already carried out by CTU and part CT M. elements deemed sufficient to refute the observations criticism of the Institute, there was no need to further invest the CTU of a request to clarifications."

Underrettens dom, hvorefter det blev anerkendt, at arbejdstager havde lidt en arbejdsskade, der reducerede hans arbejdsevne med 80 %, p.g.a. eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling ved brug af mobiltelefon i en lang årrække, blev herefter stadfæstet.

D. 30. januar 2019 afsagde retten i Monza dom¹⁵⁸ om, at den italienske arbejdsskademyndighed ("INAIL") skulle anerkende, at en arbejdstager havde lidt en arbejdsskade med reduktion på 38 % i arbejdsevne, som følge af vedkommendes eksponering i en periode på 16 år for radiofrekvent elektromagnetisk stråling ved arbejde i en lufthavn, tæt på en lang række udstrålende udstyr, jf. dommens pkt. 1, s. 1 (Citater også i det følgende er uredigerede Google Translate-oversættelser fra italiensk til engelsk (hvorved hovedsagligt opnås oversættelser af højere kvalitet, end hvis der blev oversat til dansk):

"... Highlighted the aforementioned that during the performance of his duties he was exposed

158 Sagsnr. 1628/2016, jf. **bilag 82**.

to other frequencies emitted by numerous antennas and high radio communication devices frequency, repeaters for altimetric radio signals, weather radar, antennas always constantly active, as well as at frequencies deriving from equipment installed in the aircraft apron; that when he was not employed in loading operations he often worked in the office with coordination duties and was surrounded by about 10 active GSM mobile phones connected to the network electric, 5 PDAs in charge, 2 PCs constantly on and 2 signal repeaters (DECT e GSM); ..."

Det fremgår af dommens s. 3, pkt. 2, 3. afsnit, in fine, at ikke-ioniserede elektromagnetiske felter frem til 2008 var omfattet af en liste over midler, som kunne gøre skade på menneskets krop:

"...until 2008 non-ionizing electromagnetic fields were considered agents capable of inducing neoplastic manifestations which, just as in the case in question in which the exhibition had started in the previous period, in 2008 with the Ministerial Decree 9/4/08 took place the deletion of these agents from the INAIL tables. ..."

Retten lagde på baggrund af praksis fra den administrative højesteret i Italien til grund, at anvendelsen af én liste med arbejdsskadefremmende midler frem for en anden skulle vurderes ud fra den, der var gældende på tidspunktet for arbejdets udførelse, og ikke på tidspunktet for INAILs afgørelse, jf. *ibid.*, 4. afsnit:

*"The Court of Cassation, based on general principles regarding the succession of laws over time, with a consolidated orientation it has clarified that for the purposes of the indemnifiability of professional disease, to ascertain whether it is a disease *tabel lata* and, therefore, whether the insured can benefit from the relative presumption of etiology professional, it is necessary to refer not to the table in force at the time of the decision, but to that in force at the time of exposure to risk (Cass. 3991/2015; 9868/2014, 41007/1999 and others)." (understreget her)*

Da vedkommende havde udført arbejdet fra 1994 til 2010, var det INAIL, der skulle godtgøre, at der ikke var tale om en arbejdsrelateret skade (i modsætning til f.eks. ovennævnte dom fra den administrative højesteret), jf. dommens s. 4, 1. afsnit:

"In the event that it is ascertained that processing and disease are included those listed there is the presumption of professional etiology of the pathology reported, resulting in Inail's burden of proving the different etiology of the disease itself (Cass. 8002/06, 27752/09, 13024/17, 8416/18). In the case that concerns us, Inail has contested only the disease from which she suffers the instant was foreseen by the current provisions until 5/8/08 as a table, with the Consequently, the burden of proving a different etiology is borne by the resistant Institute by that professional, especially in relation to the period prior to joining force of Ministerial Decree of 21/7/08."

Den italienske C.T.U. (sagkyndige udpeget i sagen) vurderede, at der som minimum bestod en medvirkende årsag til arbejdsskaden fra den eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling, den ansatte havde været udsat for, jf. dommens pkt. 3:

"...

The CTU, after recalling the text of the INAIL circular dated 16/2/06, which has as object "Criteria to be followed for ascertaining the professional origin of diseases reported ", reported akune clinical considerations about the pathology under consideration e its risk factors, as well as after noting that on the basis of the documents of the case n ••• there seems no doubt that the applicant has been exposed continuously for over 10 years to electromagnetic radiofrequency radiation both from the use of mobile phones and from devices mobile radios in particular in the correspondence zone of onset of nerve neurinoma Acoustic. It seems evident that the most prolonged exposure has been with devices of "older generation", and went on to determine whether the aforementioned exhibition took on a role

causal or concausal in the genesis of the pathology.

The consultant pointed out that 'The source of radio frequency exposure and obviously The antenna of the appliance itself and the exposure levels depend on several factors including the type of appliance in use. Over the years, starting from / the appearance of these technologies, different technologies and communication standards have been used; the first appar,: years 70-80, emitted radio frequency waves of 800-900 Mhz therefore at greater live / lo energy; then we went from digital devices! based on GSM standards, GPRS, UMTS / EDGE and VSF Spread OFDM (third and fourth generation of 3G and 4G9 bones which they use higher radio frequencies (up to 2200 Mhz) with lower energy. So on / the basis of how much reported and reported it seems undoubted as the applicant, s1a been exposed continuously for o / three 10 years to electromagnetic radiation to radiofre (/ uenza both from use of cel / ulari that of mobile radio apparatus in particular in the neurinoma onset correspondence zone of the acoustical nerve. It seems evident that prolonged p1u exposure has been with old generation appliances "... the World Health Organization (WHO} / Agency International for Research on Cancer {IARC) classifies e / electromagnetic fields a radio frequency as potentially carcinogenic! for man (group 2B).

Finally the studies that take into account the changes in the incidence rates over time, the prevalence of use mobile phone and latency period do not provide any support for associations causah: From the analysis of the risk factors for the occurrence of acoustic neuroma, more above, it seems clear that they cannot be rawed against the applicant other possible predominant etiopathogenetic agents ... For when exposed and undoubted as vi is a sign, difficult dif culty regarding the recognition of cause / s correlation between exposure RF and onset of tumor pathologies. However, retracing the above criteria about the causal assessment, it results that the applicant has been exposed for a prolonged period of time (over 10 anmJ and for a considerable number of hours per day to exposure to RF and as in particular there was since 1994 in addition to the use of TACS or GSM telephone equipment The use of n. 2 alpha frequency (VHF) radio transmitters, or a so-called Walkie-talkies as well as a Motorola transceiver and a Siemens DECT cordless phone with long range (about 2 km}, a period therefore that, both in intensity and in time, can to be considered relevant, net concrete case, as a factor at least concausal net determinism of subsequent left acoustic neurinoma, given that it was old generation devices and therefore potentially "more dangerous 0 ... so last analysis of exposure times, the type of equipment in use (as you learn from the appeal}, the type of pathology presented and the review of the literature allow us to conclude that, although not since there is clear and conclusive scientific evidence, a role can be recognized in this case at least concausal between the onset of left acoustic neuroma and the activity carried out by the applicant'." (understreget her)

Med henvisning til en sammenlignelig dom (sagsnr. 361/08, fra 10. december 2009) lagde Retten til grund, at der – i hvert fald henset til arbejdstagerens eksponering i en periode på over 10 år – var påvist en årsagsforbindelse mellem den radiofrekvente elektromagnetiske stråling og reduktionen i arbejdsevne med 38 %.

"In an analogous judgment, the CTU, summarizing some studies from 2005 to 2009, found that in three of them showed a significant increase in the risk of neuroma, while according to another study, epidemiological findings regarding exposure time they came at a low but present individual risk (Corte Appello Trib.Brescia, sent. 361/08 of 10/12/09). In the aforementioned judgment, the Court highlighted 'the analysis of the / Literature does not bring an exhaustive judgment, but with all the limitations inherent in the type of stud (an additional risk for cerebral tumors (and in particular for J / neurinoma, and documented after exposure for years (> 10) to radio frequencies emitted by portable, / and mobile phones.'.

Therefore, at least the causal link of the work performed has been ascertained by the applicant for over 10 years and the pathology reported by him, CTU has determined a reduction of psycho-physical integrity - considering the left anacusis, the left facial paresis and eye disorders - equal to 38% overall, with effective date from the administrative request

(7/4/14).” (understreget her)

I dommens pkt. 4, s. 5, sidste afsnit, lægges endvidere til grund fra Rettens side, at det ikke kunne udelukkes som i hvert fald medvirkende årsag:

“... Only if a factor can be identified with certainty unrelated to the working activity, which assumes the character of an exclusive efficient cause, must exclude the existence of the aetiological link. In the causal determinism of the event morbigeno. indeed. connection with the service is sufficient. so that I can being recognized is a professional nature of the disease (Cass. 6105/2015, 23990/2014, 13954/2014, 13361/2011, 14770/2008, 21021/2007, 15107/2005 and other).”

Appelretten i Torino har som nævnt ovenfor pkt. 2.1.1.4. d. 3. december 2019 afsagt dom¹⁵⁹ i endnu en arbejdsskadesag (bilag D1).

S. 2, afsnittet “Sagens faktum” (“Fatti di Causa”), anføres at sagen handler om en afgørelse fra den italienske arbejdsskademyndighed (“INAIL”), hvor myndigheden først havde afvist at udbetale en erstatning for tabt arbejdsevne på mindst 37 % som følge af skadelidtes “abnorme” (for ofte) brug af mobiltelefoner i perioden 1995 til 2010, og derefter blev dømt i en underliggende instans (retten i Ivrea) til at udbetale for tabt arbejdsevne på 23 %.

For appelretten i Torino var det således INAIL, der var appellant, og den skadelidte, der var indstævnt under ankesagen.¹⁶⁰

“Mr. Roberto Romeo called INAIL before the Court of Ivrea, deducing the professional nature of the right acoustic neuroma of which he is affected, as a pathology contracted for the abnormal use of cell phones in the period 1995-2010, in which he worked employed by Telecom spa, and therefore requesting the conviction of the defendant Institute to pay him the benefit due by law, commensurate with the percentage of disability, indicated at least 37%.

INAIL contested the plaintiff's request and asked for its rejection. Once the cause has been investigated through the enforcement of some witnesses and with two c.t.u. medico-legal (one on the causal link and the other on the quantification of permanent sequelae), with sentence no. 96/2017 published on 21.4.2017, the Court, in granting the appeal, ordered INAIL to pay the applicant the benefit due with reference to the invalidity percentage of 23%, with the order to reimburse the applicant for the litigation costs and to pay the ctu expenses.

INAIL appeals; the appellant resists.” (understreget her)

Fra s. 3 til s. 36 ses dommens præmisser, hvoraf med relevans for nærværende klages emne følger:

Om de forskere, der unuanceret fornægter, at radiofrekvent elektromagnetisk stråling kan gøre skade på mennesker, anfører appelretten s. 4, 3. afsnit:

“... the only scholars who firmly exclude any causal link between the use of cell phones and brain tumors are the profs. Ahlbom and Repacholi, but these authors find themselves in a position of conflict of interest, being the first consultant for cellular telephone operators and the second for electrical industries;” (understreget her)

¹⁵⁹ Sagsnr. 721/2017. Dommen er også omtalt ovenfor i afsnittet om ICNIRP.

¹⁶⁰ Citater også i det følgende er uredigerede Google Translate-oversættelser fra italiensk til engelsk.

Det statueres således, at forskere, der er konsulenter for teleindustrien eller elektricitetsindustrien har en interessekonflikt i dette spørgsmål. Det konkluderes derpå, jf. s. 4, sidste afsnit, til s. 5, midt for:

" - the results obtained by the studies financed by the cell phone companies cannot be attributed particular reliability in consideration of the authors' conflict of interest position, as deemed by S.C. in sentence no. 17438/2012 in a case related to another brain tumor (Gasser ganglion neuroma);

- the c.t.u. ascertained the existence of the causal link;

- therefore, and considering the peculiarities of the specific case (association between rare tumor and rare exposure for duration and intensity; period of latency congruous with the values relating to non-epithelial tumors; the fact that the pathology arose in the right part of the applicant's head , right-handed subject; lack of other plausible explanation of the disease), there must be considered a causal, or at least concausal, link between technopathy and exposure, based on the rule of "more likely than not";"
(understreget her)

C.T.U. havde også i denne sag udarbejdet en erklæring til sagen, der konstaterer årsagsforbindelse mellem brugen af mobiltelefon efter den konkrete sags oplysninger og de pådragne kræftskader.

Appelretten tilsluttede sig C.T.U.s vurdering, idet den fandt det mest sandsynligt ("more likely than not"), at der var en sådan årsagsforbindelse.

Det fremgår s. 5, 4. afsnit, at den af C.T.U. konstaterede reduktion i arbejdsevne på 23 % blev accepteret af begge parter (altså både INAIL og den skadelidte):

" -permanent aftermath must be recognized to the extent of 23%, as per the conclusions of the c.t.u., not contested by any of the parties."

S. 6, sidste afsnit, lægger appelretten til grund, at skadelidte – bestridt af INAIL – i perioden 1995 – 2010 var udsat for "bemærkelsesværdig eksponering" med radiofrekvent elektromagnetisk stråling fra sin mobiltelefon:

"The testimonial investigation has in fact confirmed the remarkable exposure of Mr. Romeo on radio frequencies for the use of the mobile phone in the period 1995-2010."

C.T.U. vurderede endvidere i sin rapport til appelretten bl.a., jf. dommens s. 17, 2. afsnit, med henvisning til bl.a. Ramazzini-studiet og IARC's klassifikation, at der kunne konstateres en "høj logisk sandsynlighed" for, at der var en forbindelse imellem den forlængede og fremtrædende eksponering for radiofrekvent elektromagnetisk stråling udsendt af mobiltelefonerne og den sygdom, som helbreds-fagkyndige oprindeligt havde indrapporteret til INAIL i denne konkrete sag:

"...

Therefore, also in light of the results of the most recent animal studies conducted by NTP and the Ramazzini Institute (which show excesses of tumors of the same histological type as the NA, even if elsewhere) and by the recent indications of the IARC Advisory Group on the need for a priority re-evaluation by IARC of the carcinogenicity of radio frequencies, considering the results of the available epidemiological studies which, although not entirely concordant, still frequently show an excess of cases of NA in the presence of prolonged exposure or intense exposure, it is believed that, in the specific case under examination, with a criterion of high logical probability, an etiological link can be admitted between the prolonged and conspicuous work exposure to radio frequencies emitted by mobile phone and the disease reported by the expert to INAIL (neurinoma of the eighth right cranial nerve) '(see preliminary conclusions on pages 77-78, reiterated on pages 123-124 in the conclusions and answers to the questions).' (understreget her)

Appelretten nåede endvidere som angivet i C.T.U.s rapport frem til, at der ikke var tale om, at forskning havde "overrapporteret" antallet af syge i forhold til eksponering for radiofrekvent, elektromagnetisk stråling. Tværtimod statuerede appelretten, at der var indikationer på, at der havde foreligget "underrapportering", jf. dommens s. 20, 2. afsnit:

"However, the results of the available studies (the study of Vrijheid et al., 2009, the study of Aydin et al., 2011, and the study of Petterson et al., 2015) indicate that studies on exposure to CT and risk of NA have been affected by a differential misclassification of exposure to RF from CT, such as to determine an overestimation of the exposure between cases compared to controls and, therefore, a consequent overestimation of the risk of NA associated with exposure to RF from TC; on the contrary, both the results of these studies and those of other studies that assessed, in healthy subjects, the validity of exposure to "self-reported" CT (ie reported by the same subjects included in the study and detected by means of a questionnaire or interview administered to them), indicate the presence of a strong non-differential exposure misclassification (Samkange-Zeeb et al., 2004; Toledano et al., 2014; Vanden Abeele et al., 2013), with consequent underestimation of the strength of the association between exposure to CT and risk of NA, compared to real risk, so that the risk estimates (OR) obtained in the various studies would be strongly underestimated and the real risk of developing NA would be much higher than that observed in the studies themselves (see pages 99-103 ctu);" (understreget her)

Der henvises endvidere til forskning udført af bl.a. Lennart Hardell (omtalt som "Hardell et al 2013"), som viser, at der er en risiko for sygdom forbundet med brug af mobiltelefoner, jf. dommens s. 21, pkt. c):

"...unlike what is claimed by the INAIL consultants, a dose-response effect, i.e. a significant increase in the risk of developing tumor disease (NA) with an increase in the cumulative dose of exposure to RF by CT, is present in the results of the pooled analysis by Hardell et al. (2013), as per the table on page 104 of the report, which shows a risk of NA associated with the use of wireless telephones progressively increasing as the cumulative dose of CT exposure increases (calculated based on the hours of use of TC): v. pp. 103-105 c.t.u .;"

Ibid., pkt. d), kritiseres Interphone-studiet for at anvende for korte eksponeringstider (en halv time per dag i 10 år):

"...a possible reason for the lack of a dose-response effect in the Interphone study (2011) and in other studies is that the cumulative exposure categories used were too low: for example, in the Interphone study the lower limit for the cumulative exposure category highest was only 1,640 hours of TC use, corresponding to less than half an hour a day for 10 years. As noted in the expert report, an exposure dose below this limit may not be sufficient to determine the development of NA (see p. 105 c.t.u.)." (understreget her)

Som tilbagevisning af ICNIRPs kritik af NTP-studiet lægger appelretten s. 27, 3. afsnit, eksplicit vægt på en videnskabelig artikel (omtalt som "Melnick 2019"), hvoraf fremgår, at NTP-studiet blev foretaget ved brug af såkaldte "blinde" analyser:

" - unlike what was argued by the INAIL consultants, the analyzes were conducted "blind" (see Melnick's article in 2019, in response to the criticisms of the INCIRP regarding the study of the NTP);"

For så vidt angår IARC's kommende re-evaluering i 2020 – 2024 af radiofrekvent elektromagnetisk strålings kræftfremkaldende egenskaber, omtalt ovenfor, fandt appelretten, at denne re-evaluering var fremkaldt af bl.a. den øgede mængde af videnskabelige data, og at re-evalueringen – i modsætning til INAILs anførsler under sagen – var foranlediget af en høj prioritering og fremskyndelse af processen, jf. dommens. s. 27, pkt. 4:

"...Regarding the reason why the IARC Advisory Group has included radio frequencies among

the agents for which a carcinogenicity re-evaluation by the IARC in the period 2020-2024 is considered a priority (according to INAIL Consultants not for particular reasons alarm, but as reevaluation falling within the normal periodic updating procedures of the carcinogenic evidence assessments promoted by the Agency), the table is transcribed in the expert report reported in the article, which shows that non-ionizing radiation (radio frequencies) are among the agents for which an urgent (high priority) reevaluation of carcinogenicity for humans is recommended, indication, specified in the table itself, motivated from the fact that the new evidence deriving from biological and mechanistic tests "requires a re-evaluation of the classification". In the Advisory Group article it is also specified that the priority for the re-evaluation was assigned on the basis of evidence on human exposure and on the basis of the degree of evidence available to evaluate carcinogenicity...

INAIL tabte appelsagen, med det resultat, at den skadelidte fik anerkendt, at hans reduktion i arbejdsevne med 23 % "mere sandsynligt end ikke" var forårsaget af et meget ofte brug af mobiltelefoner i perioden 1995 – 2010.

Appelretten i Torino har igen d. 5. oktober 2022, ligeledes som nævnt ovenfor pkt. 2.1.1.4., afsagt dom i sagen Nania v. INAIL¹⁶¹ (bilag D2), hvor den italienske myndighed tabte appellen, idet erstatningen skulle tage udgangspunkt i en reduktion i arbejdsevnen med 53 %, som det ligeledes blev tilfældet i første instans (skadelidte arbejdstager kontraankede ikke).

Sagen drejede sig om medarbejder på et norditaliensk stålværft, som i en periode på 13 år, fra 1995 til 2008, havde arbejdet uden beskyttelse fra radiofrekvent, elektromagnetisk stråling i sit venstre øre (han var døv på det højre øre p.g.a. en tidligere skade), og samtidig pådrog sig en meget sjælden kræftlidelse i venstre side af kraniet.

Det fremgår således af dommens s. 6, med udtrykkelig reference til NTP- og Ramazzini-studierne samt IARCs opprioritering af yderligere forskning indenfor området¹⁶²:

"... ' ...Therefore, even in light of the findings of the most recent animal studies conducted by NTP and the Istituto Ramazzini (which show excesses of tumors of the same histological type of NA, albeit in another location) and from the recent guidance from the IARC Advisory Group on the need for a priority reassessment by the IARC of the carcinogenicity of radio frequencies, considering the findings of the epidemiological studies available which, although not entirely concordant, nevertheless frequently show an excess of cases of NA in the presence of prolonged or intense, it is given to believe that, in the specific case under consideration, by a criterion of high logical probability, one can admit an etiological link between the prolonged and conspicuous occupational exposure to radio frequencies emitted from cell phones and the illness reported by the expert witness to INAIL (neurinoma of the eighth cranial nerve left).'

in point quantum, Dr. Marino, with ample and agreeable reasons, not even contested by the parties, quantified the permanent sequelae suffered by the claimant in 53%."

Appelretten i Torinos CTU, som forholdt sig til ovenstående, fandt bl.a., jf. dommens s. 21:

"- the period of about 15 years between the first exposure to radiofrequencies for mobile phone use and the diagnosis of acoustic neurinoma appears to be compatible with the natural history of the disease;

- based on the literature data, it is excluded that exposure to radiofrequencies produced by the telephone in a standby situation cannot be considered as risky and should not be counted in the risk calculation."

161Sagsnr. 496/2020.

162Følgende tekster er oversat via hjemmesiden DeepL fra italiensk til engelsk, og uredigeret herefter.

Omkring Interphone-studiet konstateredes igen, at habiliteten hos forfatterne bag dette studie – som i vidt omfang fandtes at undervurdere risikoen for kræft – kunne drages i tvivl som følge af deres relation til mobilselskaber, jf. dommens s. 18:

“the studies supporting the low correlation belong to the INTERPHONE study, which has been criticized as considering even modest radiofrequency exposures from mobile phones, and there are doubts about a possible conflict of interest of the authors with the manufacturing firms;”

Italiensk dom om pligt til at oplyse om farerne ved radiofrekvent elektromagnetisk stråling.

D. 13. november 2018 afsagde den regionale administrative ret i Lazio dom, hvorefter en række nationale myndigheder havde pligt til at iværksætte en landsdækkende informationskampagne ang. den ”korrekte brug” af mobiltelefoner.

Tvisten er beskrevet som følger på dommens s. 1:¹⁶³

“ for the assessment and declaration of illegitimacy

the inertia maintained by the intimate Authorities in relation to the act of formal notice of 28 June 2017, formulated by the applicant and aimed at promoting the adoption of all the measures aimed at the widespread information of the population, including the group of the subjects most at risk (children, adolescents) on the short and long term health risks due to the use of mobile phones (cellular and cordless phones) and on the necessary precautionary measures to be adopted during their use;

for the consequent assessment of the obligation to provide the intimate Authorities in relation to to the same act of warning, through the adoption of any suitable express measure, aimed at ensuring the population adequate information on the health risks of citizens, in the short and long term, as described in the most recent scientific acquisitions, due to the use of mobile telephones (mobile phones and cordless phones) and on the indispensable and to be adopted during their use, with particular reference to the group of subjects most at risk (children, adolescents);

as well as for the assessment

of the obligation of the Ministry of Health, and / or the Ministry of the Environment, and / or the Ministry of Economic Development (formerly the Ministry of Industry) and / or the Ministry of Education, University and Research, taking into account of the multiculturalism present in Italy, to issue without delay the decree pursuant to art. 12 of the law of 22 February 2001, no. 36 "Framework law on the protection from exposures to electric, magnetic and electromagnetic fields", also in order to indicate to the public "the information that manufacturers of appliances and devices, in particular for domestic, individual or work use, generating electric, magnetic and electromagnetic, they are required to provide users, workers and workers, through special labels or information sheets ";” (understreget her)

Påstandene under sagen, der således var anlagt af en interesseorganisation imod den italienske stat, går ud på, at myndighederne skal anerkende følgende forpligtelser:

1. At have handlepligt i forhold til interesseorganisationens henvendelse om offentlig informering om farerne på kort og lang sigt ved brug af mobiltelefoner og trådløse telefoner, herunder omfattende de grupper som er mest udsatte (børn og teenagere), og om de fornødne sikkerhedsforanstaltninger ved sådanne telefoners brug.

¹⁶³ Følgende tekster er også oversat via Google Translate fra italiensk til engelsk, og uredigeret herefter.

2. At påbegynde en hurtig ("express measure") iværksættelse af en sådan oplysning af almenheden, baseret på de seneste, foreliggende videnskabelige data.
3. At udstede en forordning i henhold til en allerede vedtaget, national lov, "også med henblik på at indikere overfor offentligheden, at producenter af visse produkter har pligt til at informere v.h.a. særlige mærkater eller informationsark".

S. 2, 2. store afsnit, fremgår, at der til støtte for påstandene påberåbes for det første en række nationale regler, for det andet EU-direktiv 1999/5 (nu afløst af direktiv 2014/53):

"... As a legal basis for the obligation to provide, the applicant refers to the following regulatory sources: . 32 of the Constitution; the law of 13 March 1958 n. 296; the articles 1, 4, 10 and 12 of the l. February 22, 2001 n. 36 (quadrosulla law on protection from exposure to electric, magnetic and electromagnetic fields), Directive 1999/5 / EC..." (understreget her)

S. 4, 3. afsnit, finder domstolen dels, at en påstand om, at en national myndighed skal udstede nærmere bestemte regler ikke kunne pådømmes ved landets domstole, dels at der ikke kunne ske afvisning for så vidt angik søgsmålets materie: Pligten til at iværksætte en oplysningskampagne rettet mod hele befolkningen:

"...pursuant to art. 12 of the l. n. 36/2001, it is inadmissible for an absolute default of jurisdiction, noting the failure to exercise regulatory powers. However, the merits of the application formulated by the applicant remain with reference to the failure by the competent Ministries to start ratione materiae of an information campaign addressed to the entire population, concerning the indication of the methods of use and the risks for health and the environment connected with the use of mobile telephones (cellular and cordless telephones)." (understreget her)

Ibid., 5. afsnit, lægger domstolen vægt på de videnskabelige studier, som interesseorganisationen havde fremlagt, og som ikke indholdsmæssigt var bestridt af de sagsøgte, udøvende myndigheder, der alene havde fremsat formalitetsindsigelser (som domstolen ikke tog til følge):

"In the course of the trial, the applicant Association produced some documents taken from the scientific literature, from which it emerges that the inadequate use of cellular or cordless phones, involving the exposure of sensitive parts of the human body to electromagnetic fields, can have effects harmful to human health, especially with regard to younger and, therefore, more vulnerable subjects, since they could adversely affect their psycho-physical development. However, the health risks feared by the applicant association have not been effectively contested by the resistant administrations, which have limited themselves to invoking the inadmissibility of this second request. ..." (understreget her)

S. 5, 1. til 3. afsnit, lægger retten herefter vægt på de italienske myndigheders egne tidligere svar til den sagsøgende forening, samt det faktum at der til trods herfor ikke var igangsat den pågældende oplysningskampagne:

" From the documents filed in court it appears that already, with note prot. n. 0001080 -P of 16 January 2012, the Ministry of Health, in response to a previous request from one of the prosecutors of the applicant association, highlighted: "... the topic of possible health risks resulting from the use of the mobile phone is constantly attention of the Minister of Health, in particular following the classification established by the International Agency for Research on Cancer in 2011, of a possibly carcinogenic agent for humans (category 2B) for radio frequency electromagnetic fields ". In the same note, the Ministry of Health , highlighted that the Superior Council of Health, in the opinion of 15 November 2011, taking into account the position formally assumed by the Higher Institute of Health, "... found that at the state of scientific knowledge no causal link has been demonstrated between

exposure to radio frequencies and tumor pathologies, noting however as the hypothesis of an r causal contribution cannot be entirely excluded in relation to a very intense use of the mobile phone

... "and that the Health Council itself" ... therefore recommended to keep alive the interest of research and surveillance on the subject, in expected that new knowledge will solve current areas of uncertainty, while suggesting the launch of an information campaign to the public in order to promote and encourage responsible use of the telephone, especially in relation to children who tend to be approached to use the telephone mobile phone at an increasingly early age ", finally specifying: " The information campaign is being prepared and will be based on the framework of knowledge that can be gathered from the most authoritative national and international sources and bodies ". Despite the considerable period of time that has passed, the announced campaign information has not yet been implemented."
(understreget her)

S. 5, 4. og 5. afsnit, konkluderer retten herefter:

"Consequently, the obligation of the Ministry of the Environment, the Ministry of Health and the Ministry of Education, University and Research must be declared, each for its own area of competence, to provide, in implementation of the provisions of art. 10 of the l. n. 36/2001, to adopt an information campaign, aimed at the entire population, concerning the identification of the correct methods of use for mobile telephony devices (cellular and cordless telephones) and information on risks to health and the environment connected to an improper use of these devices. The aforementioned information and environmental education campaign must be implemented within six months from the notification or, if earlier, from the administrative communication of this judgment, using the most suitable means of communication to ensure dissemination due to the partial acceptance of the questions formulated by the applicant Association, evidence is used to provide fair compensation for court fees." (understreget her)

Dommens konklusion, s. 5 og 6, var i overensstemmelse med ovenstående:

"The Regional Administrative Court for Lazio (Section Third Quater), definitively pronouncing on the appeal, as in the proposed epigraph, states:

- declares inadmissible, for absolute defect of jurisdiction, the request for cancellation of the silence - non-fulfillment on the applicant's request relating to the issuance of the ministerial decree, pursuant to art. 12 of the l.n. 36/2001;
- accepts the request for cancellation of silence
- non-fulfillment of the request submitted by the applicant, based on art. 10 of the l. n. 36/2001, and, as a result, declares the obligation of the Ministry of the Environment, the Ministry of Health and the Ministry of Education, University and Research, each for its own area of competence, to provide (in the terms and with the methods indicated in the motivation) to adopt an information campaign, aimed at the entire population, concerning the identification of the correct methods of use for mobile phones (cellular and cordless phones) and information on health risks and for the environment connected to an improper use of these appliances.

Compensated expenses Order that this judgment is carried out by the administrative authority

So decided in Rome in the council chamber on November 13, 2018 with the intervention of the magistrates:" (understreget her)

Retten lagde således til grund, at der bestod en pligt til at iværksætte en informationskampagne rettet imod hele Italiens befolkning, om farerne som følge af mulig stråling fra mobiltelefoner og trådløse telefoner.

Endvidere lagde retten til grund, at børn og teenagere ville være særligt sårbare grupper.

Det er ganske tænkeligt, at en lødigt og habilt arbejdende domstol i Danmark vil nå samme

resultat, inden sagen kommer for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

4. Afsluttende bemærkninger.

Det dokumenteres i bilagene til nærværende klage, samt de oplyste links, at hverken ICNIRP, SSM eller Christoffer Johansen er habile som rådgivere for Sundhedsstyrelsen indenfor området radiofrekvent elektromagnetisk stråling i henhold til gældende forvaltningsretlige regler samt styrelsens egen habilitetspolitik, jf. pkt 1 ovenfor, jf. pkt. 2.

Konsekvensen af den foreliggende dokumentation, og potentielt den supplerende dokumentation Sundhedsstyrelsen er forpligtet til at indhente i henhold til officialmaksimen, er, at styrelsen er retligt forpligtet til at:

- anerkende, at ICNIRP, SSM og Christoffer Johansen ikke er habile som rådgivere indenfor området radiofrekvent elektromagnetisk stråling, jf. pkt. 2,
- søge ny, habil rådgivning indenfor området radiofrekvent elektromagnetisk stråling, jf. pkt. 3,
- korrigere sin vejledning på egen hjemmeside og i svar til andre myndigheder, således at den er i overensstemmelse med det reelle, videnskabelige stade og ikke længere baserer sig på kommunikationsindustriernes og statens kortsigtede, økonomiske interesser,
- rette henvendelser af egen drift til offentlige myndigheder og private, som Sundhedsstyrelsen tidligere har vejledt på et usagligt grundlag, herunder Arbejdsmarkedets Erhvervssikring (AES) og Energistyrelsen.

Henset til Sundhedsstyrelsen hidtidige dispositioner indenfor dette område er der imidlertid ingen tillid hos mine klienter til, at styrelsen nu agter at efterleve gældende regler om saglighed og habilitet indenfor området for helbredsskader og helbredsfarer ved udsendelse af radiofrekvent, elektromagnetisk (ikke-ioniserende) stråling.

Det er forventningen, at myndighedens adfærd på dette område alene kan bringes til standsning ved overordnede instansers indgriben.

Sundhedsstyrelsen bedes derfor oplyse, såfremt dens stillingtagen til nærværende klage efter styrelsens opfattelse kan indbringes for andre myndigheder, førend sagen forelægges Folketingets Ombudsmand.

Virum, d. 19. december 2022

Christian F. Jensen
advokat (L)